ANUL XXVIII
14
(1 247)
Sîmbătă
5 aprilie
1986
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă !

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

65 DE ANI DE LA FĂURIREA P.C.R.

PATRIOTISMUL CREAȚIEI

Într-o asemenea sintagmă — patriotismul creației — pot fi cuprinse și înțelese în toată semnificația lor momentele de o deosebită importanță politică și socială pe care actualitatea noastră le trăiește din plin și adună vibrația de inimă și conștiință a întregii națiuni. Astfel, în această primăvară, care este a unui glorios jubileu — 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român —, Plenara C.C. al P.C.R., documentele adoptate și îndeosebi ampla și importanta cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu vin să releve cu forța de pătrundere a ideilor și acțiunii patriotice, revoluționare, imaginea unui partid și a unei țări în indisolubilă unitate, dialectica lor istorică, această convergență de luptă și muncă pe calea progresului și civilizației socialiste.

Sentimentul, indiscutabil, este acela al creației. Cu ample și viguroase răsfrîngeri în toate planurile „vieții materiale și spirituale. O istorie eroică și glorioasă, componentă esențială a istoriei patriei — cei 65 de ani care fac vîrsta noului jubileu — o istorie unică, reprezentativă pentru spiritul și fizionomia poporului nostru în lunga și nu de puține ori dramatica experiență a existenței sale, o istorie ca nobil liant între generații și ca nobil relief de conștiință a apartenenței noastre la idealuri înalte, o istorie în toată amplitudinea și măreția ei contemporană formulează și rostește acest cuvînt: creație. Realitatea însăși, în dinamica transformărilor ei revoluționare, este un teren al aplicării ideilor și deci al creației : în economie, în știință, în învățămînt și cultură, în toate sferele existenței. S-a încheiat o etapa și, odată cu acest an, s-a trecut într-o nouă perspectivă a dezvoltării noastre, sub semnul unei noi calități și către noi împliniri. „Se poate afirma cu deplin temei, sublinia secretarul general al partidului, că mărețele realizări obținute și în acest cincinal, ca de altfel în toți anii construcției socialiste, adeveresc cu putere faptul că partidul nostru se călăuzește și aplică în mod creator adevărurile generale, legitățile obiective la condițiile și realitățile din patria noastră. Pornim de la faptul că socialismul se realizează pe principii generale, pe baza socialismului științific, dar nu după șabloane, ci după condițiile reale, după felul cum fiecare partid acționează pentru a răspunde mai bine necesităților dezvoltării fiecărei țări și popor".

Un principiu al creației, așadar, al gîndirii traversează întreaga politică românească, programul înfăptuirii propriei noastre condiții în contemporaneitate. Cuvîntarea secretarului general al partidului la recenta plenară a C.C. al P.C.R. întărește o dată mai mult aceasta și conferă demersurilor și analizelor din toate domeniile de activitate un spirit înalt, pătrunzător, ca și o maximă valoare de perspectivă, așa cum s-a hotărît, ca emanație a voinței și angajării întregii națiuni, la cel de al XIII-lea Congres al partidului. În acest an al unui glorios jubileu și totodată primul dintr-un nou cincinal ale cărui repere conduc spre imaginea unei Românii socialiste cu dezvoltare medie și, mai departe, către sfîrșitul de mileniu, toate acestea apar într-o semnificație a propriei noastre unități și relevă o identitate în continuă creștere. Un partid al țării, un partid de masă își îndeplinește cu cinste rolul de forță politică revoluționară, conducătoare.

Sub aceleași auspicii înalte de primăvară și la altitudinea acelorași înalte preocupări care vizează mersul mai departe al societății, din perspectiva înfăptuirii neabătute a hotărîrilor celui de al XIII-lea Congres al partidului, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a deschis sesiunea Marii Adunări Naționale. Forumul legislativ suprem al țării își desfășoară lucrările în ambianța și sub semnul caracteristic cu care întregul popor întîmpină gloriosul jubileu, a 65-a aniversare a făuririi partidului. Cu o ordine de zi pe care figurează probleme de o deosebită importanță pentru realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate, în scopul realizării în cele mai bune condiții a planului pe anul 1986 și pe întregul cincinal, sesiunea Marii Adunări Naționale se înscrie printre acele demersuri de fond care fac viabile pîrghiile organizării și perfecționării muncii, a gîndirii și acțiunii concrete în folosul întregii societăți, al prezentului și viitorului națiunii noastre socialiste. Potențialul creator al țării dobîndește astfel impulsuri noi, se accentuează laturile calitative ale dezvoltării economiei, științei și culturii, în consens cu propriile noastre cerințe și posibilități.

Două evenimente, plenara C.C. al P.C.R. și forumul suprem legislativ al țării constituie, așadar, reperele de fond ale acestei primăveri și formează, în actualitate, ca și în perspectivă, agenda de lucru a tuturor făuritorilor de bunuri materiale și spirituale.

România și președintele său formează azi o indestructibilă unitate de spirit și acțiune, o vocație distinctă în opera de edificare a păcii. Este, și acesta, tot un principiu al creației; putem vorbi și în această privință tot despre acel patriotism al creației. Cu largi și indiscutabile răsfrîngeri în umanitatea de azi și de mîine și, mai cu seamă, în edificarea acestei umanități dupa cauza și principiile unui umanism nou în care pacea figurează la loc de frunte. O lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră este inseparabilă ideilor de libertate și independență cum inseparabilă este unei lumi fără războaie, fără arme, unei lumi a păcii. Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității

Luceafărul

Continuare în pag. a 7-a

65
1921-1986

REVOLUȚIA VALORILOR

Tentativele teoretice și practice de a apropia ideea de viață, de practică, au eșuat veacuri peste veacuri, fără ca eșecurile, de doctrină și acțiune, să o veștejească cîtuși de puțin. Dimpotrivă, s-a păstrat în mintea și sufletele oamenilor la fel de proaspătă și atrăgătoare, ca și atunci cînd, ne închipuim, s-a născut prima dată în mintea unui om. Insurmontabilul obstacol l-a constituit nedescoperirea adevărului că ideea fiind revoluționară înfăptuirea ei cerea, ca o consecință ineludabilă, o revoluție în practică. Totodată, definitivă, fără compromisuri, o rupere dură cu trecutul și un elan irezistibil spre viitor. Iată meritul lui Marx : de a fi înțeles revoluția și descoperit eroul ei — clasa muncitoare.

Odată cu Marx, socialismul n-a mai fost o doctrină, un vis pur și simplu frumos, un elaborat teoretic, rațional fastuos, ci programul unei acțiuni concrete, istorice, cu caracter de masă. De aici, axioma stabilită de el — ideile devin o forță materială cînd cuprind masele. Așadar, ideea unei lumi mai drepte și mai bune a fost scoasă dintre coperțile cărților, dintr-o lume livrescă și proiectată în stradă, sădită cu grijă și stăruință în sufletele acelor oameni care îi resimt cel mai acut și necesitatea și dreptatea. I-am numit pe muncitori. Partidul muncitorilor, partid revoluționar, a devenit astfel liderul bătăliilor pentru socialism, în sens practic, confruntat cu problemele concrete ale demolării unei orînduiri și edificării alteia, pe firul legilor dezvoltării societății în orizontul legilor istoriei, luată în accepția ei globală, de sinteză a vieții umanității. În esență, ținînd seama de datele politice, economice, sociale, ideologice și morale ale problemei ridicate de societatea bazată pe exploatarea omului de către om, prin înlocuirea unui sistem de valori cu un alt sistem, superior — socialist, comunist.

În istoria națională a poporului român, apariția pe scena politică a Partidului Comunist Român, lupta sa de 65 de ani pentru interesele vitale ale țării și poporului dau mărturie despre felul în care, la scara vieții noastre naționale, pe măsura specificului acestei vieți, comuniștii au știut să organizeze, să conducă și să mobilizeze energiile în marea bătălie pentru o nouă orînduire socială — pentru socialism. Istoria Partidului Comunist Român

Traian Gânju

Continuare în pag. a 3-a

În pagina a 3-a :

● Antologia „POEȚII ȘI PARTIDUL" ● Poeme de ● Mihai Beniuc ● Ion Gheorghe ● A. I. Zăinescu ● „Alianța cu istoria" de Fl. Constantiniu ● Memento ● Literatură și angajare

Condiția umanității

Ce ciudat poate să ni se pară acest final de secol ! Dar nu prin fantasticele lui scormoniri în miezul atomului, nu prin descoperirea particolelor de antimaterie, nu prin călătoriile spre planetele sistemului solar, ci prin cu totul altceva. După un război pustiitor și devastator de țări și mai ales de suflete, după un măcel inimaginabil, în care milioane de oameni nevinovați s-au ucis unii pe alții și după doar cîteva decenii de la liniștirea unui coșmar mondial, omenirea se găsește în pragul unei amenințări incomparabile față de dezastrul de abia trecut. Dacă pînă mai ieri umanitatea preamărea ca unica soluție de viață civilizată tehnica și progresul științific, azi sîntem puși înaintea unei bănuieli care ne împinge irevocabil la întrebarea : este de ajuns ? Nu cumva sensul noțiunii de civilizație s-a schimbat ? Cred că da. **Civilizația nu mai înseamnă tehnică, ci pace.** S-a făcut un transfer al noțiunii din sfera materială în domeniul moral. Cioplitorul în ciubăre, care muncește cît îi ziua de lungă în munții lui și crede că viața este cel mai scump lucru, rămîne de o mie de ori mai civilizat decît cel mai mare fizician care proiectează, cît îi noaptea de lungă, o rachetă purtătoare de explozibil atomic. Omenirea are nevoie de o educație la scară universală : educația pentru pace. Să ridicăm din temelie marile universități ale păcii, în amfiteatrele cărora să răsune înaltele cursuri despre salvarea lumii de la autodistrugere ! Formidabila forță a popoarelor va putea învinge nebunia cîtorva capete inconștiente, care vor al treilea război mondial.

Inițiativa distrugerii aparține materiei lănțuite și oarbe. Spiritul stăpînește materia, o disciplinează și o modelează. Fierul ruginește și se perimează, spiritul singur are puterea de a crea permanențe, fiindcă are vocația eternității.

Pacea lumii este o vocație a omului. S-o facem să intre în toate casele de orice culoare și de orice formă geometrică !

Recenta plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, memorabila cuvîntare rostită cu acest prilej de către președintele Nicolae Ceaușescu au ilustrat, încă o dată, în chip elocvent, importantul rol constructiv al României și al conducătorului ei, în lumea contemporană.

Dan Tărchilă

ARGUMENTELE RAȚIUNII

La recenta plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, am ascultat, cu profund interes și participare, noile cuvinte îndemn ale președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniind, o dată mai mult, statornica, umanista preocupare a poporului român pentru pace, pentru sporirea cursei înarmărilor, pentru colaborarea permanentă între popoare, pentru un luminos viitor de construcție progresistă. Această politică de pace și cooperare internațională și-au aflat profunda oglindire și în Declarația-apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste adresată întregii omeniri, semnificînd o altă importantă contribuție la afirmarea idealurilor de pace și libertate, dreptul fundamental al oamenilor de oriunde, aspirația lor permanentă, dincolo de opiniile lor, ideologice, politice ori religioase. O dată mai mult s-a putut afirma încrederea de nezdruncinat a întregului popor român în opinia publică, în rolul ei cardinal relativ la necesitatea unei radicale cotituri în viața internațională pentru realizarea, la scara întregii Planete, a unei politici noi, bazată pe noi norme și principii, pe justiție și echitate. Lupta unită a tuturor forțelor progresiste ale societății, lupta maselor largi populare, a popoarelor interesate, mai mult ca oricînd, de afirmarea independenței și libertății lor, trebuie să fie îndreptată împotriva politicii de opresiune și dictat, pentru rezolvarea gravelor probleme ale insecurității și subdezvoltării, pentru respectarea drepturilor fundamentale la liniște, la muncă, la pace, la viață.

Lupta pentru pace nu mai poate fi concepută ca un deziderat abstract, ca o formulă retorică, fără de conținut concret. În concepția noastră, lupta pentru pace se identifică ferm cu ridicarea hotărîtă, dinamică a popoarelor, împotriva cursei înarmărilor și a multiplelor consecințe structural nefaste pe care le generează în sfera vieții cotidiene a fiecărui om și a lumii întregi. Lupta pentru pace se identifică cu acțiunea luării de măsuri efective pentru dezarmare, cu refuzul de a accepta pasiv o evolutie fatalistă a evenimentelor, care ar conduce omenirea

Alexandru Balaci

Continuare în pag. a 7-a

PRO PACE

De veghe, ca o veghe de noapte, fără arme,
cînd sufletul încearcă în suflete să darme
tăcerea nepăsării, spre-aducere-aminte
că somnu-i ca o moarte, că fără-de-cuvinte
ce poartă-n ele rodul iubirii de iubire
nu poate naște cîntul, a păcii devenire...

(...războiul e deasupra, și e-mprejur, și este
în ghemul ne-iubirii cu tragica-i poveste,
cînd, nevăzut, clepsidra mereu împarte spații
de ură și-ntuneric acestor generații
și-mpins la neființă — un fruct stelar —
Pămîntul
își tînguie, de spaimă, pe ramura-i
frămîntul...)

...Cum ne-nțeleg acei ce-s de mult plecați
din lume,
ei : floare, fruct și aer, ce nu-și mai știu
de nume
zburînd atomi ai tihnei totale-n văi de văi ?!
De veghe, fără arme, la somnul alor tăi
nu te opri din cîntec : puterea stă-n puterea
de a-nfrunta neantul : mereu reînvierea...

Radu Cârneci

ROMÂNIA, PREȘEDINTELE EI : VOCAȚIA PĂCII

● Articole semnate de ● Gabriela Hurezean ● Dim. Rachici ● Victor Nițâ ● Florentin Popescu ● Mircea Constantinescu (în pag. a 4-a)

Ornicul vegetal

Rezemîndu-se de fiecare mugur, văzduhul se ridică mai sus. La lumina pilpîitoare a stelelor, impresurat de liniște, poți deslușì aura însuflețită a fiecărui arbore, mistuind într-insa ultimele scăpărări de zăpadă. Pomătul și-a împins fruntariile dincolo de flăcările omătului, închipuind, drept măsură a timpului omenește înțeles, o tulburătoare metaforă. Secunda măruntă a solziilor ce ocrotesc în veșmîntul de hleiuri izbinda rădăcinilor nu e decît o punte îngustă de trecut peste aripa gîzei. Grăbit să cuprindă prea mult în istoria sa efemeră, cu atît mai mult ochiul nu se poate deprinde a urmări minutarele fragile ale petalelor. Plăsmuite din pulsul neîntrerupt al sevelor în capilare de lemn, ele apar în înșelătoarea ipostază a colorilor și a parfumurilor neasemuite. Căci doar așa e ademenită albina, primind în schimbul ornicului ei sărac, robit dulcelui, nemărginirea rostului adevărat, mai presus de învelișul chitinei. Și drept dovadă, priviți cum pămîntul se acoperă de o altă ninsoare, scuturată de oboseala împlinirii, aripi și flori, pe cînd deasupra se rotesc, încă în lapte, mici planete în galaxiile lor de clorofilă. În ele bat nu ore, nu zile și nici ani, ci se învelește ca-ntr-o crisalidă viața vieților cea necuprinsă — veșnicia. Fiindcă nimic nu se ridică deasupra seminței, energiile sale mișcînd necontenit limbile ornicului oglindit în toate apele din Univers.

Gabriel Cheroiu

TÎNĂR ÎN AGORA

O virtuală dîră de lumină

Nevoie, probabil, de cîțiva ani de speranțe și încrederi cu totul romantice ca să dobîndești (atașat de-o simpatică și uneori dulce-minimalizatoare etichetă de „autor tînăr") o mică înțelepciune — instrument absolut necesar, de neînlocuit într-o oarecare activitate literară și fără de care te-ai pomeni ridicol, neavenit, cum un cavaler medieval fără platoșă și sabie la confruntarea esențială. Georges Cattani, citează, la un moment dat, următoarea observație făcută de Eliot: „Știu din experiența mea personală că spre mijlocul vieții un om se află în fața a trei alegeri posibile : să nu mai scrie deloc, să se repete, cu, poate, tot mai multă virtuozitate sau, printr-un efort al gîndirii să se adapteze acestei vîrste de mijloc" și să afle un alt mod de a lucra.

Acel „ce vreau să spun" devine obsesiv, mistuitor, însăși esența demersului. A scrie deci nu pentru a te afla în treabă, nu pentru a da justificare unei patalamale, a scrie cu convingere înfrigurată că scrisul este totul. A scrie simțind în adîncul sufletului o imensă responsabilitate. Nu cu mărunta încîntare a meșteșugarului.

E nevoie probabil de cîțiva ani de speranțe nelimitate și de încrederi aproape adolescentine ca să poți apoi, după preabunele legi ale inducției matematice, să înțelegi ceva din logica interioară a vieții literare și mai apoi abia, după ce apar scînteietor, cu surle și trîmbițe, nume care dispar să devii mai apoi, posesorul unui prețios eșantion de înțelepciune.

Sigur, cu foile scrise și cu foile nescrise, uneori cu gîndul la cel ce te citește, fără-a jindui fireturile și gablonzurile, vai, efemere ale onorurilor circumstanțiale. „Angajare" este, după mine, capacitatea de-a respecta în tine aspirația cea mai curajoasă. Privesc dar cu interes sincer diversitatea poetică de azi, chiar noile haine lirice — poezia confesiei, solilocviile punctate cu descripții, bucolicul refulat, caloflismul lustruit, poezia parabolică, mica sau marea șotie, aforismul sprijinit pe-o metaforă, tradiționalismul vinjos, de nezdruncinat, poezia minorului, sentimentalismul lin, poezia livrescă a cărților, a aluziilor culturale, poezia din poezie, a falsei memorii. Diversitatea formulelor poetice îmi pare un lucru de bine pentru literatura noastră. Iar în ce mă privește, cred cu mica mea încăpățînare amendată deseori de critici, în efectul dramatic, cu accent existențial provenit dintr-o filtrare a paradoxurilor vieții. Cred în puterea de-a găsi în starea particulară purificată înălțată prin meșteșug poetic, puterea accesului la generalitate. Și mai cred că în clipa de față puterea sintetizatoare aparține limbajului. El poate găsi nuanțe pentru a individualiza bruma de nou a noului moment poetic. Mallarmé vorbea despre limbajul poemului sugerînd că la găsirea cuvintelor potrivite ne străbate „o virtuală dîră de lumină". Să recunoaștem, în fața acestei senzații miraculoase, interesul față de ierarhizări te face să roșești și să pleci capul !

Cleopatra Lorințiu

CRONICA LITERARĂ

M. EMINESCU: «Opere» XIII

X

Între documentele pentru biografia lui Eminescu articolele de presă constituie un reper important încă insuficient folosit. Aserțiunea că Eminescu ajunsese la gazetărie ca să aibă și el „o pîine de mîncat", pică în fața construcției consecvente și de durată pe care o însumează articolele lui. Dar dincolo de omogenitatea contribuției lui gazetărești stă mîza ei concretă, imediată, adresa precisă și caracterul ei vitriolant. Cine scrie ca Eminescu este incomodant atît pentru alții cît și pentru sine. Articolele lui sînt evenimente ale vieții gazetărești și politice, dar în egală măsură și evenimente ale vieții poetului. Redactorul Timpului se transferă cu totul în pagina scrisă, care-l exprimă integral făcînd din Eminescu un adversar ireductibil pentru foile liberalismului român, mai ales pentru „Românul" și sateliții acestuia. Pe „Erodoții" de aici, pe „cenușerii" „Românului", pe C.A. Rosetti și Carada, pe acoliții lor politici, sprijinitori și sprijiniți ai ziarului, Eminescu i-a numit și i-a descris într-o manieră care a lăsat urme pînă în exegeza postbelică.

„Ucigașii de rînd, eroii de codru sînt oameni onorabili, scrie poetul, pe lîngă trădători. Banditul nu i-a jurat nimănui că-l va apăra, liber, cu riscul vieții lui, de-a ataca alt om, a comis o crimă de bună credință oarecum, care se poate espia. Eroii de la 11 fevruarie, azi adiutanți regali și generali, au **jurat** a-l apăra pe omul pe care l-au trădat. Crima e îndoită : scriitorii vechi zic că înaintea trădării chiar zeii își acopereau fețele. Dante le dă fundul cel mai adînc al infernului, locul unde nici ochiul lui Dumnezeu nu străbate". (XIII, p 134). Cel trădat, de propria sa gardă, era Alexandru Ioan Cuza iar trădătorii fevruariști supranumiți din această pricină, rosettiști din punct de vedere politic, sînt „roșii" lui Eminescu care fără a fi apologetul lui A. I. Cuza, nu i-a iertat niciodată. Pe 10 februarie 1882, Eminescu scrie următoarele : „Un întreg dicționar de chei și țifre foiește în „pseudo-Românul" și confidenții săi. „Vegheați, ora a sunat", „Ale tale dintru ale tale", „Națiune", „Românul", toate astea au în dicționarul lor o altă însemnare decît în lexiconul limbii noastre. Precum roșii se-nțeleg într-o limbă a cărei cuvinte au sens convențional, nu pe cel lexical, tot astfel ei sînt ținuți la un loc prin trecutul lor de crime și de fărădelegi comune. „Vă am pe toți la mînă" le șoptește d. C.A. Rosetti în Cameră și fețele rotunde și grase ale milionarilor improvizați devin galbene ca ceara la acest cuvînt. Maffia și Camorra ? Sînt o jucărie pe lîngă acest partid în care nu există om compromis, a cărui viață descrisă să nu merite ocna". (XIII, p. 51) E greu de conceput că astfel de rînduri nu stîrnesc ecou, nu produc reacții și că ele nu se întorc și asupra autorului. Iată de ce articolele de presă ale lui Eminescu intră de drept în biografia dramatică a vieții lui. Acuzații erau milionari și posedau o organizație (cu parole secrete, zice Eminescu). Acuzatorul lor era un gazetar dezmoștenit. Este firesc ca lupta să fi fost inegală, dar inegalitatea ei nu apare încă în reconstituirile vieții lui M. Eminescu.

Eminescu numea în mod curent agentura politică rosettistă „societate anonimă de esploatație" a românilor, îi reproșa complotismul, înfrățirea cu noii veniți de aiurea, care ca și clientela rosettistă se constituia în pătură bugetivoră improductivă, superpusă". În denunțarea acestui sistem, conceput după Eminescu de C. A. Rosetti, poetul pune o decizie și o consecvență care e trăsătura fundamentală a ultimei părți a vieții lui. El vede în „roșii" niște fabricanți de atentate și nu obosește a le-o repeta. Atentatul neizbutit împotriva lui I. D. Brătianu la 1880 dă prilej poetului să revină asupra chestiunii și este obiectul unui nou litigiu cu „Românul". „Maniera noastră de a vedea cuprinde în sine condamnarea atentatelor", scrie Eminescu, reproșînd forțelor adverse că încurajează atentatul." Din punctul de vedere cosmopolit și roșu d. Brătianu nu culege din nefericire decît ceea ce a semănat din nou în țara noastră dreaptă și veche !" Metodele „mazziniste" se întorc, după redactorul Timpului, împotriva importatorilor lor. „Cu drept cuvînt dar un ziar de provincie esclamă, la înregistrarea odioasei fapte : „Ale tale dintru ale tale, Brătiene !" Citatul avea să producă o nouă polemică de presă între „Românul" și „Timpul", de o parte fiind C. A. Rosetti, de cealaltă Eminescu. Datorită preluării formulei „Ale tale dintru ale tale" C. A. Rosetti scrie cinci articole în „Românul", cărora Eminescu le răspunde printr-unul singur. Învinuirea era că folosirea acestei locuțiuni, al cărei sens abstrus pretindea a-l desfășura pentru public foaia rosettistă ar însemna un îndemn la crimă din partea gazetei redactate de Eminescu. Încă o dată Eminescu întoarce împotriva adversarilor săi propriile lor argumente. Cele cinci articole de C.A. Rosetti devin un bumerang. El scoate din același oficios „Românul" care tuna vaticinar împotriva folosirii de către Eminescu a periculoasei formule un articol care folosește, (comentînd atentatul împotriva lui Lascăr Catargiu), de 7 ori aceeași formulă : Ale tale dintru ale tale. „Vorba mistică" are deci, trage concluzia Eminescu, un statut semantic secret. „Nici prin vis nu ne trecea că, din întîmplare, puseserăm mîna pe una din acele locuțiuni mistice, din acele devize ale partidului roșu de care ascultă orbește toată suflarea patriotică, că noi, neconsacrați în misterele organizației internaționale ale societății de exploatare, atingem cu virful condeiului un triangul cabalistic din marea carte secretă a partidului". (XI, p 444). Ce va fi însemnat cu adevărat pentru rosettiști această formulă nu știm. Dar Eminescu face, de aici, teoria la care revine mai tîrziu : „Există, se vede, între radicalii din România un fel de dicționar secret de locuțiuni, de parole ce au valoarea unor ordine de zi, cari ne rămîn necunoscute nouă profanilor, precum : „Vegheați ! Ora a sosit" și altele de acestea. Fără obiectul ei inițial această polemică nu ar însemna nimic, dusă însă în jurul unor încercări de asasinat, după asasinatul reușit asupra lui Barbu Catargiu, ele înseamnă mai mult decît un schimb oarecare de cuvinte. Episodul este incontestabil, semnificativ, pentru biografia poetului. Citite așa cum se cuvine, în context de epocă, articolele din **Timpul** foiesc totuși de indicații asupra unei perioade prea puțin cercetate a activității lui. Mihai Eminescu nu s-a sfiit să dea nume, să pună epitete, să acuze. Încadrate în propriul lor sistem de lectură și de tîlcuri aceste articole spun mai mult decît le-au forțat să spună cei care pînă-n ultimul război mondial au încercat să-și scoată din ele puncte de sorijin ale propriilor acțiuni politice. Ele mărturisesc o luptă antagonică dusă de unul singur contra multora.

„Românul" face o festivitate, care adună în jurul lui C.A. Rosetti pe comilitonii lui. Eminescu o descrie : „Acești acaparatori de funcții sînt români „Românului". Cît despre românitatea românilor „Românului" vom cita numele convivilor d-lui C.A. Rosetti și cititorul va alege : Urechia (...), E. Caligari, general Angelescu (...), Filitis, Giani, Davila, Cariagdi, Costinescu (...), Frederic Damé, Carada, Xantho, Derussi, Cerlenti, Chrisoveloni, Ioannidi, Müller, Elias, Papazoglu, Levy, Ascher, Nedelcovici, Nacu, Eletz, Oppler, Graboski, Panaioti, Stelorian, Marghiloman, Pr. Demetrescu (...), Th. Ștefănescu (...), Eliad, Lapati, Dimitriadi, Villacros, Pascaly, Verussi, Eustațiu, Gobl, Pandrav, Fundescu (...), Sergiu, Argiropol, Halfon, Culoglu, Schina, Perticari, dr. Severin (recte Bostangi ; nu știe românește), Arion, Caramanlîu, Cavadia, Vermont (...), Sim. Mihăilescu (...), Hilel, Manoach, Djuvara, Dilidis, Lazaridis, Calerghi, Mavrus, Eniculescu (...), Stăncescu, Zaharidi, Danovici, Pencu, Staicovici, Radovici, etc., etc." (XII, p. 353). Grăitoarea listă explică înversunarea antifanariotă a poetului, constituind și un important document de biografie. Pe unii dintre aceștia Eminescu i-a cunoscut îndeaproape. Ei au făcut parte, vrînd-nevrînd, din viața lui și poetul dintr-a lor. Relațiile bucureștene ale poetului sînt la fel de importante pentru viața lui ca și cele cu Veronica Micle, cărora, explicabil, biografii de pînă acum le-au acordat prioritate. „Partidul rosu cu organizația lui stricată, cu ascultarea absolută ce dă unui fanariot bătrîn, nu e un partid politic, ci o societate secretă, dușmană statului", scrie în altă parte Mihai Eminescu.

Biografia poetului și gazetarului Eminescu nu are a se pierde în generalități așa cum s-au pierdut unele comentarii ale scrierilor lui de gazetă, pentru că acestea au obiective precise. Adevărata biografie politică a poetului zace în aceste foi. O nouă viață a lui Eminescu se dezvăluie din ele.

M. Ungheanu

MARCEL PETRIȘOR: «Temeri»

Sfidînd orientările moderne din proza contemporană și pe cele „en vogue", Marcel Petrișor publică *Temeri*, (Editura „Eminescu", 1985), roman realist de formulă tradițională în linia Slavici-Rebreanu, cu narator omniscient și ubicuu, relatare la persoana a III-a și cronologie balzaciană. Formula aleasă, de fapt o opțiune mai veche a autorului, ilustrată în povestirile din *Serile-n sat la Ocișor*, 1971, și în romanul *Măreasa*, 1975, se adecvează realității investigate, satul Ocișor, comunitate ea însăși de tip tradițional, cu structurile socio-economice și politice de acum 50 de ani. Personajul principal este Ruzalia, femeie aprigă, în ciuda virstei înaintate, „cea mai vestită femeie de pe Criș", stăpîna Ocișorului, prin „preștanție" (elementele dialectale abundă în vorbirea personajelor și creează uneori, dificultăți de lectură) și avere. Fără știință de carte, Ruzalia posedă un înnăscut și dezvoltat simț comercial, intuiție psihologică, și practică un tip de diplomație țărănească de mare eficientă în relațiile cu oficialitățile locale și cu „inteligheția" orășenească. Modelul literar al personajului (se lasă bănuit și un prototip real, dar faptul este, aici, lipsit de importanță), este, evident, Mara lui Slavici. Calitățile Ruzaliei și averea considerabilă impun teamă și respect, atît numeroasei sale familii, care *volens-nolens* îi îndeplinește fără crîcnire ordinele (soțul ei, domolul preot Iuăn i-a cedat, demult, „prerogativele" conducerii) cît și tuturor celor cu care vine în contact. Rarele „răzvrătiri" ale fiilor, fiicelor (are, cum nu se poate mai nimerit, opt copii) sau nurorilor sînt total neconvingătoare și tratate, de altfel, cu maximă inflexibilitate, în virtutea unei profunde experiențe de viață, afirmate, ca titlu de noblețe, cu orice prilej. Ruzalia are dreptate și cîștig de cauză în tot ce face, de la tocmeala cu ceujării (geambașii) din tîrgul de la Hălmagiu, la discuția cu primarul Devei. Are chiar vocație de lider feminist : „— Uite bărbații ! izbucni atunci Ruzalia. Dau și fug. Zvîrle vorba și te lasă cu răspunsul pe buze. Asta-mi sînteți, domnule judecător, că de n-am fi noi, Dumnezeu știe ce s-ar alege de lumea asta ? Zău c-așa !"

Personalitatea Ruzaliei este copleșitoare în roman, în sensul că anulează toate celelalte personaje, siluete fără relief, necesare doar în măsura în care, prin replică, dau prilejul teribilei femei să emită o nouă înțelepciune. Marcel Petrișor a vrut în Ruzalia un personaj exemplar, l-a înfățișat astfel în primele pagini ale cărții (ba chiar înainte, într-un avertisment către cititor, asupra căruia voi reveni) și, apoi, l-a așezat în contexte favorizante, care să-i ilustreze, nesmintit, exemplaritatea. Procedeul exemplificării favorizante și absența unei minime detașări a instanței auctoriale față de personaj îl fac însă pe acesta necreditabil și neverosimil artistic.

Cîteva personaje din planul al doilea se reține, totuși, prin pitoresc comportamental și de limbaj. Din această categorie face parte Laia, „americanul". Întors din America după 25 de ani, de dorul „Bosului și al Zăpozei, cele două dealuri ce străjuiau satul", Laia își risipește banii pe băutură și cadouri extravagante, pentru ca, apoi, să încerce să-i învețe pe copiii sătenilor, cu material didactic și metodă originală, geografia... Americii. Eșecul nu-l descurajează și face o nouă tentativă, de această dată cu nevasta personală, neacceptată în locuința conjugală decît dacă știe numele a două mari fluvii și al unui oraș american. Dezesperată, femeia se „documentează" și reușește să îngaime „Cursuri" (Missouri), „Sursuri" (Ussuri) și „Sfincolacu" (San Francisco) — umorul este îndoielnic — înmuind inima „sfinxului" din Ocișor. Un alt personaj, Mălăucuț, repetă, la orice îndemn, povestea întoarcerii sale, pe jos, din Rusia, ținînd tot către Soare-Răsare, pînă la Ocișor, dovadă peremptorie că Pămîntul este rotund. Tot el istorisește întîmpările unui camarad de arme în Viana crăiască, văzută în maniera icoanelor pe sticlă, unde împăratul Franț Iosca, gospodar înstărit, îl așteaptă în pragul casei și, cum îl vede, îl poftește la un prinz împărătesc, preparat chiar de mîinile blîndei sale soții.

Astfel de personaje și întîmplări — amuzante, — nu au nici o altă funcționalitate în cuprinsul narațiunii, și exprimă doar încrederea exagerată pe care autorul o acordă acestui gen de pitoresc. Tot pitorescului, de această dată etnografic, îi aparțin paginile ce descriu hore, nedei, praznice și alte obiceiuri din zonă. Un personaj vine la petreceri înarmat cu o sulă de cismărie și în momentul cînd flăcăii se înfierbîntă și bătaia devine iminentă, îl înțeapă pe ascuns pe cite unul în coaste. În căutarea vinovatului, motivul inițial al disputei este uitat și lumea se potolește. Altădată, un copil gătit cu bundiță nouă și pantaloni albi de lînă împletită, pentru a merge la o nuntă la care părinții săi sînt nași, cade în groapa cu must de baleg, stîrnind mînia neputincioasă a tatălui. Mai autentică pare descripția gastronomică, opulența ospețelor de altă dată : „Plăcintele cu brînză se rumeneau în tipsii de lut, răsucite și învirtite ca șerpii în coșercile văzute de Iuăn pe cealaltă față a lumii, pe unde trecuse el, ca să se poată întoarce iar în satul din care plecase. Spetele de porc se lăfăiau pe pajiște de cartofi rumeniți iar niște cocoși, fripți parcă în zbor cu pene cu tot, înțepeniseră ca stane pe-ntorsurile mari cît roata plugului. Alt zor și altă sfirlială și-n pregătirea zemurilor de felurite orătănii, și-n a tăieteilor, care trebuiau sa fie mai subțiri decît dinții spetelor și mai lungi decît cotul ce se putea întinde-n voie de la vecin la vecin și din blid în blid".

Miza romanului nu stă, însă, nici în descrierea scenelor de viață rurală, nici în etalarea pitorescului, și nici în acreditarea exemplarității personajului principal. Proiectul autorului, prezentat în avertismentul adresat cititorului, este altul : «Lumea acestei cărți e o lume apusă, trecută, dar în care grija față de rînduială, măsură și așezare, constituie principala trăsătură a „eroilor" ei. De unde și „temerile" lor, față de ceea ce li s-ar fi putut întîmpla, uitînd că omului îi este dat să aibă numai atît cît poate iubi și să stăpînească așa cum se poate stăpîni pe sine De aceea, de fapt, și Ruzalia, stăpîna Ocișorului din carte are ceea ce are și cît are numai în măsura puterilor sale afective pe care, cînd le pierde, moare. De ce le pierde însă, e întrebarea cheie la care încearcă să răspundă și textul. Și nu fără „temeri". Nu semințele deloc de ce eroii se tem (acum) de ceea ce li s-ar fi putut întîmpla (altădată ? și nu li s-a întîmplat ? sau ar fi urmat să li se întîmple, dar nu li s-a întîmplat încă ?) dar este îndeajuns de clar că Ruzalia moare din cauza pierderii puterilor sale afective. Romanul ar fi trebuit atunci să motiveze temeinic sau să sugereze nuanțat, fiind vorba de o personalitate accentuată, această depersonalizare. Or, „căderea" Ruzaliei survine, brusc, în ultimele pagini ale cărții. Evenimentele care trebuiau să motiveze „abandonul" personajului (războiul hitlerist, dictatul de la Viena) apar tot acum și sînt introduse în narațiune inabil, din exterior, ca o rezolvare forțată a destinului Ruzaliei. Nici prevestirile sumbre, ale unui profet improvizat din finalul romanului nu pot justifica „temerile" pe care naratorul-demiurg le atribuie personajului. Pînă în acest moment, adică de-a lungul a 300 de pagini, Ruzalia prezintă o structură de luptător, și este greu de acceptat, păstrîndu-ne în logica narațiunii, o modificare atît de radicală a datelor personajului. Altfel spus, pierderea puterilor afective ale Ruzaliei rămîne un mister pe care „textul" lui Marcel Petrișor nu reușește să-l destrame.

Valentin F. Mihăescu

DUMITRU M. ION: «Scribul și închipuirea»

Un text realmente întesat de imagini și simboluri este **Scribul și închipuirea** (Editura „Cartea Românească", 1985) ultimul roman al lui Dumitru M. Ion. Aproape fiecare pagină foșnește de semne și embleme provenite din mituri, legende, referințe istorice voalate etc. la rîndul lor, ambiguizate, de o scriitură cu virtuți poetice. La sfîrșitul cărții mi-a fost foarte greu să-mi adun și să pun ordine în impresiile de lectură, ce, vorba autorului, îmi alergau ca o ceată de iepuri speriați, în toate direcțiile. Adevărul este că, mai mult decît în orice alt text în proză al lui Dumitru M. Ion, în **Scribul și închipuirea** se observă „imixtiunea" masivă a poetului. Dacă tratăm cartea ca un roman așa cum o subintitulează și, probabil, o dorește autorul, atunci ea suferă vizibil de pe urma organizării și construcției sale poematice. Dacă o privim însă ca un text de o factură literară aparte, o utopie poetică, să-i spunem, și nu întîmplător, va trebui să descoperim ritmul intern al scriiturii, principiul și structura compoziționala, și sistemul de semnificații rezultat din logica ei scripturală. De ce utopie ? Răspunsul satisface toate exigențele și regulile speciei. Evenimentele se petrec într-un teritoriu imaginar, personajele au valoare de entități-simbol, iar acțiunea alegorică vizează o realitate istorică, socială și politică mai mult sau mai puțin cunoscută. Spre deosebire însă de majoritatea utopiilor ce au fie un caracter violent satiric sau umoresc într-un sens mai larg, fie unul didactic și filosofic, utopia lui Dumitru M. Ion este de natură poetică. Chiar organizarea formală a textului cu diviziunile și subdiviziunile sale, aminteste mai degrabă de un vast poem împărțit în cînturi și versete. Dar numai atît nu ar fi suficient pentru a asigure, fie și la nivel superficial, poeticitatea textului. În cadrul fiecărei unități sau mini-unități scripturale, ca și la scara ansamblului, circulă o serie de motive, simboluri și metafore-cheie, asigurînd un fel de prozodie nu numai compozițională, dar și semantică, ce este una din condițiile esențiale ale poeticului : recurență care pentru a nu se transforma în simplă și banală repetiție este însotită de ambiguitatea și polivalenta sensurilor. Să urmărim mai detaliat aceste elemente.

Romanul este împărțit, mai bine zis orchestrat, în patru mari secțiuni. **Intrarea în Micul Pustiu. Cartea grădinilor suspendate** sau **Calea Povestirii. Pomul dorințelor** și **Ieșirea din Micul Pustiu** corespunzînd unor arhiteme. **Micul Pustiu** contine **Cartea I : Ioan Maria Babiloni**, divizată la rîndul ei în 6 capitole. **Cartea Grădinilor suspendate** include **Cartea a II-a : Cartea Sumelor**, cu 7 capitole. **Cartea a III-a : Micul Pustiu**, cu 10 capitole. **Cartea a IV-a : Drumul Pierdut**, cu 9 capitole **Cartea a V-a : Parabola croitorilor** cu 7 capitole, **Pomul dorințelor** cuprinde **Cartea a VI-a : Epistole** cu 9 capitole iar **Ieșirea din Micul Pustiu** se identifică cu **Cartea a VIII-a : Epilog**. Volumul are o structură abstrusă și ca într-un text hermetic, fiecare capitol sau minicapitol are un titlu cu cheie, la rîndul lor intrînd în grupe și ansambluri metaforice mai mari, ce se armonizează într-o întinsă urzeală simbolizantă. Efortul constructiv este absolut impresionant, deși întregul se resimte de un oarecare schematism redundant și de prolixitate a scriiturii. Spuneam că teritoriile în care se derulează evenimentele sînt imaginare **(Melissa, Norio, Karadrakia, Micul Pustiu, Argia, Miliana** și **Vanesia)** dar toate făcînd parte dintr-un fost **Imperiu** în care se vorbea aceeași limbă. Cîteva indicii geografice voalate. Marea cea mai neagră. Cetatea Bucuriei, Orhideos, sau altul direct. Balcanii, localizează într-o anumită măsură acțiunea și dau o idee mai exactă asupra spațiului istoric și spiritual al narațiunilor și descripțiilor. Conform acestei duble deschideri a utopiei, spre fictiv și real, personajele au statut generic și semnificații abstract-simbolice. Scribul, Starostele, Dragonii, Jandarmii, Saltimbancii, Logodnicul ș.a.m.d. dar numele lor, Ioan, Maria, Demetrios, Mihail, Alexandru contribuie și ele la localizarea și istoricizarea situațiilor și evenimentelor. De remarcat că onomastica este aceeași în toate provinciile fostului Imperiu și se transmite neschimbată de-a lungul secolelor, de la un personaj la celălalt într-o sugestie de continuitate spațio-temporală.

Partea narativă, dacă poate fi vorba de așa ceva, este compusă dintr-un șir de povestiri și istorii cu elemente (personaje, scene, întîmplări) ce revin periodic, pe care se grefează altele noi dar într-o rază de acțiune comună, sugerînd sau închipuind o **figură a circularității**, un simbol, în ultimă instanță, tot al duratei și continuității. Aproape în fiecare capitol se relatează despre provinciile amintite, despre Micul Pustiu (a se citi o eroare a istoriei) ce le desparte, despre Drumul Pierdut al legăturii dintre ele, mereu căutat și întrezărit, despre efortul plin de primejdii al scribilor, vinați de stăpîniri tiranice, de a păstra vie în timp ideea libertății individuale, și a permanentei spirituale a Imperiului dezmembrat, despre sacrificiul unor aleși ai destinului, Ioani și Mihaili în numele idealului comun. **Scribul și închipuirea** este, în fond, o mare metaforă a „imperiului" spiritual al românilor de la nordul și sudul Dunării, proiectată într-un spațiu imaginar cu rădăcini, însă, istorice, culturale și metafizice, mai puțin sociale și politice, recognoscibile. Dar acest schelet ideatic este acoperit de hlamida unei scriituri intens poetice, ornată de metafore și imagini scăpărătoare. Evenimentul istoric la care se face aluzie primește de multe ori o aură simbolică sau este transfigurat într-o viziune mitică, larg semnificantă. Astfel este figura lui Mihai Viteazul, desigur, nenumit în text, care îi apare scribului, într-o epifanie produsă înaintea pătrunderii în **Cetatea Nemuritorilor** așa cum numai un Iehova tragic s-ar fi putut arăta lui Moise : „În somn mi s-a arătat un bărbat uriaș, îmbrăcat într-un veșmînt țesut la războaiele lumii și ale întunericului, două fîre se împleteau în veșmîntul lui, unul de argint, tors de păienjenii stelelor, altul de păcură, scuipat de viermele de mătase al beznei. Veșmînt ușor și subțire. Lujerul gîtului îi era înconjurat de o dungă roșie, urîtă : mă așteptam acu-acu să izbucnească din ea havuzul sîngelui. În aceeași clipă am vrut să țip, dar țipătul nu mi s-a desprins de pe buze ; alteeva mai strașnic decît veșmîntul și decît semnul de pe gîtul lui mă făcuse să amuțesc : văzusem ceva nevăzut ! Mai jos de dunga roșie, uriașul avea un mare bulgăre de lumină, ceva ca un diamant enorm a fulgerat visul meu și s-a stins". Nu puține sînt pasajele de acest gen, am să mai amintesc povestirea Frumoasei adormite în Munții de sticlă, a Starostelui aurarilor, sau Cartea Semnelor în întregime, animate de o imaginație fantastă sau feerică, revărsată în jerbe de splendide metafore și simboluri poetice. Dar tocmai această mirabolantă poeticitate a textului constituie într-un fel și viciul cărții. Autorul se lasă purtat de valurile prodigioasei lui fantezii, fără a o mai controla cu rigurozitate și înecînd astfel ideea în viitura de imagini. Și, totuși romanul **Scribul și închipuirea** trebuie citit în primul rînd ca o scriere poematică cu nebănuite frumusețI de limbaj, adică mai puțin în spiritul cît în litera textului.

Paul Dugneanu

„Manuscriptum" nr. 4/1985

Numărul 4/1985 al revistei „Manuscriptum" oferă surpriza unor „însemnări de taină" ale lui Constantin Brâncoveanu, sub genericul „Revelația documentului". Descoperirea, prezentarea, transcrierea și glosarul de nume se datorează lui Ion Radu Mircea care a analizat prețiosul document aflat în fondurile Arhivelor Statului de la Atena. Încheiat cu patru zile înainte de tragica mazilire a lui Constantin Brâncoveanu, caietul de însemnări cuprinde note din 145 zile și, arată descoperitorul său, „jurnalul-catastif este un izvor de primă mînă, care se alătură cronicilor vremii, completîndu-le sau confirmîndu-le adesea cu surprinzătoare concluzii asupra unor fapte sau relații politice și de familie". Sub același generic revista prezintă „Pagini germane" (Despre psihologia popoarelor) de Mihai Eminescu, prefațate, transliterate și adnotate de D. Vatamaniuc și traduse de Alexandru Surdu. Sub titlul „Chipurile Thaliei" sînt reunite cîteva texte inedite de G. Ciprian, Victor Ion Popa și Radu Stanca. De altfel, întregul număr este pus „sub semnul Thaliei", deși, prin complexitatea revistei, numărul cuprinde și rubrici în afara celei care dă centrul de greutate sub aspect tematic. Astfel, rubrica „Destăinuiri" este consacrată lui Nicolae Labiș, prin fragmentele extrase din cuvintele rostite la „Rotonda 13" de Al. Andritoiu, Ion Gheorghe, Nicolae Dragoș, Ioan Alexandru, Cezar Ivănescu, Nicolae Dan Fruntelată, Marga Labiș, Al. Oprea, în decembrie 1981. La rubrica „Laborator de creație" Gheorghe Chivu, editorul traducerii de către G. Coșbuc a „Divinei Comedii" prezintă multiple variante pentru o ediție integrală a acestei opere. O altă rubrică, „File de album", este dedicată lui Picu Pătruț, acest „enciclopedist al spiritului sătesc", cum îl numește Răzvan Theodorescu în textul său. „Versurile" lui Picu Pătruț sînt transcrise și adnotate de Octavian O. Ghibu, care scoate la lumină și o variantă de prefață scrisă în 1965 de Onisifor Ghibu. Textele sînt însotite de un eseu al lui Vasile Drăguț intitulat „Biografie și creație". Rubrica „Scriitori români în arhive străine" cuprinde pagini din „Jurnalul" lui Pius Servien, prezentate de Artur Silvestri, iar rubrica „Scriitori străini în arhive românești", corespondență între George Bernard Shaw și Marcu Beza, și între Edmund Husserl și discipolul său Constantin Floru. Semnalăm de asemenea dezbaterea „Colecția B.P.T. la 90 de ani", la care participă Paul Cornea, Teodor Vârgolici, Tiberiu Avramescu și Nicolae Țeică. Un număr dens, de un real interes, cu o excelentă iconografie în care se detașează planșele color cu reproduceri după manuscrisele lui Picu Pătruț.

Gheorghe Buluță

CARTEA DE DEBUT

ÎNTÎMPLĂRI NEOBIȘNUITE

Un scriitor atras de arabescurile intelectuale ale fanteziei, cu gust pentru misterul psihologic, parabolă fantastă și cazurile insolite, nu o dată la limita senzaționalului și a melodramaticului, este Lucian Strochi în primul său volum *) de proze scurte. Înzestrarea autorului pentru povestirea barocă, lirică și analitică totodată, scrisă cu rafinament și știință combinatorie a efectelor este evidentă, deși cartea nu e ferită de scăderi pe care i le semnalăm tocmai din încrederea în puterea talentului său de a le ocoli în viitor. Povestirile cu subiecte de o rară diversitate, alese din situații, timpuri, medii și virste umane foarte diferite între ele, dau dovadă de multă imaginație și mobilitate a unghiurilor de abordare, ca și, deopotrivă de nefixare încă a simțului critic al tînărului prozator oscilînd între atmosfera tensionată a unor întîmplări inexplicabile, vibrînd de un lirism de bună calitate al tainei existenței și între enigmaticul facil ori poetizat adesea fără rost, al unor cazuri cînd senzaționale, cînd de tot banale, căutînd prea mult efectul imediat în dauna semnificației cu o miză mai serioasă. Tentația succesului la cititor e firească mai ales la debut, dar Lucian Strochi arată în cartea sa posibilități epice mult mai subtile decît melodrama copilului chinuit de mama vitregă (alungată în final de binele triumfător în **Păpușa)** sau a părinților copilului mort de boala bătrînetii din **Progerie,** povestire mai complexă, ori cea a bolnavilor petrecînd singuri în spital (storcind o lacrimă pînă și doctoriței din **Contravizita).** Tot în aceeași categorie, dar pe o altă treaptă a mijloacelor narative stau și alte povestiri bine executate, ba chiar pretențioase pînă la un punct, captivînd prin promisiunea unor începuturi interesante coborînd însă în final în facilitate ori platitudine, nesalvate nici de aparența neobișnuită a întîmplărilor **(Lupii, Conversația, O crimă imperfectă,** chiar și **Penultima partidă de zaruri,** care dă titlul de pe coperta, asemănătoare ca stil, a cărții.)

Locul aparte al lui Lucian Strochi în cadrul prozei noastre tinere este asigurat de povestirile fantastice în gustul tradiției romantice, halucinant psihologice, ori parabolic stranii, rotindu-se în jurul unor astre ca Poe, Hoffman, Buzzati, Borges, la noi Mateiu Caragiale, Voiculescu, sau mai recent Laurențiu Fulga, al cărui fantastic folcloric, poetic și crud, aproape morbid uneori, e vizibil în **Laba giștei.** În genere fantasticul rămîne însă la Lucian Strochi în limitele unui joc intelectual cu ipostazele vieții, sugerînd liric zone de mister atît în cursul obiectiv al lucrurilor, cît și în ordinea subiectivă a percepției ori conștiinței. E cazul unor piese ca **Amintirea zborului, Iluzia cea mare, Ultima sirenă.** Remarcabile prin siguranța ambiguității unui fantastic ontologic de bună factură epică sînt **Drumul spinos al...** și **Masca.** O povestire tentată de SF fără a ieși din comunul unei posibile întîlniri cu superioritatea gîndirii altor forme de viață este **Accidentul.**

Bine scrise sînt cele două povestiri „sportive", **Echipa celestă** și **Cursa fără obstacole** — prima o excelentă combinație vis-realitate, a doua o fină analiză. În întreg volumul, Lucian Strochi este adeptul scriiturii cizelate, a realismului analitic artist, interesat de resortul interior al gesturilor, căutînd motivațiile și urmărindu-le cu aceeași, atentă fervoare ca și odinioară Stefan Zweig, fiind totodată la fel de atent ca și acesta la reacția cititorului. Dincolo de unele „literaturizări" și de o gîndire, nu livrescă ci mereu metaforică a personajelor, interesante rămîn aici inserțiile în povestire a unor versuri — Lucian Strochi este, după cîte știm, și poet — care prezidează destinul eroilor săi sugerînd încă o dată predestinarea, taina acestor întîmplări. Adăugăm deci numele încă unui tînăr scriitor, Lucian Strochi, la bilanțul mai mult decît favorabil al promisiunilor prozei noastre scurte afirmate în ultimii ani.

Alexandru Condeescu

*) **Lucian Strochi : „Penultima partidă de zaruri", Editura „Cartea românească", 1985.**

REVISTA REVISTELOR

„Transilvania" nr. 2/1986

● Publicînd în două numere (11 de anul trecut și 2 de anul acesta) studiul **Banatul în 1774** de Alexandru V. Diță, revista **Transilvania,** care ne-a prilejuit deunăzi urmărirea pasionantului serial al lui Adrian Riza despre Ardeal, dovedește o dată mai mult aplicarea eficientă la problemele vitale ale culturii și istoriografiei noastre, suplinind — cum este și cazul de față — publicațiile de strictă specialitate. Folosind într-un mod original (cu unele inovații ce se vor înscrie ca priorități în disciplină) ultimele metode ale demografiei istorice, tînărul istoric, afirmat nu de mult în paginile **Luceafărului,** face de data asta demonstrația decisivă a caracterului covîrșitor românesc al populației Banatului în anul 1774. Este vorba, natural, de Banatul în accepția de atunci a noțiunii. Sînt folosite statisticile oficiale habsburgice și cartea istoricului Grisellini spre a ajunge la concluzia că „Structura etnică reală a Banatului în 1774 este : români : 71—72% = 265 000—270 000 locuitori ; sîrbi : 19—20% 75 000 locuitori ; germani : 8—8,5% = 30 000—32 000 locuitori ; bulgari și unguri : 0,6—0,8% = 2 500—3 000 locuitori".

Banatul în 1774 de Alexandru V. Diță (studiu a cărui importanță a fost deja semnalată, după apariția primei părți, de Florin Constantiniu în **Flacăra)** consacră pe autor drept una din marile speranțe ale noii istoriografii românești, un talent excepțional de investigator al trecutului nostru istoric, în același timp devotat cunoscător al tradiției istoriografice clasice (în primul rînd N. Iorga și G. Brătianu) și al ultimelor cîștiguri metodologice pe plan mondial.

D. Z.

BREVIAR

● **„MANUSCRISUL nr. 2259"** Acesta e titlul unei intervenții, publicate de Alexandru Surdu în „Astra" (nr. 2) și dedicate unui manuscris eminescian, care nu este inedit, însă a cărui interpretare era, pînă acum, incompletă. Opinia lui Al. Surdu (care e unul dintre cei mai bine pregătiți specialiști în istoria filosofiei, pe care îl avem azi) e foarte limpede : caietul eminescian ar fi un „index filosofic" proiectat de Eminescu și apoi abandonat ; originea acestui indice ar fi un „dicționar filosofic german-latin. Demonstrația, însoțită de exemple culese din „caiet", este convingătoare.

● **MEMORIE SLABĂ.** O notă destul de iritată, din „Suplimentul Scînteii tineretului" care avertizează pe Adrian Dafir că ar da semne (în textele lui, unele apărute în „Luceafărul") de „nervozitate" îl consideră pe acest critic drept un „nume mai puțin întîlnit pînă acum în presă". Autorul acestei note ori nu cunoaște colaboratorii publicației care îi găzduiește fiilipica, ori posedă o memorie slabă. Adevărul e că Adrian Dafir a început prin a publica în... „Suplimentul Scînteii Tineretului".

● **CE ESTE „UNIVERSALITATEA"...** Un foarte interesant serial susținut de Stefan Avadanei în „Cronica" și dedicat imaginii pe care o dau asupra literaturii române diverse „lucrări de referință anglo-americană" vine cu informații noi, care se puteau totuși prevedea. Cele mai multe din aceste „lucrări de referință" sînt informate rău în privința literaturii române și includ în sumar numai puțini dintre autorii români ; cînd prezența e mai cuprinzătoare, spațiul e redus. Pe scurt, literatura română ar fi un soi de product spiritual rudimentar, și care nu are de ce să fie băgat în seamă. Desfășurarea acestor știri, pe care Stefan Avădanei o face cu umoare rece, denotă încă o dată că „universalitatea", așa cum o înțeleg unele minți de aiurea, e doar o formă de excludere a civilizațiilor, considerate, abuziv, ca fiind „minore".

Catagraf

65 DE ANI DE LA FĂURIREA P.C.R.

ALIANŢA CU ISTORIA

Istoria este „cea dintîi carte a unei naţii". Formula, atît de des citată, a lui Nicolae Bălcescu aparţine adevărurilor care nu mai au nevoie să fie demonstrate. Cine ar putea contesta că în fizionomia spirituală a unui popor, componenta istorică, adică tot ceea ce au plămădit şi modelat veacuri de trudă, jertfă şi izbîndă, are rolul decisiv şi că numai prin cunoaşterea ei o comunitate etnică îşi dobîndeşte adevărata conştiinţă de sine ? Funcţia social-politică a istoriei — ca efort de investigare şi interpretare a trecutului — este la fel de evidentă şi locul ocupat de istorie, mai exact de apelul la istorie, în confruntările politice nu mai are nevoie să fie subliniat. Editarea „integralei Eminescu" a readus în discuţie problema şi în paginile „Luceafărului", ea a fost amplu şi pertinent comentată. „Încercarea Erodotilor rosettişti — conchidea de curînd un sagace analist — de a-şi confecţiona o istorie pe potriva unor reţete asupra istoriei şi a unor interese politice, care-şi căutau legitimarea într-un trecut revizuit caragialeşte, pe ici pe colo „prin părţile esenţiale", a găsit în Mihai Eminescu nu numai un adversar energic, dar şi un lucid înţelegător al efectelor incalculabile pe care le produce istoria turnată în calupuri de împrumut". Practicile liberalilor denunţate de marele nostru poet pun în lumină un exemplu tipic de manipulare a istoriei în beneficiul intereselor înguste ale unui partid, preocupat de chiverniseala clientelei sale politice.

Partidul Comunist Român, partid cu o înaltă vocaţie şi misiune revoluţionară — aceea de a lichida orice formă de exploatare şi de a da societăţii româneşti o structură socialistă în condiţiile autenticei independenţe — are o altă concepţie despre rostul istoriei. Deosebirea calitativă dintre el şi toate celelalte partide care s-au succedat în istoria politică a României vine dintr-o profundă realitate : partidul comunist a fost întotdeauna

de partea istoriei şi istoria s-a aflat statornic de partea lui. Această reciprocă sprijinire a decurs din caracterul legic-obiectiv al apariţiei şi activităţii acestui partid, din perfecta lui integrare în procesul final de dezvoltare a societăţii româneşti, din racordarea lui la toate marile tradiţii istorice ale poporului român. Istoria a căpătat astfel în activitatea partidului nostru un loc şi o funcţie fără precedent, prin însemnătatea lor. Expresia cea mai grăitoare a acestei excepţionale atenţii arătate istoriei o constituie desigur aşezarea la începutul **Programului Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism** a unei cuprinzătoare retrospective care coboară la obîrşiile cele mai îndepărtate ale poporului român, pentru a-i urmări apoi evoluţia pînă în zilele noastre. Istoria naţională este incorporată astfel celui mai important document programatic al partidului, pentru a se sublinia astfel că efortul contemporan de edificare socialistă se înscrie în continuarea unei străduanii de vechime multiseculară de a făuri un stat naţional unitar şi independent, aşezat pe temeliile dreptăţii sociale. Firească că de-a lungul timpului, exponenţii înnoirilor revoluţionare, luptătorii cauzei naţionale, apărătorii neatîrnării au venit, în funcţie de condiţiile istorice, din orizonturi social-politice diferite, dar ei au rămas istoriceste solidari prin aspiraţia lor de independenţă şi unitate naţională, de progres şi dreptate socială.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, ne-a redat istoria aşa cum ea a fost şi a făcut din cunoaşterea şi cinstirea marilor valori ale trecutului naţional un fundament al vieţii noastre sociale şi politice. Referirile la marile evenimente şi personalităţi din opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu alcătuiesc un masiv volum **(Istoria poporului român. Culegere de texte)** care dă nu numai măsura marelui interes al secretarului general al partidului pentru trecutul neamului ci şi însemnătatea pe care el i-o acordă în practica construcţiei socialiste. A spus-o, de altminteri, răspicat, atunci cînd a arătat că „Stabilirea locului în istorie, a originii şi continuităţii în bazinul carpato-dunărean ale poporului român constituie fundamentul oricărei activităţi ideologice, teoretice şi politico-educative". Nicicînd istoriei nu i s-a acordat o asemenea importanţă şi semnificaţie. Respectul pentru istorie înseamnă încrederea în istorie. Dacă Partidul Comunist Român şi-a cîştigat în cei 65 de ani de existenţă numeroase merite istorice prin corecta percepere a problemelor de bază ale societăţii româneşti şi prin indicarea soluţiilor celor mai adecvate, aceasta s-a datorat capacităţii sale de a comunica — chiar atunci cînd i s-au pus piedici de tot felul — cu istoria poporului în care s-a zămislit şi activat.

Se tem de istorie cei care încearcă să se opună mersului ei. Practicînd un fel de „istoria sînt eu", ei îşi închipuie că prin falsificare îşi pot face din istorie un aliat de nevoie. Uită însă că istoria, la oricîte silnicii ar fi supusă, sfîrşeşte prin a fi biruitoare. Nimeni şi nimic nu a putut-o stăvili pentru totdeauna. Această forţă cu adevărat uriaşă este alături de noi şi datorăm Partidului Comunist Român alianţa, care ne face invincibili, cu istoria.

Fl. Constantiniu

Spiru Chintilă : „Şantier"

Revoluţia valorilor

Urmare din pag. 1

este istoria conştientă a celor mai buni fii ai ţării care, în fruntea maselor, n-au precupeţit nimic pentru ca acele valori autentice, perene ale omului să se regăsească cu adevărat în viaţa lui, să capete conţinutul pe care-l merită. Vorbele goale despre egalitate şi dreptate, echitate şi putere a poporului, frecventate demagogic în societatea burghezo-moşierească, au fost refuzate cu hotărîre, epoca făuririi socialismului în România devenind, în esenţă, epoca făuririi unui nou conţinut pentru aceste valori, şi altele asemenea lor, cu toate indicind noul destin al ţării şi al poporului, atît legitimitatea cît şi ataşamentul de care se bucură o politică, a partidului nostru, care vine în întîmpinarea voinţei şi intereselor oamenilor muncii.

Se ştie, socialismul nici în teorie şi nici în practică nu se asociază cu ideea de paradis. În sensul concret, material, socialismul se realizează ca un mod de existenţă omenesc, avînd vocaţia, capacitatea de autoperfecţionare neîncetată. Trebuie înţeles şi luat ca atare, iar aceasta conferă un înalt coeficient de realism politicii partidului nostru. Programului său de făurire a socialismului şi comunismului în România. Partidul şi-a asumat misiunea istorică şi răspunderea excepţională pentru plămădirea acestui nou mod de existenţă în condiţiile în care fiecare este răspunzător de această operă şi, ca atare, reuşitele noastre sînt reuşite ale tuturor. În spirit dialectic, politica partidului, aşa cum este relevată în deceniile care au trecut de la Eliberare, drumul spre valorile deplin realizate ale socialismului se parcurge ţinînd de domeniul perfecţionării, nu al perfecţiunii. Procesul de inovare şi perfecţionare continuă a vieţii şi muncii poporului român, în toate sectoarele, se justifică tocmai prin acest adevăr axiomatic, integrarea muncii şi vieţii poporului în valori principial, potenţial date, pretinzînd efort, răspundere, creaţie şi educaţie. Cu atît mai mult, cu cît aceste valori nu sînt un dat şi nu rezultă automat din strategia globală a dezvoltării societăţii noastre.

Hotărîtor rămîne, aşa cum se arată în Programul partidului, aşa cum se găseşte fundamentat în opera teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, faptul că participarea la perfecţionarea societăţii este unanimă şi eficientă. Desigur, într-un sens larg, lumea valorilor are drept pivot factorul politic. Politica decide toate celelalte valori prin resursele, mijloacele de exprimare şi stimulare pe care le oferă. Autonomia valorilor, indiferent care, cîtă vreme discutăm în termenii fenomenelor de masă, nu poate fi decît o iluzie. Politicul nu poate fi recuzat în nici un fel deoarece este şi rămîne omniprezent şi atotputernic. Iată de ce, politica Partidului Comunist Român de participare a maselor la viaţa politică a ţării apare ca un certificat de liberă trecere a poporului în lumea valorilor socialismului şi comunismului, potrivit condiţiilor societăţii, ale fiecărei etape de dezvoltare a ei. Realizările noastre în planul civilizaţiei, al progresului sînt dovezi concludente ale acestui demers în care politica Partidului Comunist Român se justifică, îşi demonstrează validitatea istorică, iar munca şi viaţa întregului popor se împlineşte multilateral prin noi înşine, prin energia creatoare pusă cu generozitate în serviciul patriei căreia îi aparţinem.

Literatură şi angajare

● În zilele de 28—29 martie 1986. Uniunea Scriitorilor a deschis seria de manifestări culturale, politico-educative consacrate aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român.

Comitetul judeţean Buzău al P.C.R. şi Uniunea Scriitorilor din R.S. România au organizat, în ziua de 28 martie 1986, manifestări culturale la liceele : „Mihai Eminescu", „Bogdan Petriceicu Haşdeu", Liceul pedagogic „Spiru C. Haret". Liceul industrial Nr. 1, Liceul industrial nr. 6 din Buzău.

Un festival literar de amploare, consacrat Partidului Comunist Român, a avut loc în Sala Mare a Comitetului judeţean Buzău al P.C.R.

În ziua de simbătă 29 martie a.c. au fost organizate manifestări în judeţul Buzău, la Rîmnicu-Sărat, la Liceul industrial Pogoanele, Căminul Cultural Smeeni, Căminul cultural Pîrscov (localitatea de naştere a marelui scriitor V. Voiculescu) şi la Căminul cultural din comuna Stîlpu.

Manifestările care s-au desfăşurat au avut tema : „Literatura română — angajată plenar în opera de formare a omului nou, cu o înaltă conştiinţă socialistă".

A fost vizitată localitatea balneară Monteoru.

Au participat : **Dumitru Radu Popescu**, preşedintele Uniunii Scriitorilor, **Ioan Adam, Ion Băieşu, Radu Cărneci, Florin Costinescu, Dinu Flămînd, Ion Gheorghe, Traian Iancu**, director al Uniunii Scriitorilor, **Gheorghe Istrate, Florin Muscalu, Gheorghe Pituţ, Florentin Popescu, Dumitru Pricop, A. I. Zăinescu**, precum şi poeţii buzoieni : **Puiu Cristea, Dumitru Ion Dincă, Andrei Gheorghe, Nicolae Iordache, Aurelian Mareş, Constantin Petcu, Ion Stanciu.**

Scriitorii au fost primiţi de tovarăşul **Carolică Vasile**, prim secretar al Comitetului judeţean Buzău, al P.C.R., care a prezentat realizările în economie, ştiinţă şi cultură ale judeţului, ponderea pe care judeţul o ocupă în economia naţională ca urmare a marilor investiţii efectuate, ca în toate zonele ţării, în anii pe care, cu înaltă şi justificată mîndrie patriotică, poporul îi numeşte „Epoca Nicolae Ceauşescu". Au fost prezentate, de asemenea, sarcinile şi obiectivele economice din actualul cincinal, precum şi direcţiile de ansamblu ale dezvoltării economico-sociale a judeţului, din perspectiva sfîrşitului de secol, ca urmare a hotărîrilor şi programelor adoptate de cel de al XIII-lea Congres al P.C.R.

Au asistat tovarăşii : **Stela Chioveanu**, secretar al Comitetului judeţean Buzău al P.C.R., **Victor Andreica**, şef de secţie la Comitetul judeţean Buzău al P.C.R., **Maria Lazăr**, prim-vicepreşedinte al Consiliului Popular al judeţului Buzău, **Ion Nae**, preşedintele Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă Buzău, **Georgeta Nicolescu**, inspector general al inspectoratului şcolar judeţean Buzău, şi **Mihai Bâzu**, redactor şef al ziarului „Viaţa Buzăului".

Scriitorii au fost însoţiţi de **Victor Andreica**, şef de secţie la Comitetul judeţean Buzău al P.C.R., de **Ion Nae**, preşedintele Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă Buzău, de alţi reprezentanţi ai organelor locale de partid şi de stat.

Au fost organizate expoziţii de carte, iar în licee, şcoli, cămine culturale au fost recitate, de către elevi, poezii ale poeţilor participanţi la manifestări.

Manifestările culturale consacrate marelui jubileu al Partidului Comunist Român au fost conduse de **Dumitru Radu Popescu**, preşedintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România.

Aurel Nedel : „Şarja"

MEMENTO

În activitatea Partidului Comunist Român presa a avut un rol deosebit de important pentru difuzarea poziţiilor ideologice şi politice ale partidului în rîndul maselor largi. Presa progresistă, cotidiană, ca şi presa culturală a fost un instrument activ şi eficient în slujba ideilor partidului, a îndemnurilor sale la acţiune, a solidarizării celor exploataţi. În ilegalitate fiind, Partidul Comunist Român a acordat o deosebită atenţie presei legale şi ilgale care-i putea purta mesajul către marele public. Multe dintre aceste publicaţii au avut o viaţă scurtă, datorită constringerilor poliţieneşti ale epocii, datorită cenzurii, datorită lipsei de fonduri, datorită ostilităţii capitalului dar toate la un loc alcătuiesc un corpus ideologic şi politic de cea mai mare importanţă pentru tradiţiile politice şi culturale ale P.C.R., ale societăţii româneşti în ansamblul ei. Scrise de mînă, trase la gestetner, litografiate, tipărite la maşina „Boston" sau la maşini mai complicate, paginile acestei prese şi-au atins menirea de a trezi şi forma conştiinţele, de a exprima un program politic revoluţionar şi consecvent, de a deschide un orizont nou de gîndire celor mulţi. Dar presa influenţată, îndrumată şi editată de partid nu s-a adresat doar celor mulţi şi umili, ca a avut în vedere şi alte pături sociale, procedînd la o clarificare ideologică şi politică de mari proporţii urmate de aderenţa la ideile stîngii a multor intelectuali români. Nu numai manifestul ilegal a fost instrumentul de lucru al acestei prese de partid şi acelor care au susţinut-o, ci şi pagini întregi ale presei cotidiene sau săptămînale, rubrici întregi din publicaţiile de cultură şi artă ale timpului. Gazetari dintre cei mai cunoscuţi au susţinut această presă, scriitori de ecou au tipărit în paginile ei. Nume ca Veac nou, Bluze albastre, Reporter, Şantier, Manifest, Cuvîntul liber şi multe altele sînt tot atîtea repere încă vii în tabloul presei care a ilustrat şi impus ideile partidului în rîndurile cititorilor lor. Ştirile şi articolele acestor publicaţii, poezia şi reportajele lor, comentariile de politică internă şi externă, analizele ideologice, literare şi artistice cărora le-au făcut loc constituie un capitol al unei noi conştiinţe, conştiinţa revoluţionară a ţării. Ele sînt un exemplu de angajare în fenomenul viu, de opţiune, de curaj civic şi politic. Spiritul lor revoluţionar este ceea ce rămîne viu şi exemplar în ele. Dschizindu-le, ele constituie un memento de care gazetarul de azi, scriitorul de azi, intelectualul zilelor noastre nu se poate despărţi. Caracterul de implicaţie directă, abordarea frontală a problemelor, refuzul sofisticării, temperatura revoluţionară, temele mari ale oricărei activităţi revoluţionare se află în aceste pagini. În acest sens, revista Luceafărul reproduce cîteva pagini revelatoare pentru angajarea intelectualului de stînga.

SCARLAT CALIMACHI

Cuvînt înainte

În zilele acestea de mare bejenie pentru norod, cînd fascismul încearcă din răsputeri să calce, sub cizmele sale grele, ultimele libertăţi, cînd caută să ucidă pe acei care îi stau împotrivă, cînd încearcă să semene vrajbă între popoare spre a-şi salva, prin sîngele şi deznădejdea acestora, atotputernicia, este de folos un steag ca **Glasul nostru.**

Fasciştii de toate nuanţele — orbiţi de patimă — caută să ne vîndă ogoarele, pădurile, munţii şi apele, duşmanilor ; ei nu vor să vadă că înfrăţirea, prin fascism, e ciopîrţirea României. Rostul **Glasului nostru** este să descopere hidoşenia faptelor lor.

Fascismul vrea nimicirea tuturor libertăţilor cîştigate prin democraţie. El vrea un popor supus, bleg, slugarnic şi sărac, care să-i muncească, întocmai ca sclavii în trecutul îndepărtat ! **Glasul nostru** trebuie să arate mulţimii ce vrea fascismul.

Rostul **Glasului nostru** este să dezvăluie toată nemernicia fascismelor, să împiedice reîntoarcerea vremurilor de sclavie.

El mai trebuie să descopere norodului cine sînt conducătorii partidelor reacţionare, cît de „neaoşi" românii sînt aceia care propovăduiesc ura între neamuri şi cît de mare e cinstea lor.

Glasul nostru, prin cele ce va spune, va arăta oamenilor cinstiţi că gogo-cuziştii, codreniştii şi celelalte grupuleţe de reacţionari caută să zămislească România de mîine prin trădarea aliaţilor adevăraţi ai poporului românesc, prin batjocorirea tuturor libertăţilor şi prin ducerea la sapă de lemn a celor mulţi, care muncesc din zori şi pînă-n noapte.

Glasul nostru nu cere decît respectarea libertăţilor date de constituţie şi unirea forţelor democratice împotriva scîrnăviei fasciste.

(Glasul nostru, 10 iulie 1937)

Claudiu Andone : „Portul"

Pentru pace

Astăzi, mai mult ca oricînd, dictatorii reacţionari se străduiesc să filfîie prin văzduh flamura de sînge şi flăcări : războiul. Zămisliţi din crime şi jaf, apăraţi de puhoiul de reacţionari, aceşti nebuni îndrăzneşc — mîntindu-şi în toate felurile popoarele — să ceară noi războaie, să pregătească noi hecatombe.

Dar cred că se străduiesc în zadar.

Norodul încrezător n-a uitat încă ce-a suferit patru ani de-a rîndul. El ştie acuma că războaiele sînt afaceri renumerative pentru bancherul abject şi falit şi pentru industriaşul dornic de a se îmbogăţi prea repede ; el ştie acum că războiul înseamnă mii de morti, copii flămînzi cerşind pe străzi, văduve tinere lăsate pradă prostituţiei şi murdăriei, el ştie acum că războiul nu se mai poate face fără învoirea lui.

Şi norodul nu va mai îngădui să se încerce un nou război.

Cînd goarnele vor suna, cînd clopotele se vor tîngui în turle, cînd va vui lumea de strigarea : „la arme !", cînd bancherii nesăţioşi ai burgheziei îşi vor freca mîinile de bucurie că „marea afacere" e pe cale să fie tranşată, atunci norodul se va trezi din amorţeala aparentă şi va zice : „Jos armele ! Moarte celor care au cutezat să dorească o nouă vărsare de sînge !"

(Clopotul, 21 iulie 1933)

Antologia Luceafărul

POEŢII ŞI PARTIDUL

Orice ţi-am da...

Orice i-am da e doar un semn sărac
Celui ce dă-ntr-o zi cît într-un veac.
Nu unuia ci-ntregului popor
De orice grai ar fi, dar muncitor.

Căci munca e deviza lui şi-a noastră
Să fim stăpîni pe plai sub zarea-albastră
Să-i dăm un dar ce drag ni-i tuturor :
Garoafe roşii prinse-n tricolor.

Şi să-i dorim să-i fie viaţa lungă
Ca-n piscul comunist s-ajungă
Şi-n urma lui să fie tot poporul
Cu steagul roşu şi cu tricolorul.

Sub arcuirea marei căi lactee
Comete de lumină ce scinteie
Cu roşu foc, cu galben şi albastru
Drept semn că ţara noastră are astru.

Mihai Beniuc

Acest bărbat este-o izbîndă

M-am dus la apa apelor şi-am strigat :
Mulţumesc ţie maica apelor, ţie fluviu părinte
Şi fiicelor voastre şi feciorilor izvoare şi riuri :
Acest bărbat este lucrarea voastră,
Acest bărbat este izbînda firii voastre, —
Cum pătrundeţi voi, ocoliţi sau daţi la o parte
Cu ştiinţa voastră genială, stavilele toate,
Încît ajungeţi totdeauna la ţintă
Şi mereu vă iese lucrarea pe care-aţi dorit-o;
Acest bărbat este izbînda voastră de obîrşie,
De la el încolo nu se vor mai semna tratatele de ştirbire
Numele voastre nu vor mai fi trecute pe hrisoave de-nstrăinare.
Mulţumesc ţie, apa apelor, ţie fluviu părinte,
Cum staţi la hotare şi-n toate cutreierati şi cunoaşteţi.

M-am dus la muntele munţilor şi i-am strigat :
Ascultă-mă să te laud de-atîta-nţelepciune,
De-atîta măiastră lucrare să te slăvesc ;
Acest bărbat este izbînda ta şi-a tuturor piscurilor cele din preajmă :
Tăria şi întregimea voastră au izbîndit,
Aţi zămislit un om cu demnitatea înălţimilor.
Să fie liniştite zăpezile voastre şi toate stîncile,
Brazii şi toate-nfăţişările puterii şi dreptăţii —
Pe seama întregirii voastre şi-a neştirbitei moşteniri,
Nu se vor mai face invoieli şi treceri ;
Bine-aţi lucrat, de-acum staţi pururi în tărie
Acest bărbat este izbînda voastră neclintită.

M-am uitat la soare şi i-am dat de veste :
Fii liniştit, izvor al luminii,
A izbîndit geniul tău
Lucrările şi cheltuielile tale de foc n-au fost risipite,
Ţi-a reuşit întreprinderea sacră asupra românilor ;
Acest bărbat este izbînda concepţiei tale.

M-am dus în calea oamenilor şi le-am spus :
Slavă vouă, meritaţi demult această izbîndă,
V-aţi ales un bărbat curajos cum şi-l merită ţara
Măsura şi speranţa voastră nu vor fi ştirbite,
Ceauşescu este dreptul vostru, datoria voastră către lume.
Fiţi liniştiţi, fiţi lîngă el tot timpul ;
De-acum se poate zice acest lucru în faţa viitorului :
Ceauşescu este o izbîndă a poporului său,
Cum l-a primit el şi cum îl conduce nu-i o-ntîmplare,
Mai presus de patimi şi ambiţii este legea poporului mereu încercat
Ceauşescu este ceea ce nu i se mai poate lua poporului,
Ceauşescu este unde-a ajuns poporul şi nimeni nu-l mai poate întoarce.

Ion Gheorghe

Poem de primăvară

A face totul cînd totu-i şi-o stea ce ne ară,
A face totul cînd totul înseamnă şi toţi,
Mai simţim că e frig, mai vedem că e seară
Şi ni-e cald uneori precum roua între roţi,
Ne mai plîngem, mai stăm unii-abrupţi ca pe-o scară
De tren unde-avem şi părinţi şi nepoţi.

Se mai suie, mai pun unii piatră pe piatră
Şi fac trepte-ntr-un turn de-nvoială, proptit,
Pe-alţii clipa-i răzbună, nu ii lasă la vatră
Şi ii roteşte-n strînsoarea ei la infinit ;
Totu-i raza ce-o dăm, legea-n noi mai curată,
A face totul cînd totu-i şi-un crin ce-a-nflorit.

A face totul cînd totu-i şi-o lacrimă, poate,
Un armistiţiu cu însăşi starea noastră de a fi,
O piramidă ce-o ţinem şi-o ducem în spate,
Cu încordarea sfîntă-a unui joc de copii,
Muzica ta si severă şi grea libertate
Tu care-ţi ceri şi-ţi naşti pîinea în fiecare zi.

A face totul cînd totu-i şi-un vis pe aproape,
Şi totu-i şi scris, este totul şi spus,
Cîte un sat avem toţi şi-un oraş prin pleoape,
Nişte văi care tîn berze-albastre pe sus,
O cîmpie ca dulce-nrămată de ape
Şi-un deal lîn care-a plîns şi se zbate nespus.

O mai frumoasă, dulce-nchinare şi vie,
Sacră dreptate cu care ne aperi mereu,
A face totul cînd totu-i şi-o aripă care învie,
Şi totu-i şi-o linişte, pacea ca a unui curcubeu,
A face totul, a-ţi spune pe nume şi — ţie —
Ţară să nu ţi se pară nici mult şi nici greu.

A. I. Zăinescu

65 DE ANI DE LA FĂURIREA P.C.R.

ROMÂNIA, PREŞEDINTELE EI: VOCAŢIA PĂCII

Surîsul din visul copilului

Stăteam în faţa ferestrei deschise şi priveam paralizată bombele care cădeau cu încetinitorul, ca nişte peşti morţi, plutind în aer cu burţile în sus. Apoi se făcea că aerul se solidifică şi se prăbuşeşte peste trupul meu în timp ce întunericul devine orbitor, mai alb decît lumina albă. Astfel muream fără regrete căci în visul acela eram perfect singură, cu desăvîrşire inutilă, nu iubeam şi nu aveam copil. Abia în clipa următoare, cînd m-am trezit, m-am surprins înfricoşată, căutînd cu disperare copilul care dormea alături şi suridea în somn. L-am strîns lîngă mine binecuvîntîndu-i visul în care se afla ocrotit de zîne şi de Feţi Frumoşi, i-am ascultat îndelung respiraţia liniştită şi am ştiut că aceasta este fericirea în toată plenitudinea ei inefabilă. Zorii m-au surprins gîndindu-mă la alte mame care îşi strîngeau la fel copiii la piept, încercînd să-i ascundă din faţa morţii căci la ei, acolo, departe, războiul nu este un simplu coşmar. Mă gîndeam la mamele ai căror copii pier de foame sau măcinaţi de boli. Mă gîndeam la copiii cu ochi trişti, de timpuriu îmbătrîniţi, copii care nu ştiu să se joace, nu ştiu să citească, nu ştiu ce înseamnă o poveste şi nu cunosc înfăţişarea unei zile împăcate. Şi mă mai gîndeam la oamenii politici care continuă să investească sume fabuloase în tot mai sofisticate instrumente de distrugere, la savanţii care îşi folosesc erudiţia (în absenţa celei mai elementare conştiinţe umane) pentru a isca noi mijloace de teroare, noi experienţe care sfidează ordinea firească a lucrurilor, însăşi viaţa şi demnitatea omenirii. Cu ce drept ? mă întrebam. În numele cărei desfigurate justiţii ? mă întrebam în timp ce soarele răsărea egal pentru toată lumea şi se făcea lumină în patrie, lumină de pace şi de libertate. Începea o nouă zi în care oamenii aveau să mai adauge o faptă la lucrarea istoriei, încă un pas înainte în limpezime. „Viaţa, experienţa demonstrează însă cu putere — spunea secretarul general al partidului nostru — că realizarea tuturor programelor de dezvoltare, inclusiv a planului nostru, a planurilor şi programelor tuturor statelor — fie socialiste, fie nesocialiste, fie capitaliste dezvoltate, fie ţări în curs de dezvoltare — nu se poate înfăptui decît în condiţii de pace, punînd capăt uriaşelor cheltuieli militare şi îndreptînd forţele materiale şi umane, cuceririle ştiinţei spre dezvoltarea economico-socială. Iată de ce, problemele păcii şi dezarmării sînt indisolubil legate de asigurarea progresului, a dezvoltării, a bunăstării fiecărei naţiuni !"

Simbătă, 29 martie 1986, ziarele noastre publicau noua Declaraţie-Apel de pace a Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România adresată partidelor şi organizaţiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din ţările europene, din Statele Unite ale Americii şi Canada, de pe alte continente. Era o dimineaţă ca toate celelalte, fiul meu pleca fără griji la şcoală, preocupat doar de un gînd : cum să facă să ajungă la preşedintele ţării noastre floarea albă pe care o cultivă de multă vreme în grădina fabuloasă a sufletului său de copil ?

Gabriela Hurezean

Ilustraţie de Ilie Florin

O singură cale

Trăim un tulburător sfîrşit de mileniu în care, parafrazînd versurile marelui **Tudor Arghezi,** cel ce gîndeşte singur poate, în numai cîteva secunde, să-nţinerească, pe veci, întreaga omenire, sau, dimpotrivă, tot în numai cîteva secunde, poate să o scutunde, pe veci, în nefinţa. Acum peste 25 de ani, cînd am citit, elev fiind, pentru prima oară adevărul acestor versuri, mărturisesc că n-am fost emoţionat într-o prea mare măsură. Mă tulbura cu deosebire rostirea poetică pe care o alcătuia **Eugen Jebeleanu** în **Surisul Hiroşimei.** Vreau să spun, cu alte cuvinte, că, pornit pe drumul lung şi fără de capăt al poeziei, mă cucereau mai cu seamă metaforele inedite, imaginile poetice de înaltă virtuozitate, asociaţiile extravagante, proaspete, suculente. În acea ultimă poemă, mai ales în aceea, a unui amplu ciclu de înaltă ţinută filozofică, atît de pertinent comentată de Tudor Vianu, Arghezi, marele meşteşugar al metaforei, cu precădere al metaforei plastice, nu-mi astîmpăra foamea estetică, dacă-i pot spune astfel. Dar iată că versurile sale, cele pe care le-am parafrazat, cu tot didacticismul lor, au surprins, încă de-atunci, cînd ameninţarea cataclismului nuclear abia se ivise la orizontul omenirii, cea mai acută problemă a timpului nostru. Dacă le-aş fi citit pentru prima dată acum, aşa cum, pentru prima dată le-au citit, mai zilele trecute, copiii mei, în manualul de literatură pentru clasa a X-a, cred, am convingerea deplină, că percepţia mea ar fi fost alta. Ar veni în sprijinul acestei afirmaţii mai întîi şi-ntîi faptul ca, în arzătoarea ei dorinţă pentru pace şi dezarmare, omenirea a instituit Anul Internaţional al Păcii, amplă acţiune mondială în numele căreia, în fiecare zi, pretutindeni pe mapamond, au loc zeci şi zeci de marşuri ale păcii şi demonstraţii care cer cu tărie oprirea cursei înarmărilor, aceasta cumplită competiţie a morţii. Ar veni, în sprijinul aceleiaşi afirmaţii, numeroasele acţiuni întreprinse de ţara noastră pentru salvgardarea păcii, între acestea, continuînd cu consecvenţă poziţia ţării noastre, situîndu-se recenta şi vibranta chemare lansată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu prin cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste. Reflectînd aspiraţia cea mai profundă a poporului nostru, dorinţa sa fierbinte de a-şi asigura o viaţă demnă şi liberă, despovărată de ameninţarea unui cataclism mondial. Declaraţia-Apel, adresată partidelor şi organizaţiilor democratice, guvernelor şi tuturor popoarelor lumii, îndeamnă întreaga omenire la acţiuni ferme, concrete, menite să pună capăt înarmării, menită să salvgardeze pacea, bunul cel mai de preţ al întregii omeniri. Ar mai veni în sprijinul afirmaţiei de mai sus şi faptul că, de curînd, un grup de peste 300 de mari savanţi ai lumii, au înaintat Washingtonului şi Moscovei un Raport în care se demonstrează cu argumentele imbatabile ale ştiinţei că, în urma unui atac nuclear desfăşurat pe teritoriul Europei, peste toată emisfera nordică s-ar instăpîni o îndelungată iarnă polară, fenomen ce s-ar extinde, încetul cu încetul, şi înspre emisfera sudică. Şi-n fine, ar mai veni în sprijinul afirmaţiei mele, că aş recepta cu totul şi cu totul la altă intensitate versurile cu care am început aceste rînduri, şi faptul că, în toată această încordată preocupare a întregii omeniri pentru a găsi o soluţie, S.U.A. au efectuat de curînd o serie de experienţe nucleare în Nevada, sau, şi mai recent prin acţiunea armată efectuată împotriva Libiei, în Golful Sirta, au sporit îngrijorarea întregii lumi. N-am făcut, prin aceste rînduri, altceva, decît să transcriu o parte din argumentele prin care unul din copii mei, elevă în clasa a X-a, a alcătuit o compunere despre semnificaţia mai sus numitelor versuri argheziene. Trăim, într-adevăr, un tulburător sfîrşit de mileniu. Pornită în cucerirea Cosmosului, omenirea se vede ameninţată să intre în nefiinţă. Uriaşele cheltuieli militare, peste 1 000 de miliarde de dolari numai anul trecut, sumă echivalind cu cea a datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare, datorii ce au frînat procesul dezvoltării economice al ţărilor respective, nu numai că s-au transformat într-un înfiorător spectru ce-ameninţă viaţa planetei, dar au şi împins omenirea pe un cumplit drum, al foametei şi-al sărăciei ce s-a instalat cu precădere în ţările Africii şi Asiei, zonă în care trăiesc aproape două treimi din populaţia globului. Şi lista, din păcate foarte lungă, a acestor discrepanţe strigătoare la cer, ar putea continua. Numai efortul comun, hotărît, consecvent şi concret al întregii omeniri, propus de tovarăşul Nicolae Ceauşescu prin magistrala sa chemare, expresie elocventă a vizionarismului şi luciditătii politice de-atîtea ori probate de Preşedintele României, poate declanşa mult visata şi dorita încetare a cursei înarmărilor, poate îndepărta odată pentru totdeauna pericolul cataclismului mondial nuclear „Să facem să triumfe raţiunea şi înţelenciunea politică, se spune în Declaraţia-Apel a Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, să învingă voinţa popoarelor de a trăi în pace, într-o lume fără arme şi fără războaie !" Aceasta este calea, singura cale, pe care omenirea trebuie să o urmeze.

Victor Niţă

Vatră a păcii

România e o vatră a păcii. Aici, Carpaţii vorbesc româneşte, cîmpiile visează în limba română, codrii, riurile şi livezile îngînă un imn de slavă străvechiului popor coborîtor (spre a urca pururi în nemoartea sa!) din daci şi romani. Cînd focuri mari se aprindeau pe creste, de-a lungul istoriei, vestind cumplite primejdii, cum au fost, bunăoară, urgiile barbare, ele vorbeau în graiul oamenilor de aici. Curajul şi vitejia în lupte se exprimau româneşte, fiind virtuţi ale acestui neam, moştenite de la daci care erau, cum bine se ştie, „cei mai viteji şi mai drepţi dintre traci". În toate ţinuturile de la Dunăre şi Carpaţi şi de la Marea cea mare, teii înfloresc şi îşi scutură creanga în inegalabilele cadenţe ale poeziei lui Eminescu. Aici, soarele priveşte, ziua, spre cele patru puncte cardinale, printr-un ochi de român, iar luna şi stelele, cît e noaptea de mare, spun versuri din „Mioriţa".

Recenta Declaraţie-Apel de pace, de neamestec în treburile interne ale altor state, lansată din ţara noastră spre întreg rotundul planetei, este izvorîtă, de asemenea, din cuget şi simţiri româneşti. Ca toate îndemnurile noastre la raţiune! Cu silabe de vulturi carpatini, din inimă smulşi, pe cerul fără moarte al României ne scriem iubirea de oameni tuturor graiurilor, precum şi neînduplecarea cînd e vorba de apărarea adevărului şi a dreptăţii. Visul nostru cel mai ardent, în *aceste momente, cînd ne ameninţă catastrofa nucleară, este pacea planetei albastre, a planetei Pămînt. Avem certitudinea că visul ni se va izbîndi !*

Dim. Rachici

Desen de Mihaela Negru

Mai mult ca oricînd

Scriam într-un roman că eroul principal fusese născut între momentul capitulării Germaniei hitleriste şi momentul catastrofei de la Hiroshima-Nagasaki. Unii cititori, dintre intimi, mi-au reproşat duritatea sistemului referenţial. De ce n-am ales alte repere ?... Întîi, şi înainte de orice — datorită recunoaşterii lor oriunde şi de către oricine ca repere sigure. Bine, bine, au continuat aceia reproşul, dar cui îi mai cade bine să-şi reaminteacă tocmai de asemenea coşmare ?... Dar, am exclamat atunci, doar n-au fost uitate vreodată ! Nici o secundă, sînt sigur, am reluat eu, şi nici un om cu scaun la cap nu are îngăduinţă să uite aşa ceva. Insistînd, ei mi-au reactualizat formula voltaireană: „Iartă, dar nu uita niciodată !" Ei bine, un Voltaire trăitor printre noi şi-ar fi modificat, cu siguranţă, dictonul, dublîndu-şi obligatoriu negaţia. Căci, cum să uiţi ?! cum să ierţi ?!... Şi încă meritînd consemnat, problema era pusă în funcţie de aşa-numitul (nu cu cinism ?) armament clasic. Cît despre armamentul modern... Ştim cu toţii că arsenalele militare existente în prezent au acea capacitate distructivă prin care Terra poate de cîteva ori să fie transformată într-un ţinut stelar rece, inanimat. Un romancier al viitorului ar putea, în consecinţă, să aprecieze că eroul său a fost născut între momentul luptelor din peninsula Fau şi momentul confruntării din golful Sirta... Dar exemplele de acest calibru, din nefericire, nu lipsesc. Şi singura, esenţiala problemă rezidă în completa dispariţie a unor atare exemple.

Cu atît mai raţională, mai umanitară este recenta Declaraţie—Apel a F.D.U.S. din România, adresată partidelor şi organizaţiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din ţările europene, din S.U.A. şi Canada, de pe alte continente. Cu litere de înţeleaptă avertizare se scrie în acest apel : „Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România îşi exprimă convingerea că stă în puterea noastră, a popoarelor, a forţelor politice înaintate de pretutindeni ca, întărind conlucrarea şi acţionînd în deplină unitate, să oprim cursul periculos al evenimentelor spre catastrofa nucleară, să asigurăm afirmarea politicii de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, să apărăm dreptul fundamental al oamenilor, al naţiunilor la viaţă, la pace, la existenţă liberă, independentă şi demnă, să făurim o pace trainică pe planeta noastră".

În aceste secunde Terestre, cînd omenirea îşi reazimă viitorul pe cele mai fertile descoperiri şi invenţii ştiinţifice, cu atît mai lucidă este politica pacifistă a României, cu atît mai înţelept răsună — prin conducătorul ei, preşedintele Nicolae Ceauşescu, — chemările la clarviziune politică, prin care se reafirmă poziţia ţării noastre, a întregului popor : „Mai mult ca oricînd este necesar să facem totul, să întărim solidaritatea şi colaborarea internaţională a tuturor celor cărora le este scumpă viaţa, pacea, pentru a pune capăt politicii de înarmări, a apăra dreptul vital, suprem, al oamenilor la existenţă, la viaţă, la libertate, independenţă şi pace !"

Astfel ca înfăptuirea păcii pe planetă să constituie unicul sistem referenţial al vremii noastre. Deci şi al literaturii noastre.

Mircea Constantinescu

Forţa de gînd şi de suflet

-am întors recent dintr-o călătorie în ţinuturile natale — mai exact din zona Buzăului, de care mă leagă cele mai multe amintiri strînse în anii copilăriei şi ai adolescenţei. Ca de fiecare dată cînd ajung în această străveche vatră de ţară românească, mă abat şi pe la Măgura, locul unde de mai bine de zece ani, pînă în 1985, s-au întrunit, în fiecare vară, cîte doisprezece sculptori din toate generaţiile într-o originală şi interesantă tabără de creaţie. Timp de o lună de zile ei au dat, anual, întruchipare artistică, concretizată în piatra de Măgura, unor gînduri, aspiraţii şi viziuni personale legate de cele mai diverse aspecte, mai vechi ori mai noi, ale vieţii românilor. Astfel, în cei peste zece ani care au trecut de la deschiderea taberei, în poienile însorite din preajma unui străvechi monument istoric şi de artă şi-au luat locul cuvenit aproape 150 de monumente sculptate în piatră, un adevărat muzeu în aer liber, mărturie peste veacuri a talentului generaţiilor de artişti români, trăitoare în ţară în ultimele decenii ale veacului douăzeci, dar — totodată, — şi o adevărată cronică în piatră a împlinirilor, idealurilor şi aspiraţiilor noastre — cărora artiştii le-au dat viaţă şi le-au imprimat putere de simbol.

Poposind, cum spuneam, în acest veritabil, original şi unic muzeu de artă românească modernă, n-am putut, n-am avut dreptul moral şi de suflet să nu meditez — fie şi numai o clipă — la marea capacitate artistică a poporului român, la forţa sa de a rezista vitregiilor vremii şi, mai ales, la mesajul pe care aceste opere de artă îl pot purta peste veacuri, vorbind generaţiilor ce vin despre universul vieţii noastre de azi, despre demnitatea românilor şi — mai ales — despre bucuria de a trăi liber şi frumos într-o ţară pe care încercăm cu toţii s-o facem mereu mai frumoasă, după aspiraţiile şi visele noastre.

Iată de ce, privind şi meditînd o clipă lîngă sculpturile din Tabăra de la Măgura Buzăului m-am gîndit — şi cred că era firesc să se întîmple aşa — că numai în pace şi linişte se pot crea opere valoroase, destinate a rezista timpului, care pot vorbi viitorului despre un prezent în care emulaţia creatoare a devenit un dat cotidian, despre cele mai nobile idealuri ale unui întreg popor.

Iată de ce, ca tînăr scriitor al unei ţări libere şi demne, antrenată prin toate forţele ei în edificarea unei lumi noi, mi-am dat încă o dată seama că numai în pace şi linişte se pot crea mari valori şi că numai prin conviefuire paşnică între popoare destinele individuale se pot desăvîrşi, sporind — astfel — tezaurul de civilizaţie şi de gîndire al fiecărei ţări în parte, al lumii în general.

Iată de ce, ca tînăr scriitor al unei patrii libere, demne şi independente, am subscris din toată inima, subscriu şi voi subscrie întotdeauna cu toată forţa de gînd şi de suflet la acţiunile de pace iniţiate de Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste, la lupta pentru linişte şi conviefuire a unei ţări care a avut întotdeauna şi va avea întotdeauna vocaţia păcii şi înţelegerii cu celelalte ţări din lume.

Florentin Popescu

Desen de Mihu Vulcănescu

teatru

Teatrul «George Bacovia» Bacău

În 1980 Anca Ovanez monta la Nottara „Sfîntul Mitică Blajinu" de Aurel Baranga. De curînd, a pus în scenă la Bacău „Interesul general", din creaţia aceluiaşi dramaturg, orientînd, ca şi altădată, persiflarea în sensul moravurilor birocraţiei.

Satirizarea camelonismului demagogic, a principiilor sterile ce-l susţin se desfăşoară sub semnul ironizatei iubiri, scenografia lui George Doroşenco înscriind cuvîntul **love** pe unul dintre pereţii camerei lui Bocioacă unde se petrec încurcăturile poveştii interioare (scenele dintre Carapetrache şi Lucia Hrisanide, dintre aceeaşi şi Bocioacă).

Abandonarea de către regie a intervalului de la începutul piesei (luat lui Hrisanide de reportera televiziunii) amplifică efectul răsturnării bufe din final cînd, în plin miting de doliu, vocea lui Bocioacă, imprimată pe bandă, întrerupe acuzatoare, muzica lui preferată, cînd, apoi, interpretul aceluiaşi personaj se ridică din sicriu, pentru a comenta, cu regizorul, oportunitatea, în spectacolul „Interesul general", a propriei sale înmormîntări. **Farsa tragică** pe care scriitorul i-o joacă eroului construit să facă dreptate în numele instanţei cetăţeneşti, diminuează, prin multiplele drapaje ale construcţiei dramaturgice, forţa satirei. Înscriindu-se pe linia personajului ce trece timid de la pasivitate la atitudine, Bocioacă — un conglomerat de concret şi abstract ca însăşi piesa — este continuatorul spiritual al lui Spiridon Biserică, al lui Mitică Blajinu, în denunţarea imposturii demagogice.

Viziunea regizorală a Ancăi Ovanez — menţinută în limitele luciditătii, ale detaşării — se îngemănează structurii de **teatru în teatru** impuse de autor, făcînd să rezulte un spectacol dinamic, în care îngroşările interpretative, sonore şi vizuale (mimarea unui comportament feminin ostentativ, cromatica şi linia excentrică a vestimentaţiei feminine) denunţă jocul neîntrerupt al disimulărilor, accentuînd ceea ce textul vrea să acopere sau să rămînă evaziv. Relaţiile dintre cei care funcţionează în cadrul structurii interioare şi cei care „ascultă" siderati, în plan exterior, se stabilesc la vedere, în aceeaşi unitate spaţială.

Caracterizarea personajelor se împlineşte mai puţin în nuanţele expresivităţii unei rostiri exersate — în scopul revelării tîlcului subtil al cuvintelor — decît sub aspectul configurării lor fizice, pur exterioare. Nicolae Roşioru realizează un Hrisanide cînd impunător, cînd plecat, maleabil la schimbări, cu mai multă nonşalanţă în aplombul pe care i-l dă puterea, decît în „căderea" morală pricinuită de urcarea în funcţie a subalternului său, atentator la pudoarea sa conjugală. Preda Stelian face din Carapetrache un Caţavencu schematic, adaptîndu-şi cu uşurinţă gesturile şi intonaţia la instrumentele venalităţii pe care o practică, pentru a „netezi" calea ascesiunii ierarhice. Umilinţa excesivă a funcţionarului pregătit să scormonească oricînd în hîrtiile şi în viaţa oricărui individ, pentru a-l compromite sau pentru a i se ploconi, este redată cu complexitate de actorul Dinu Apetrei, care îşi unduieşte glasul şi coloana vertebrală pînă la pierderea totală a identităţii, făcînd din Plătică un personaj de prim-plan. Bocioacă este multifaţetat cu minuţiozitate de Mihai Drăgoi, fiind la început modestul şters şi reţinut, devenind, apoi, visătorul care ascultă muzică nu pentru a se distra ci pentru a auzi „gemetele torturaţilor", „tot vaietul umanităţii", „imnurile de biruinţă ale creaţiei...", crescînd în intensitate, spre final, pentru a fi necruţătorul justiţiar, care, spre binele colectivităţii, nu cedează nici măcar „ispitei" cu care şi-a tapetat pereţii. Tanţa Zmeu şi Ortansa Codreanu întruchipează două ipostaze ale „eternului feminin" coborît, prin Lucia Hrisanide şi secretara Tanţa, la nivelul grotescului. Viorel Baltag şi Florin Zăncescu contribuie, prin simpla apariţie, mereu nepotrivită, a lui Linte şi Sfinţescu, prin imobilismul expresiilor, prin stereotipia comportamentului lor, la dinamizarea momentelor de derută a celor vizaţi.

Fără să exceleze în merite, spectacolul băcăuan stîrneşte „interesul general", animînd, pentru o seară, spiritele...

Nicoleta Gherghel

plastică

Monumentalitate şi dinamism

Sculpturile expuse de **Dinu Rădulescu** la galeria Orizont sînt rodul ultimilor patru, cinci ani de muncă, ani în care concepţia artistului pare a se fi cristalizat. Coordonata majoră a acestei cristalizări este dată de tentativa de a atribui **monumentalitate şi dinamism** unor imagini epurate de elementul naturalist ; la el se referă totuşi un întreg sistem de semne. Monumentalismul dinamic al lui Dinu Rădulescu este, în esenţă, narativ şi nu aş invoca în acest sens decît admirabila **Luptă între cavaleri,** proiect finalizat într-o variantă, la Triavna (Bulgaria, 1984) şi în altă variantă la Sălişte (România, 1982). Tema **Cavalerilor** a interpretat-o de altfel Dinu Rădulescu în multiple sculpturi în bronz, de mici dimensiuni, avînd însă toate o forţă de comunicare remarcabilă, în ciuda faptului că se operează cu volumetrii simple, cu mase comprimate geometric pînă la punctul de a solicita o izbucnire în spaţiu. Nu poţi să nu te gîndeşti, în cazul **Cavalerilor,** la acele **Forme uniche nella continuita dello spazio** (1913 — Galleria d'Arte Moderna, Milano) ale lui Boccioni, sau la abstracţia formală din anume sculpturi de la sfîrşitul anilor '40 ale lui Marino Marini, sculpturi în care raportul cu spaţiul este marcat de unghiuri ascuţite, de înaintări ale volumelor frinte brusc, sugerînd o vitalitate tragică. Reconsiderarea de către Dinu Rădulescu a unui filon important al artei moderne, nu stă sub semnul subordonării, ci sub semnul apetenţei pentru un limbaj esenţial, dramatic şi cu izbucniri majestuoase, încărcat de bogate sensuri existenţiale. Transpuse la scară, aceste mici sculpturi pot deveni oricînd noduri focale ale spaţiului, în organizarea lui urbanistică adecvată. Tot aşa, ele se pretează a fi simboluri independente, stimulatoare la reflecţie, în mijlocul unei naturi generos marcată de intervenţii ordonatoare.

Mai există însă o altă coordonată, nu mai puţin importantă a operei acestui sculptor. Ea este caracterizată de tentativa de a atribui un suflu nou, o energie comunicativă formei clasice. Nuduri în picioare, sau şezînd, din lemn sau piatră, evocă o umanitate robustă. Remarcabile mi se par maternităţile hidropice, descinse din tărîmul fabulos al artei neolitice, al unor imaginare culturi Hamangia sau Vădastra, şi reinterpretate în spiritul unui **sui generis** cult al fertilităţii. Sau acele corpuri abia desprinse din mineral — şi aici se vede că artistul a înţeles cum se cuvine teoretizarea renascentistă a **non-finitului** ca stare expresivă independentă a operei — şi plutind într-o incertitudine formală ce lasă deschisă problema realizării lor între tipologiile de copleşitoare tensiune ale unui Moore sau acele de mare suavitate ale lui Maillol. Desprins de acest filon, unde proiecţia mentală clasică este un punct de referinţă permanent, poate fi considerat grupul portretelor de bronz. Figuri de mari cărturari ai neamului devin metafore ale vieţii şi creaţiei. Modelajul este puternic, nu lipsit de accente de violenţă, cu marcarea hotărîtă a elementelor ce trebuie să se îmoună. Impresionismul lui Medardo Rosso, care a făcut epocă în portretistica europeană a secolului, este pentru Dinu Rădulescu lecţia ştiută şi refuzată. Lui nu îi convine ca efectul de ansamblu să se coordoneze în funcţie de unice efecte de suprafaţă. Artistul nostru vizează forma neliniştită ca expresie a agitaţiei lăuntrice, el nu studiază efectul de lumină doar ca factor de dozare al tensiunii psihologice. Sînt de considerat aceste portrete ca metafore ale artei ca viaţă, ca energie în stare de implozie permanentă. O implozie pe care nu o pot compara decît cu concentrarea sculptorului asupra propriilor idei, finalizate cu umilinţă dar şi cu o sinceritate plină de dragoste faţă de neprevăzutul semnificativ al formei.

Grigore Arbore

65 DE ANI DE LA FĂURIREA P.C.R.

MARELE DIALOG CU ȚARA

DEMOCRAȚIA ÎN HAINE DE LUCRU

ilie purcaru

„... de fapt — ne spunea un erou al reportajelor noastre, unul din bravii combatanți ai frontului energetic, brigadierul Ion Cucu, comandant de excavator-gigant în cariera de lignit a Rovinarilor —, de fapt democrația noastră, a țării noastre de azi, a României **Epocii Ceaușescu**, așa se înfățișează tot timpul și ori dincotro ai privi-o : în haine de lucru. Nu în haina de gală pe care o pui doar în zi festivă, ori cînd împrejurările te silesc, ori cînd vrei să iei ochii cu ea"... Este, a continuat interlocutorul, o democrație plenară, o extrem de activă, o democrație inserată la toate nivelele, în toate articulațiile, în toate celulele societății noastre, al cărei demers creator îl irigă cu vesnic proaspete energii și al cărei chip îl exprimă în chip revelant. Și este, a urmat interlocutorul, meritul partidului nostru, al secretarului său general, strălucit afirmat de la Congresul al IX-lea încoace, de a fi demonstrat consonanța istorică a socialismului cu democrația, cu democrația reală, cea a maselor, închinată maselor, prin atragerea unui întreg popor la actul deciziei naționale, la elaborarea și dirijarea destinului său în timp. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„putem afirma cu îndreptățită mîndrie că, în cadrul democratic pe care îl realizăm în România, se asigură participarea directă a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. În această privință sîntem gata să stăm față-n față cu oricare țară burgheză, să discutăm despre democrație și să comparăm : ce este democrația capitalistă și ce este democrația muncitorească românească"**. Iar cel mai înalt exemplu, a conchis interlocutorul, de promovare a acestei noi, autentice și dinamice democrații, emancipată la rang de factor motor al înaintării noastre pe toate planurile, îl dă însuși secretarul general al partidului, președintele României, prin dialogul direct, deschis și statornic cu oamenii muncii, cu națiunea, în toate chestiunile ce privesc dezvoltarea patriei.

Cele spuse de excavatoristul-miner Ion Cucu reprezintă — o știm cu toții — un adevăr care ne definește munca și existența, ceasul istoric pe care-l străbatem, la modul cel mai înalt și mai pregnant. Un adevăr care nu poate scăpa — și n-a scăpat ! — atenției politologilor, sociologilor, istoricilor, oamenilor de stat sau simplilor cetățeni, tuturor oamenilor de gîndire, tuturor celor ce meditează, tuturor celor cărora — într-un veac confruntat cu atîtea fierbinți și adeseori detonante probleme legate tocmai de democrație, de puterea politică, de relațiile masă-conducători — „experiența românilor" le-a impus, fie și numai ca termen de comparație.

La noi, la români, clipele de dialog, de consens, de coincidență de idei și idealuri între masele populare și cei de la cîrma destinului lor au fost, îndelungul istoriei, rare. Rare, deși semnificative și fericite. Ele s-au produs, peste contradicții de clasă, peste interese social-politice divergente, doar în momentele de gravă primejdie, cînd existența însăși a societății era pusă în joc, cînd țara devenea cuvîntul magic, unificator. Din clipa însă cînd primejdiile se retrăgeau, apropierea aceasta, excepțională și efemeră, se pierdea, țara își destrăma înțelesul și chiar ființa în realități și structuri polare, care cu greu se mai puteau concilia. Nici o epocă n-a fost în stare să asigure dialogul deschis, întemeiat pe încredere și pe unitatea de interese, de ideal și simțire, a maselor cu conducătorii, nici o epocă n-a fost în stare să transforme un astfel de dialog într-un factor de permanență. Acest fapt a devenit o realitate, o emblematică și strălucitoare realitate, abia acum, într-o epocă ce încercuie doar două decenii din cartea țării și care poartă în constiința noastră numele celui ce a inaugurat, a dirijat efectiv, a asigurat în chip programatic un astfel de dialog, decizîndu-i caracterul de ineluctabilă lege a existenței noastre.

Cei ce am luat parte, în acești ani — și toți, un întreg popor, am luat parte —, la marele dialog cu națiunea purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna înaltelor foruri ale democrației noastre socialiste, ctitorite și instituționalizate din înalta sa inițiativă, sau în vizitele de lucru prin țară, în întreprinderi, în instituții, în sate, în vetrele vii de creație din care se zămislește România de azi și de mîine, știm bine ce înseamnă astfel de momente, ce uriașe generatoare de energii reprezintă ele. Mii, milioane de oameni își regîndesc, după asemenea momente, activitatea, își reevaluează forțele, își întreabă conștiințele și își concentrează eforturile pe marile linii de sens, pe direcțiile luminate de omul din fruntea partidului și a țării, direcții ce vin în întîmpinarea unor stringente cerințe ale realităților naționale, direcții stabilite în acord cu opiniile, sugestiile, vrerile exprimate de oamenii din mijlocul acestor realități.

Citim în aceste dialoguri, care pentru oamenii României sînt sărbători ale inimii și sărbători ale ideii, cel puțin cîteva din calitățile omului care le poartă. Citim uriașa sa putere de muncă, neostenita sa energie, ce se transmit tuturor, dinamizînd conștiințe, inspirînd fapte de muncă și de creație de o unică anvergură. Citim neasemuita cunoaștere a realităților românești, incredibila lor cuprindere în panoramele largi ca și în detalii, nimic din ceea ce e al acestei țări nefiindu-i străin, țara întreagă fiind, cum s-a spus, marele său cabinet de lucru. Citim capacitatea sa de prospectare a noului, de discernere a durabilului din efemer, de eliberare din sînul maselor a tuturor forțelor creatoare, de fructificare plenară a potențialului național de gîndire și inovație. Citim francheța sa comunistă, opusă festivismului care poleiește și care ne condamna la anchilozare într-o epocă nu prea îndepărtată, citim intransigența sa în depistarea și combaterea greutăților, a lipsurilor sau a erorilor, premisele dialogului său cu țara, cu oamenii ei, clădindu-se pe cea mai deplină sinceritate, pe abordarea frontală a vieții, a adevărului ei, oricît de crud poate fi uneori acesta. Citim marea sa receptivitate la sugestiile, ideile și dorințele maselor, el desăvîrșindu-și, prin contactul cu masele, cu nevoile și cu aspirațiile lor, și concepția, și demersul practic, învățînd de la viață, învățînd de la constructorii socialismului, luînd de la ei niște însușiri, niște haruri și niște virtuți și aruncîndu-le din nou în balanta construcției naționale, cu o vigoare unică. Citim profunda omenie a celui care, cu ascuțișul a tot felul de probleme — ale noastre și ale lumii care ne înconjoară — pătrunzînd adînc în viața sa de fiecare zi, găsește, cum nimeni altul n-a găsit pînă azi, disponibilitatea, răgazul, marea deschidere sufletească de a vibra la problemele zilnice ale omului, legate de condițiile lui de muncă și existență, de casa lui, de cîștigul lui, de copiii lui, de prezentul și viitorul lor.

Citim în marele dialog cu țara, dincolo de calitățile omului care-l poartă, un nou concept, un inedit model al raporturilor partid-popor, masă-conducător, generator de vie emulație teoretică și de optimale strategii ale înaintării. În lumina acestui model, partidul nu e o forță situată „deasupra" poporului, ci un partid al oamenilor, adînc integrat societății, conducînd societatea prin aportul nemijlocit, liber și conștient al celor multi, printr-un transfer reciproc de încredere și de dăruire, de abnegație în slujirea patriei și a cauzei socialiste. În lumina acestui model, puterea politică, la noi, la români, este puterea omului apt să trăiască politic, la cea mai înaltă temperatură a conștiinței revoluționare, munca și devenirea patriei.

Expresie relevantă a noii noastre democrații, instaurată de Congresul al IX-lea, a conducerii prin popor, pentru popor, dialogul cu țara purtat cu perseverență și pasiune de cîrmaciul destinului național s-a înscris cu neprețuit aport la sporirea rolului, a autorității, a puterii partidului. Da, azi, la șase decenii și jumătate de la întemeierea sa, Partidul Comunist Român e mai puternic ca oricînd. Puternic prin nestrămutarea crezului și a legăturii anteice cu pămîntul, ce l-a iscat, puternic prin puterea unui întreg popor constituit în juru-i într-un bloc de granit.

E, dintre marile cuceriri ale epocii noastre, care au schimbat atît de impetuos fața țării și viața oamenilor, cucerirea de temelie, piatra de temelie a maiestuosului edificiu pe care îl ridicăm pe vrednica vatră de la Dunăre și Carpați.

DREPTUL DE A AVEA O ISTORIE, DREPTUL DE A FACE ISTORIE

Pe Dunăre, într-unul dintre cele mai frumoase, dacă nu cel mai frumos dintre orașele noastre-porturi, la Drobeta-Turnu Severin, am întîlnit în aceste zile de înaltă efervescență a muncii și a ideii, premergătoare aniversării partidului, imagini a ceea ce am putea numi „democrația românească în acțiune" — „democrația în haine de lucru", cum i-am zis în capul acestor rînduri — de o vigoare, o prospețime, o ancorare în ziua de azi și o deschidere către viitor cu totul tulburătoare.

Tulburătoare, fiindcă aici, în vechea Drobetă, oraș încărcat de atîta istorie, dar pînă nu prea demult și de atîta încremenire, era obiceiul să-ți arunci ochii doar în trecut, în trecutul îndepărtat, cît mai departe de azi, cît mai dincolo de ieri, cît mai adînc în timp, cît mai spre marginile timpului. „Oraș al pensionarilor" și al „ruinurilor" (transformat în ruine și de ultimul război mondial !), vegetînd în umbra unei istorii măreț, dar consumată pînă la cenușă din vremi imemoriale, Severinul s-a trezit în anii socialismului parcă prea mic, prea strîmt, și nu atît ca arie geografică, cît spirituală, pentru destinul pregătit prin planurile partidului. Ca să implantezi în acest teritoriu colosi ai industriei ca hidrocentralele Porțile de Fier I și II, construcții cu puține rivalități pe planetă ca termocentrala Halinga, unul din piscurile energeticii românești, ca modernele combinate de prelucrare a lemnului, de celuloză și hîrtie, ca întreprinderea de „anvelope-gigant", ce ne așază între primele cinci țări din lume ce-și pun ștampila pe asemenea produse, ca și alte industrii de mare talie : ca să transformi vechile șantiere de reparații navale și vechile ateliere C.F.R. în întreprinderi-etalon ale branșei, autoare de cargoboturi și de vagoane căutate în toată lumea ; ca să restructurezi și să așezi în altă ramă arhitectonică (peste 20 000 de apartamente construite în ultimele două decenii !) orașul însuși, un oraș în care omul, de cînd se știe, calcă asfaltul cotidian cu pas istoric ; ca să faci toate acestea și multe altele, a trebuit, în chip necesar, să se opereze nu numai cu datele peisajului, dar și cu cele ale mentalității locului, transmutații adînci, nu o dată șocante prin anvergură și inedit. Au trebuit să fie clintite paseismul și inerția, melancolia veche a stagnării, a trebuit demolat sentimentul fatidicului „a fost odată", ca să se edifice certitudinea lui „va fi".

Fermenții noului, coagulînd în juru-le toate forțele vii, trezind din latență energiile adormite, au fost și aici, ca pretutindeni, stegarii elanurilor vitale ale țării și neamului, comuniștii. Au fost vechii muncitori ilegaliști din docuri, de la șantierele navale, de la atelierele C.F.R. Au fost cei care, încă din zorii noii istorii a României, și-au slobozit la întreaga-i vigoare vitejia pînă atunci aruncată în temnițe și pusă-n obezi, sprijinînd cu arma în mînă, la 24 august 1944, efectivele garnizoanei locale în bararea drumului către vest a unor importante forțe fasciste, luînd 1 500 de prizonieri și capturînd întregul material de luptă al inamicului. Ei, comuniștii, s-au afirmat de la început ca o forță, singura capabilă să preia pe umerii ei și să ducă la împlinire nădejdile celor mulți, asumîndu-și istoria pentru sine și transformînd-o pentru popor.

O vreme, însă, oamenii locului, cu setea istoriei abia răscolită, s-au zbătut în niște opreliști, în niște chingi care-i sugrumau, care adesea îngreunau actul noului. Un climat de muncă, de creație, de idee, care se căuta zadarnic pe sine, negăsindu-se în hățișul sterilizant al unor forme împrumutate, inoperante în viața cea vie, o politică a dezvoltării ce viza doar „fatada", orașele-reședințe de regiuni (în cazul de față, Craiova), lăsînd restul localităților „să se descurce cum or putea", s-a constituit și aici într-o frînă, blocînd truda oamenilor, înăbușindu-le inițiativa, amînîndu-le împlinirea unor arzătoare nevoi. A trebuit să vină Congresul al IX-lea al partidului, cu larga sa deschidere către țară, către imperativele dezvoltării pe toate planurile și pe tot spațiul de la Dunăre și Carpați, pentru ca suflul noului să ia în impetuoasa sa stăpînire orașul.

Ctitoriile de nouă economie, de nouă civilizație, amintite mai sus, sînt fructul acestor două decenii care au căpătat și aici, în frumosul oraș de pe Dunăre, dimensiune de eră. Dar această nouă înfățișare a peisajului și, implicit, nouă calitate a vieții sînt, în primul rînd, opera statului, rezultată dintr-un mare efort material, economic, tehnic, financiar, deci o operă „din afară", cu putere modelatoare răsfrîntă egal asupra tuturor așezărilor românești. Dar el, cei ai locului, beneficiarii acestui efort, ai acestei opere, ei ce fac pentru vatra lor ?

Au făcut și fac, ni se spune, multe. Ca fervenți ai istoriei locului, ca pasionați slujitori și deopotrivă ca stăpîni ai acestei vetre, ei se afirmă, în cadrul noii noastre democrații, prin inițiative și fapte, inclusiv de concepție, de conducere, care înalță mereu și mereu orașul și demnitatea celor care trăiesc în el. Cei 100 000 de locuitori ai Severinului (de două ori și jumătate mai mulți ca acum două decenii !) sînt tot atîția competenți și atenți gospodari ai săi. Gospodari ai uzinelor și ai fabricilor, prin autoconducere și autogestiune muncitorească, sporind producția industrială a urbei (de 100 de ori față de 1945 !) și făcînd-o vestită în toată țara și în peste 40 de țări ale lumii. Gospodari ai confortului citadin, prin aportul lor de vrednicie la frumusețea orașului, prin punerea în lumină a unor nuanțe pe care ochiul nostru, deși fără să se blazeze, dar deprins prea mult cu prefacerile de anvergură, le scapă ades ; dar care nuanțe, într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unui tablou, insuflîndu-i căldura vieții. (Parcurile orașului, de exemplu, ajunse azi, grație inițiativei cetățenești, la peste 100 de hectare !). Gospodari ai prezentului și ai viitorului urbei, prin aleșii lor în organismele puterii, prin cuvîntul pe care-l răspică în forurile democrației, prin propunerile, criticile, ideile, sugestiile și dorințele lor, sintetizate în planurile de dezvoltare economico-socială, prin nemijlocita lor contribuție la deciziile mersului înainte în toate sectoarele de activitate. Nu sînt deloc, ni se spune, acești severineni niște „timizi" în a-și proclama și impune ideile în tot Turnu Severin. Prezent la adunarea populară prilejuită de atribuirea simbolicei denumiri, a cărei nobiliară deschidere înaltă mîndria locuitorilor, președintele României socialiste a dezvelit atunci, în parcul din inima municipiului, bustul lui Decebal înălțat lîngă cel al învingătorului venit de pe Tibru. A inaugurat tot atunci și „Muzeul regiunii Porțile de Fier", amenajat într-o formulă nouă, cuprinzătoare, modernă, a inaugurat și Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, monument-simbol al erei socialiste a Severinului, încoronat recent cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. Nu era prima vizită la Severin a secretarului general al partidului, nu avea să fie nici ultima, dar acel mai 1972 s-a înscris în memoria locului ca un moment de răscruce. Ca un moment în care, sub veghea și din îndemnul președintelui României, istoria și prezentul Drobetei și-au dat mîna, timpul vechi legîndu-se cu cel tînăr într-un aceeași bătaie de artere. Bătrînii Severinului au lăcrimat (nu trecuse prea multă vreme de cînd la Dunăre și Carpați istoria păruse a avea un statut subaltern, dacă nu subversiv !), iar tinerii, pătrunși și ei de fiorul istoriei, și-au aruncat și mai adînc privirea în viitor, decișî să continue și să sporească în strălucire moștenirea trecutului.

Că masele largi, astăzi, la noi, fac istoria, decizîndu-i direcțiile, devenirea, este — conchide viceprimarul nou Drobete — însăși expresia, suverana expresie, de fapt însăși esența democrației noastre. Firește, aceste mase n-au intrat în istorie abia acum. Fără prezența lor modelatoare, demiurgă, nu există istorie și nu există țară. Ele au decis în repetate rînduri destinul acestui neam, care este ce este, în ultimă instanță, prin această prezență a lor. Dar **Epoca Nicolae Ceaușescu** înseamnă în istoria României mai mult decît atît, înseamnă nu numai **prezență**, ci **asigurarea participării** maselor la istorie, ca act creator.

PARTICIPANȚI LA LUCRAREA ȘI LA ROSTIREA ÎNTREGII ȚĂRI

Am asistat la începutul acestui februarie, într-un sat din Cîmpia Burnasului, la o mare întrunire țărănească, o întrunire a obștii cooperatorilor, dedicată proiectării unui nou an de muncă. Cele văzute și auzite aici ne-au dat din nou prilejul să medităm la democrația noastră, la acel cadru — **„unic în felul său"**, cum pe drept l-a numit președintele României — care asigură efectiv dreptul omului muncitor de a-și edifica viitorul.

Retranscriu din caietul de note :

...Mălădăeni, județul Teleorman. Simbătă, 1 februarie 1986. Dimineață albă, înaltă, neclintită de-un fir de vînt. Dar cu ger, un ger dur, mineral, un „ger luciu", cum se spune prin partea locului. În căminul cultural al comunei — construcție cu etaj, de proporțiile unui ateneu — duduie sobele. Sobe mari, sobe-ursoaice, răsnindind smirnă de lemn bun. Sala de festivități e neagră de dimii și de tulpane, nu mai e loc în ea să azvîrli un ac. Delegații obștii cooperatorilor, cîteva sute de femei și bărbați, s-au înfiripat în păr la adunarea generală a C.A.P.-ului.

Lucrurile, aici, la Mălădăeni, s-au petrecut în acea zi de 1 februarie așa cum s-au petrecut, desigur, la ceasul acela, în numeroase vetre ale Cîmpiei Române.

Atmosferă caldă, intimă, proprie întîlnirilor țărănești. Oamenii, veniți cu mult înainte de ora legiuită a adunării, povestesc între ei de-ale lor, de-ale muncii și de-ale vieții, se mai înțeapă și cu gluma, femeile comentează pantalonii de schiuri ai unei „tovarășe inginer", peste sală plutește un zumzet ca de albine evadate din stupinele primăverii, e cald, iarna pare departe, cei din sală par și ei departe de rostul care i-a strîns aici... Dar din clipa în care începe adunarea, sala nu mai e decît atenție. Încordată atenție asupra dării de seamă citită de președintele C.A.P.-ului. Scîrțîitul unui scaun sau „scandalul" unui strănut sînt sancționate de „ttt !"-urile țișnite din zeci de buze. Ca într-o ceară, ai fi putut lua, pe placa atenției sălii, pînă și amprentele respirației.

Spațiul tipografic de care dispunem nu ne îngăduie, firește, să cuprindem cele spuse de oameni pe parcursul a vreo șase ceasuri fierbinți. Cei înscriși la cuvînt, vreo patruzeci de bărbați și de femei, au judecat — și și-au judecat — truda zilei de ieri, adică a anului abia încheiat, și-au pus întrebări asupra ei — întrebările zilei de azi, cu noile și înaltele ei somații —, au căutat răspunsuri pentru ziua de mîine. S-au rostit laude pentru ce s-a făcut, s-au rostit critici aspre pentru ce nu s-a făcut, n-au fost cruțați nici „șefii" — căci nimeni nu s-a cruțat nici pe sine ! —, s-au discutat cu mare atenție cifrele planului pe '86, despicate pînă la zecimală, s-au cumpănit măsurile de înfăptuire a lor, s-au luat legăminte de muncă, s-au ales noile organe de conducere ale C.A.P.

Nu mai sînt haturi pentru inițiativă și hărnicie, păreau a spune oamenii, așa cum nu mai sînt tipare înghețate pentru plante, cum nu mai e țarcul celor patru clase primare, cum nu mai e umilința privirii de la ieri pînă la ieri. Omul a devenit, s-ar putea zice — și chiar a zis-o unul din vorbitori, o femeie —, „prea mare pentru pămînt", deși pămîntul, a continuat vorbitoarea, și-a mutat zările de la răzor pînă la capetele țării. Deci omul poate acum să privească dincolo, spre un alt cîmp, cîndva refuzat. Poate să privească spre mîine, hotărînd el însuși acest „mîine" — al lui și al obștii. Dar pentru asta — și-a dus mai departe gîndul femeia, o țărancă în vîrstă, micuță, împutinată de vîrstă, pierdută toată în broboada neagră care-o acoperea ca o pelerină, Georgeta Jercăleanu pe nume, șefa unei echipe de la ferma de vegetale a C.A.P.-ului — cuvine-se ca toți să se înhame mai cu nădejde la carul recoltei, să asude mai mult pentru ea. „Căci fie că plouă, fie că-i secetă, viața pămîntului tot în mîna țăranului stă", a mai zis Georgeta Jercăleanu (întreruptă de o voce din sală : „așa-i !", și de un ropot de aplauze), după care a tăcut niște clipe, niște clipe în care, pare-se, a uitat de sală (de sala care o asculta încordat), s-a pogorît mai adînc în sine și a scos de-acolo un fel de amar al ei : „Țara ne ține pe noi, da' noi cum o ținem ? N-o s-o putem ține bine decît atunci cînd, cum spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, o să punem regulă în toată, stîrpind buruiana din bătătură și sămînța de haos din munca noastră". Cînd a zis „haos", mai mulți din jur și mai toți din prezidiu și-au virit capetele între umeri. Cînd și le-au scos, se vedea bine că și ei pogoriseră în niște lăuntruri, căutînd și găsind acolo ce trebuia căutat și găsit. Și propunerile de mai bună organizare a muncii au început să curgă.

La un ceas după adunare, cînd am părăsit Mălădăenii, ulițele erau încă pline de oameni. Trecuse de mult ceasul prînzului, dar ei uitaseră de casă, de masă, și, în grupuri mari, încă mai zăboveau comentînd aprins adunarea și ideile născute din ea. Începuse să ningă, ningea cu fulgi mari, cu boabe scînteietoare de albe semințe, ningea bogat, anticipînd bogat înfloririle primăverii.

Acum, pentru întîia oară de cînd se știu, ei iau parte nu numai cu sapa, ci și cu cuvîntul, la lucrarea și la rostirea întregii țări. I-am auzit, în aceste ultime două decenii, spunîndu-și cuvîntul în toate marile probleme ale politicii, ale economiei, ale democrației, ale civilizației noastre. I-am auzit vorbind, în primul rînd, despre ce-i al lor, adică al nostru, al tuturor ; despre pîine, despre cîmpie, despre prezentul și viitorul satului românesc. Dar i-am auzit vorbind și despre multe altele. Cu verb clar, dens, material, saturat de idei și de adevăr, cu ageră judecată de gospodari, de gospodari ai întregii țări. I-am auzit vorbind despre vorbe, despre acele prea multe vorbe ce se mai interpun uneori, ca o stavilă, între dorințe și fapte. I-am auzit vorbind, mai ales, despre fapte. I-am auzit vorbind despre multele probleme care-i confruntă — și ne confruntă —, socotindu-și cuvîntul ca pe bobul curat și ales din care trebuie să rodească ceva.

I-am auzit vorbind cu cuvinte care, descleștate din străfunda mutenie a unei istorii potrivnice nu doar faptei, ci și rostirii, ne fac să auzim vocea bătrînă și pururi tînără a Maicii Țări.

De întîmpinare

dintr-un acord al înaltului
partidul
săgetare aprinsă
la poarta sărutului
ca o lumină din lumina gîndului
ca o zbatere a clocotului vieții
ca o primăvară zăpezită-n cleștarul iubirii
ca un glas tivit de zvoniri și visare
ca o desmierdare a fructului spre rod
partidul
poem nesfîrșit
dimineața copiilor mei
rostuire
cunună pe care fosnirea își pune sărutul
făgurule
dă-mi puterea să fiu litera
cu care învăț să te merit
să-ți sorb din privire privirea
ca o întruchipare a întruchipării zborului tău
ca un răsfăț al sinelui
al bucuriei că-mi ești călăuză și dor necuprins
dragoste pentru o viață
dă-mi puterea să pot privi în ochi
patria cuvintelor limbii române

Theodor Răpan

Chemare

(Lîngă „Poarta Sărutului")

De aici am plecat, și aici m-am întors,
La Poarta cea mare a sufletului –
La Poarta țării pe care o știm
Sub numele de „Poarta Sărutului".

Iată, o creangă de viță urcă pe arcada
de piatră,
Alături măslinul cel blînd și-ntinde
o creangă.
Mesteacănul alb, pinul sălbatic din nord
Lichenii mărunți și palmierul bogat
Se-ngemănează într-o îmbrățișare vegetală.

Și astfel vă simt lîngă mine, oameni,
Aici, în inserarea de aur
Lîngă „Poarta Sărutului". Vă știu venind
Din toate colțurile continentului
Din toate grădinile pămîntului.

Aceasta este poarta noastră, românească,
De unde vă chem să pornim – și unde
să ne întoarcem
Cu o creangă de viță, cu o creangă
de măslin
Cu o ramură de mesteacăn sau de pin
sălbatic
Sau cu o ramură de palmier – în dreptul
inimii.

Pomul înflorit

Cum am putut să trec pe lîngă el,
cum am putut să trec pe lîngă pomul
înflorit,
cum am putut să nu văd pomul
răsfrîngîndu-și bogăția albă de pe crengi
crengile sale cu florile albe,
florile dalbe, flori de măr –
cuvinte sunîndu-mi ca într-un depărtat
colind.

Cum am putut să nu-i văd tulpina,
coroana-i rotundă acoperind
ca un lințoliu alb rotunda pajiște
cu flori de cer și de pămînt...
O, doamne, prea repede trecem
și nu vedem
și nu vedem pomii înfloriți
sub care se odihnesc frumusețile lumii.

Prea repede trecem pe lîngă oameni
pe lîngă cei ce își întind spre noi mîinile
ca niște crengi,

căci oamenii sînt ca pomii,
înfloresc, fac frunze și fructe
apoi se usucă, stingîndu-se încet, încet,
ca un ecou îndepărtat.

Spunea poetul

„Mărită doamnă, limbă românească",
Spunea poetul – proslăvindu-ți chipul...
Fie ca faima ta mereu să crească
Să nu se piardă-n vaduri ca nisipul !

Încununată-i fruntea ta cu aur,
Prin tine se descoperă o lume –
Și-n matca ta străluce vechiul aur
Trecut de la strămoși la noi anume.

Grădină ești de fructe și miresme
Hrănind prin rodu-ți dulce trecătorii ;
Cu verbul tău înalți catapetesme,
Tu nu deschizi cutiile Pandorii.

Chiar lira lui Orfeu rămîne-n urmă
Căci melodia ta ne arde buza :
E-un viu torent ce-n veci nu se mai curmă
Venind spre noi din Sarmisegetuza.

Noi, păstorind cu baciul Mioriței
Pe-acest picior de plai cum nu e altul
Ți-am luminat culorile altiței
Cu aurul adîncului – și-naltul.

Fie ca faima ta mereu să crească
Să nu se piardă-n vaduri ca nisipul :
...Mărită doamnă, limbă românească,
Spunea poetul, proslăvindu-ți chipul.

Vioara adormită

Înlăuntrul trunchiului
copacului tînăr
așteaptă vioara adormită.

Oare cînd se va trezi din noapte ?
Cine o va ridica din marea tăcerii
bucurîndu-se cel dintîi
de limpedele-i sunet ?

În scorbura
copacului bătrîn
așteaptă vioara adormită.

Cît de frumos ar fi putut cînta, cît de frumos
Cine, totuși, o va dezgropa
din prea îndelunga-i uitare
bucurîndu-se cel dintîi
de limpedele-i sunet ?

Înlăuntrul
copacului tînăr,
în scorbura
copacului bătrîn
vioara adormită așteaptă...

Ioan Meițoiu

Vladimir Șetran : „Constructori"

TRADIȚII PROGRESISTE ALE PRESEI ROMÂNEȘTI

O revistă a țării

Cu optzeci de ani în urmă, apărea la Iași revista **Viața Românească.** În dulcele tîrg moldovenesc apăruseră și pînă atunci multe publicații de prestigiu care s-au adresat tuturor românilor. De fapt, pentru cel care cercetează istoria publicațiilor noastre culturale, i se impune constatarea că, indiferent în ce provincie sau oraș apăreau acestea, ele se adresau tuturor românilor, folosindu-se de colaboratori din toate colțurile patriei. Așa fuseseră **Familia** lui Vulcan, **Gazeta** lui Cipariu și atîtea altele.

Revista care avea să propună cel mai clarvăzător și răspicat program literar a apărut tot la Iași, sub direcția lui Mihail Kogălniceanu — **Dacia literară:** „realizația dorinței ca românii să aibă o limbă și o literatură comună pentru toți". Mai tîrziu, **„Convorbiri literare"** avea să continue acest program și să-i dea o altă anvergură prin colaboratori precum Eminescu, Caragiale, Slavici, Maiorescu, Xenopol ș.a.

Viața Românească apare deci pe un teren pregătit de înaintași și într-un moment cînd cultura dar și starea socio-politică a țării recomanda un alt tip de vedere și analiză. Revista pleacă la drum cu un program ideologic și cultural clar. Nu e locul aici să amănuntim ce a însemnat poporanismul în epocă, e destul să spunem că revista apăruse doar cu un an înainte de marea zguduire a țărănimii de la 1907, iar ea își lua ca primă deviză democratică tocmai îmbunătățirea traiului acestei clase cu preponderență socială în epocă, ridicarea ei culturală, posibilitatea (prin vot etc.) de a lua parte la hotărîrile care priveau viața generală a statului.

Privite din perspectiva timpului, punctele de program literar ale **Vieții Românești** nu diferă în scopuri de ale altor publicații ale timpului **(Sămănătorul,** de pildă ; Sadoveanu era de părere că noua revistă „să meargă în înțelegere cu **Sămănătorul,** atacînd dușmanii comuni...") însă în ce privește modul de privire a problemelor, concepția asupra rolului specific al artei, deschiderea față de fenomenele de aiurea, revista ieșană se ridică la o cotă nemaiatinsă pînă atunci în publicistica noastră. Se spune, nu fără dreptate, că este întîia noastră revistă modernă în sensul deplin al cuvîntului.

Viața Românească a fost o revistă care nu se înjghebează după capriciile colaboratorilor : ea a avut o structură bine definită, cu rubrici bine ierarhizate, care au dat armonie interioară fiecărui număr în parte și tuturor luate în timp. Colaboratorii sînt solicitați să scrie pe anume teme, să susțină anumite rubrici, dar nu li se retează opinia personală. Li se cere respectul adevărului și talent. Teza seacă este respinsă. Pentru prima oară la noi o revistă își remunerează colaboratorii.

La **Viața Românească** au publicat aproape toți marii scriitori ai vremii. Alături de întemeietori, C. Stere, G. Ibrăileanu, M. Sadoveanu, aici au scris Gala Galaction, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi și atîția alții. Revista a deschis coloanele ei și altor preocupări decît cele literare, din dorința de a desprinde o imagine globală asupra societății românești a timpului.. Au fost astfel chemați să colaboreze medici, economiști, istorici, politologi, sociologi, lingviști etc. Și nu oricine, ci nume dintre cele mai de prestigiu : Paul Bujor, Ion Cantacuzino. Nicolae Lupu, Al. Philiphide, P. Bogdan, Radu Rosetti, ca să pomenim doar pe cîțiva.

Viața Românească nu a fost, cum se crede de obște, numai o revistă literară, ci una de preocupări multiple, bine articulate, care așa cum bine relevă însuși titlul ei, tintea la o imagine totalizatoare a spiritualității noastre de la începutul secolului. Pe de altă parte însă, ea a fost deschisă și culturii celorlalte popoare, înscriindu-se într-un dialog de la egal la egal, rodnic.

Prin înalta sa ținută artisitică și științifică, prin democratismul ei răspicat, prin militantismul ei, **Viața Românească** s-a impus ca una din cele mai prestigioase reviste din cultura noastră, de la care se pot îmbrățișa și azi multe pilde de preț.

Gheorghe Suciu

Redactori și colaboratori ai revistei „Viața Românească"

Orientarea democratică a „Vieții Românești"

Ibrăileanu a inițiat și menținut cu suplețe hotărîtă, în atmosfera culturală a **Vieții Românești,** preocuparea de a legitima specificitatea noastră națională înăuntrul exigențelor valorizării estetice. Activitatea sa neobosită se întinde pe distanța a 30 de ani — ecourile animatorului de la **Viața Românească** fiind, însă, de bătaie mult mai lungă — și într-un context derutant prin varietatea punctelor de vedere, derutat de/prin polemici și cumulativ sub aspect problematic : dispute pro sau contra „europeizării" se poartă în cele mai felurite arene, de la economie la politică și artă. Și, totuși, reușește să se mențină — desigur, cu accente și formule teoretice solicitate sau, mai bine zis, cultivate de noua etapă a literaturii române — în descendența viguroasă a liniei maioresciene, definite de Maiorescu însuși (cf. **Direcția nouă...** — 1872) „prin simțămînt natural, prin adevăr, prin înțelegerea ideilor ce omenirea întreagă le datorește civilizației apusene și, totodată, prin păstrarea și chiar accentuarea elementului național". Reacțiile sale sînt îndreptate, cu aceeași precizie și forță, atît împotriva claustrării creației în registre desuet-idealizante de sorginte local-tradițională, cît și împotriva exceselor naiv-modernizante ce situau menirea artei pe traiectorii centrifugale față de realitatea socio-culturală românească. Poziția lui Ibrăileanu își dezvăluie adevărata semnificație — istorică, dar nu și conjuncturală — mai ales cînd e delimitată de soluții concurente de tipul celor formulate de neîmpăcații adversari : Iorga și Lovinescu. De altfel, există numeroase puncte de contact cu aceștia — priviți separat, desigur — în privința interpretării unor chestiuni privitoare la evoluția artei românești. Însă, opticile de ansamblu sînt sensibil diferite, chiar ireconciliabile. Iorga, cu incontestabila sa deschidere europeană, pledează pentru imitația și traducerile de bună calitate, revoltîndu-se împotriva „spoielii franțuzești" care „nu poate exercita influența de care avem mai mult nevoie, pentru a ne forma ca popor adevărat civilizat : influența educativă, morală — într-alt sens decît morala convențională" **(O luptă literară,** I, p. 11). El îmbină filoane convorbiriste cu elemente din formația gheristă : „o literatură trebuie să afirme sufletul unui popor în forme care corespund culturii timpului" (ibid, p. 266). Este adeptul sincronizării, dar împrumutarea formelor trebuie să țină de resorturile psihosociologice ale dezvoltării culturale, căci rostul lor este de a satisface și/sau stimula trebuințe reale, nu de a inventa nevoi iluzorii sau false. De fapt, Iorga susține nu atît evoluția organică, cît integrarea modelului cultural în virtualitățile receptoare și receptive ale tradiției. Tomurile sale de istoria literaturii angajează **o critică de recuperare** a unei memorii culturale și a unei finalități naționale de care atitudinile entuziasmate în fața Occidentului se dispensau prea ușor. Eșecul experienței istorice și simțul istoric sînt invocate de Iorga, în comunicarea la Congresul de istorie de la Londra (1913), ca să „procure mijlocul de a reacționa contra tendințelor unui simplism primejdios, care ar fi în stare dintr-un moment în altul să schimbe chiar bazele vieții sociale, fără să-și dea seama de forțele pe care le distruge și pe care nu le va putea înlocui prin altele". Însă, dacă la Iorga critica de recuperare și modelul cultural propus își integrează cerința sincronizării ca una din liniile de forță, critica sa de îndreptare, îndrumare și „aducere la ordine" se lasă contaminată de factori perturbători (pasiuni politice, inamiciții, miza pe autori minori ș.a.m.d.), permițînd o dizolvare a esteticului în umbra unor criterii ce nu-i mai aparțin.

G. Ibrăileanu se detașează polemic de idilismul în care eșuase sămănătorismul, dar fără a evada de la adevărata ipostază a sincronizării : priza la realitățile naționale. „O cultură străină împrumutată este ca un capital străin, menit să pună în utilitate, spre cel mai mare beneficiu, o bogăție națională, care altminteri ar rămînea neexploatată" **(Spiritul critic în cultura românească).** Acesta este nucleul în jurul căruia gravitează critica literară, interpretarea modului în care a evoluat cultura noastră în secolul XIX, șansele de a menține starea de sănătate a literaturii, precum și numeroasele tematizări referitoare la specificitatea națională și regională, forma artistică, psihologia de clasă în romane românești ș.a.m.d. Filtrul național-critic este cel care permite înpămîntenirea influențelor venite de aiurea, în așa fel încît acestea să aibă rosturi fertilizante înăuntrul culturii și conștiințelor. Acest mod de a concepe sincronizarea creației noastre literare la formulele estetice inventate pe alte meleaguri este, de fapt, singura realistă. În primul rînd, pentru că atunci cînd se invocă puritatea esteticului, apreciindu-se ca vicioasă luarea în ecuație a unor dimensiuni ce aparțin autohtoniei, este deghizată o ideologie rafinată ; arta pentru artă este, dar, o simulare : „acea artă e foarte tendențioasă, ea exprimă nepăsarea față de marile idealuri ale omenirii", „exprimă (...) o lene morală, o idealizare a lipsei de ideal" **(Morala în artă).** Scriitorul, fiind prezent în operă, nu atît prin ce și cum reproduce, ci prin maniera de apreciere implicată în edificiul însuși al lumii operei, este, cu sau fără știință, tendențios. Așadar, creația artistică poartă totdeauna pecetea ireductibilă a unei configurații psihic-atitudinal-valorice, fără ca prin aceasta să se înțeleagă urmărirea conștientă a unui scop extra-estetic. Aprecierea intrinsecă operei „se simte" în atmosfera acțiunilor, în lumina care prezintă personajele în fața reacției afective a receptorului, fiind construită după norme și cu mijloace estetice. De aceea, problema funcțiilor cultural-umaniste, sociale ș.a.m.d. ale artei nu sînt concepute de Ibrăileanu ca atașate operei, ci sînt convertite și asumate în perimetrul valorii și valorizării estetice. Pe această cale, opera capătă substanță și adîncime, nemaifiind vorba de o artisticitate ornamentală. În consecință, „literatura românească nu poate fi decît **românească",** „și nu e aici o chestie de patriotism — și dacă ar fi ! —, ci de pură estetică **(Scriitori și curente).** Literatura este, așadar, depozitara și creatoarea sufletului unui popor. Ea exprimă moduri de a concepe lumea și viața, gama reacțiilor afective ce definesc o comunitate istorică, trecute prin prisma unei individualități unice și irepetabile, ca gîndire, simțire și talent. Realitățile specifice — vizate sau, mai bine zis, reconstituite de subiectul operei — sînt prezente mai mult sau mai puțin în funcție de genurile artistice. Ibrăileanu privilegia în acest sens nuvela, romanul și teatrul. Specificul național este „antidotul imitației servile", grila afectivă și valorică ce permite receptarea influențelor ca „fermenți care înviorează literaturile, le procură puncte nouă de vedere a lumii" **(Influențe străine și realități naționale).**

Situîndu-se în aceste sisteme de referință, Ibrăileanu reușește să trateze sincronizarea ca pe o problemă, în timp ce viziunea lui E. Lovinescu pornește din capul locului cu o soluție : imitația integrală, adaptarea formelor, în bine sau în rău, fiind o stare normală. De fapt, Ibrăileanu se arată sensibil la realități socioculturale pe care Lovinescu le ignoră, deși vrea să facă sociologie. Ibrăileanu, a cărui viziune estetică Lovinescu o confundă cu varianta social-politică a poporanismului, își îndreaptă atenția spre stările reale ale țăranilor nu din restricții tematice, ci ca semn de prețuire — spune chiar că e vorba de un **sentiment** — pentru clasa cea mai exploatată și în cea mai mare măsură depozitară de specificitate. Acceptă, însă, și teoretic și sub pana critică, și literatura cu alte orizonturi tematico-problematice purtătoare de specific național. Ceea ce i se pare ca perturbator e fenomenul pseudo-noutății poetice, artificios, abscons, afectat și imitator de angoase pariziene. În acest caz, nu este vorba doar de simple stări tensionale, discrepanțe între gustul public și coarda de sensibilitate propusă de operă ; în timp ce tensiunea creator-receptor generează evoluția gustului, cultivarea, în cazul menționat e vorba de impostură estetică : „un fapt care interesează mai mult etica decît estetica literară" **(Caracterul specific național în literatura română).** În acest plan, ni se pare că sincronismul lovinescian este merituos doar cît e situat pe terenul opoziției, dar nu prin constructivitate efectivă în sfera soluțiilor. Lovinescu aplică civilizației românești un apriorism sociologic pentru care găsește sau ajustează exemplificări menite să suplinească abil analizele psihologice și sociologice, inlocuind aceste analize cu taxări care pregătesc o concluzie prezentă și în premise : revoluția imitativă poate scoate din inerție și conservatorism sensibilitatea românească. De aceea, spiritul revoluționar ar aparține doar celor dotați cu o plasticitate avansată, iar „stratificarea socială a tuturor popoarelor poate fi privită, așadar, ca o fericire : la temelie o țărănime numeroasă, inertă, pasivă, tradițională, păstrătoare a naționalității, și deasupra clasele superioare, nobile odinioară, urbane astăzi, inteligente, receptive, prin care se introduc toate elementele civilizației universale și care, prin urmare, constituie adevăratul factor al progresului" **(Istoria civilizației române moderne,** 1972, p. 415). În acest sens, sociologic vorbind, opera lui Caragiale i se pare a fi „reacționară, nu prin afirmația altei concepții de viață socială, ci prin negația prezentului și, mai ales, a germenilor viitorului" (p. 330).

Ibrăileanu, arătînd că între formă și fond există o relație indisolubilă, sugerează că orice împrumutare de formă duce la mimarea vlăguită a unui fond aderent ; el se referă expres la relația dintre Eminescu și eminescieni **(Originalitatea formei, Împrumutarea formei),** dar precizările respective sînt valabile și în viziunea sa asupra asimilării influențelor străine prin structuri specific naționale de sensibilitate și valorizare. De fapt, este perspectiva din care veghează în paginile **Vieții Românești** ceea ce el însuși numește evoluția **normală** a literaturii române.

Vasile Macoviciuc

Platforma de idei

Despre C. Stere, de la a cărui moarte se împlinesc anul acesta 50 de ani (1865—1936), cele mai calde cuvinte s-au scris în numărul comemorativ al „Vieții Românești" din ianuarie-martie 1937. Deducem de aici că ceea ce reprezentase V. Pârvan pentru tinerele generații de intelectuali ieșiți din nucleul valah, era, pentru centrul moldav, C. Stere : o personalitate covîrșitoare, exemplară, îmbinare fericită între viață și operă — operă vie constînd din două jumătăți : acțiune și meditație, faptă și scris. „Sînt puțini oameni care au onoarea unui **destin.** Cei mai mulți se zbat neputincioși între firele, inestricabile pentru ei, ale unei sărmane **soarte"** — zice M. Ralea, comentînd în continuare **cazul Stere :** „Destinul e rectiliniu și are chemări stranii (...). Cei aleși nu-l pot evita. Merg cu ochii închiși către inexorabilul chemării lor. Au fost aici la noi strălucite și fascinante cariere politice. Avem talent pentru aceasta. Puține cariere au avut însă semnificație morală. Se cheamă morală preocuparea de a impune, cu sacrificiul tău, o regulă de viață grupului din care faci parte. Indiferent dacă această regulă e adoptată sau nu. În zilele grele de asfixie, martirajul lui C. Stere ne-a dat formula etică, ne-a făcut suportabilă viața, ne-a refugiat în exemplul lui ca într-un liman".

Cine a fost omul care a zguduit atît de sănătos conștiința generației lui Ralea ? „Viața lui C. Stere a fost un vifor cu puține zile de blîndețe" — dă mărturie M. Sadoveanu. „Un vulcan într-un ghețar" — spusese P. Locusteanu (în „Figuri contemporane") — explicînd mai larg : „El a adus în țara noastră de compromisuri și acomodări ceva din asprimea climei din care a venit. Caracter neșovăielnic, om întreg, cioplit dintr-o bucată, d-l Stere apare în apele nu totdeauna limpezi ale politicianismului nostru ca un sloi imens de gheață, ne amenință să ciocnească și să scufunde orice **Titanic** lipsit de prevederea de a-l ocoli. Un sloi de gheață și un fond de lavă ce nu poate izbucni. Acesta-i d-l Stere : un vulcan într-un ghețar." Despre destinul politic al omului, același M. Ralea spune : „...dacă C. Stere a putut vedea greșit în politica externă, în ce privește politica internă, el a reușit în totul. Timp de treizeci de ani, toate partidele au trăit din programul său. Cooperatism, țărănism, constituționalism, contencios administrativ, agrarianism, libertăți publice, expropriere, vot universal, în toate aceste reforme de idei a fost un precursor". Dar nu omul politic ne interesează în primul rînd. Facem referire la activitatea sa pe acest tărîm pentru a reveni la anul 1926, anul marii sale înfringeri, ca un argument în plus că perioada interbelică evoluează, la începutul ei, prin ani cu personalitate distinctă. 1924 a fost anul Is-

Ibrăileanu cu soția, acasă

trati, 1925, anul Topîrceanu : în 1926, toate forțele intelectuale (și, mai ales, politice) sînt încercate de „cazul Stere". Înfrîngerea lui — dar, mai ales, demnitatea cu care și-a primit-o, neabdicînd nici un moment de la idei — a însemnat, iată, pentru generația Ralea un model de martiraj. Problema rolului intelectualului român, pe care C. Stere o pusese în primul număr al „Vieții Românești" și în programul „Poporanismului" — a amuțit după 1926 ; va prinde din nou glas prin polemica de după un deceniu lansată de Mircea Eliade (1935) — și, desigur, va fi redescoperit cu acest prilej „Poporanismul" însuși. În 1935 C. Stere trăia retras la Bucov și-și scria romanul „În preajma revoluției" — prea puțin atent, probabil, la „certurile" dintre tineri ; desigur că nu putea să se mai mire că ideile lui reînvie : atîtea și atîtea idei ale sale trăiau încă la baza programelor sociale, culturale și economice ale partidelor de guvernămînt.

Cine privește desfășurarea polemicilor noastre interbelice înțelege că marea majoritate a intelectualilor „moderniști" (din jurul lui E. Lovinescu, Pompiliu Constantinescu etc.) și-au făcut un permanent cal de bătaie din desființarea Sămănătorismului : acesta este declarat „mort" la 1920, la 1928, la 1934, la 1937 etc. ; într-un fel, a nega astăzi rostul și valoarea acestui curent ideologic atît de viu — înseamnă și a-i micșora pe cei care au luptat împotriva lui : chiar pentru un lucru „de nimic" să fi cheltuit atîta hîrtie cultura noastră interbelică ? „Poporanismul", însă, a avut o soartă deosebită. Încă din 1928, M. Dragomirescu făcea remarca, oarecum definitivă : „Cu cît analizăm mai adînc poporanismul, cu atît, din punct de vedere literar, el pare mai absurd. Căci ceea ce face o operă nemuritoare este **omenescul** dintr-însa, iar omenescul este mai adînc decît orice formă socială, istorică sau etnografică. Oricît am ține la obiceiurile și la manifestările noastre folclorice și etnografice românești, nu întrucît ele sînt românești sînt etern reprezentabile, ci întrucît sub ele descoperim omenescul. Și cînd vii tu, poporanism, și ne recomanzi ca din capul locului să simpatizăm o anume entitate socială indiferent de omenescul dintr-însa, însemnează că, din capul locului, ne recomanzi să ne falsificăm inspirația, să deviem, din drumul ei firesc, genialitatea creatoare și să dăm naștere prin definiție la opere fără viață, sau cu o viață absolut trecătoare" („Falanga", nr. 35/1928). Desigur, în principiu, M. Dragomirescu are dreptate (cu toată voita amestecare a Poporanismului cu Sămănătorismul). Se întîmplă, însă, cu totul altceva. Poporanismul nu este, propriu-zis, un „curent" — ci mai ales o atitudine, o încercare de a fixa (prin norme, recomandări, reacții critice etc.) relația creator-operă pe un teren al bunului simț, o analiză a raportului dintre autor și operă. Nu poți crea fără să iubești, asta mi se pare cea mai simplă definire a „Poporanismului" ; nu poți scrie cu indiferență ori — cu atît mai mult ! — cu ură sau dușmănie despre — de exemplu — țărani. Trebuie, dimpotrivă, mai întîi să-ți apropii sufletește materia din care vrei să construiești. Nici sculptorul nu este îndrijit împotriva pietrei tari asupra căreia trudește ; ce s-ar întîmpla dacă ne-am apropia ne-omenește de masa umană din care vrem să scoatem materie omenească ? Aici mi se pare că exagerează M. Dragomirescu : „Poporanismul" arată numai căi de apropiere spre **obiectul** artei, nu calea de a face artă. Apropie-te de țărani prin obiceiurile lor, prin etnografie, prin peisaj, prin munca lor — după aceea creează. Asta, desigur, în cazurile (limită) cînd nu ești țăran. De fapt, „Poporanismul", prin precursorii lui — mai ales prin C. Stere — vrea un lucru mult mai simplu : ca țăranii înșiși să pătrundă în cultură, să facă ei înșiși artă din viața lor. „Revista noastră, ca oricare alta, nu poate avea alt scop decît munca pe cimpul culturii naționale." — se specifică în programul „Vieții Românești" din martie 1906 : „Dar foarte mulți nu-și dau seama că noțiunea de cultură națională nu e în contrazicere cu cea de cultură universală, **omenească"** (subliniem termenul pentru a face legătura cu M. Dragomirescu). „Mai mult, că un popor nu-și poate justifica dreptul la existență distinctă în sînul popoarelor civilizate, decît dacă poate contribui cu ceva la cultura universală, dîndu-i nota specifică a geniului său. Istoria poporului român, „Istoria unui șir neîntrerupt de martiri" a zis o dată un mare martir al neamului, Eminescu, ne explică pentru ce acest popor atît de bine înzestrat n-a luat parte mai activă la formarea culturii europene, pentru ce n-a dat nota sa distinctă în armonia de gîndire și simțire care constituie bunul cel mai înalt al popoarelor civilizate. El a trebuit să-și cheltuiască toată energia pentru conservarea sa fizică și nu i-a rămas acel prisos de energie care se cheltuiește pentru cultură. De o sută de ani însă am început să ne împărtășim mai cu dinadinsul la civilizația popoarelor din Apus și ar fi vremea să dăm ceva în schimb, să dăm lumii răsunetul sufletului nostru atins de cultura apuseană". Programul constată, însă : „Lipsa contactului cu poporul românesc ne face ca în loc să absorbim cultura străină, să ne absoarbă ea pe noi." Observația mi se pare fundamentală : pătura intelectuală românească riscă să alunece dincolo de granițele țării cu totul atîta timp cît se păstra în izolare uleioasă față de poporul însuși. Reparația pe care o propune „Poporanismul" nu mai este, ca în tiradele retorice post-eminesciene, una de ordin moralizator, ci, pur și simplu : „O cultură națională, de un caracter specific, nu se va naște decît atunci cînd masele mari populare, adevărat românești, vor lua parte și la **formarea** și la **aprecierea** valorilor culturale...". O împrospătare a Suprastructurii cu elemente sănătoase, provenite din mediul rural dar trecute mai întîi prin cultură — iată ce preconiza „Poporanismul" (de aici, și fronturile lui largi : în cultură, politică, viață socială). „Viața Românească" începe chiar din primul an cu „Spiritul critic în cultura românească" de G. Ibrăileanu — și „Între Social-democrație și Poporanism" de C. Stere, documente fundamentale care definesc reflexul „Poporanismului" în istorie și politică. Un document specific pentru definirea laturii artistice propriu-zise, o — să-i spunem — „estetică" poporanistă, ideologii curentului nu se grăbesc să difuzeze. Ea, această estetică, rezultă însă din activitatea revistei : tipul de literatură pe care-l promovează și, mai ales, critica și polemicile pe care le duce. Curentul nu se închistează, așadar, în reguli, în dogme — precum Romantismul, Simbolismul ori chiar Sămănătorismul. Și cred că nici n-ar fi putut-o face : Poporanismul nu este un curent propriu-zis, ci o atitudine. El nu prescrie arta, ci drumul spre artă ; nu formează „creatori", ci **intelectuali** ; ridică, din rîndul poporului, o masă intermediară pe care o pregătește în vederea artei. Iată de ce, după polemicile din anul 1925 în jurul „Istoriei civilizației române moderne" de Eugen Lovinescu, G. Ibrăileanu putea să strige triumfător : Poporanismul n-a murit ! Ca atitudine, el este un bun cîștigat pentru totdeauna, o metodă de a te apropia de uneltele creației. O școală a eticii.

Poporanismul n-a dat rețete pentru devenirea artistică, n-a decretat poeți, n-a ținut să ridice ierarhii ; el a creat oameni — prin scrisul, dar și prin activitatea precursorilor lui. C. Stere rămîne, în acest sens, cel mai bun exemplu — mai ales prin influența pe care a avut-o asupra celor care i-au stat în preajmă. Este un mare model de intelectual român.

Nicolae Georgescu

Emanciparea culturii naționale

Ca gen proxim, cum s-a remarcat în critică — poporanismul se confunda, aproape, cu literaturile moderne. Drept poporaniști, avant la lettre, sînt revendicați un Rousseau, Hugo, George Sand, poeții lakiști din Anglia, preromanticii și romanticii germani, mai toată literatura rusă de la Radișcev la Tolstoi. Simpatia pentru țăran, în genere pentru „omul de jos", cultul poporului, dorința de a „ridica" material și spiritual sînt motive prezente pretutindeni. Într-o anchetă din „Luceafărul" (1910) sînt numiți poporaniști mai toți scriitorii români, de la Școala Ardeleană la Heliade-Rădulescu, pașoptiști, Eminescu, Creangă, Slavici pînă la Octavian Goga, conform definiției lui Sadoveanu : poporanismul este „ceea ce fac cei mai buni fii ai neamului".

În sens propriu, însă, poporanismul e un curent ideologic, politic, economic și cultural, specific, mai ales, poporelor din estul Europei, influențat uneori de narodnicismul rus, în multe țări independent, izvorît firesc, din necesități sociale. Un poporanism german, deși mai puțin precizat, precede narodnicismul ; apoi, paralel cu cel rus, s-a manifestat un poporanism maghiar, unul chinez, altul în Turcia, în Iran. E bine cunoscut poporanismul polonez bulgar, sîrb etc. C. Stere activase efectiv în mișcarea revoluționară a narodnicilor, cunoștea doctrina lor, mai ales a ideologului penetrant care a fost N. Mihailovski. El însuși se revendică și din alte zone ; descrie o acțiune similară în Anglia, la care participă John Ruskin, în Norvegia cu Ibsen, mai ales cu Bjornson. Poporanismul românesc e unul dintre cele mai puternice, ca doctrină social-economică și culturală, dar și ca rezultate. Eugen Lovinescu, adversar neîmpăcat al „Vieții Românești", a recunoscut totuși democratismul său „sub raportul ideologiei politice" : „prin agitațiile lui s-a produs, în sînul partidului liberal și al opiniei publice acea stare de spirit care, ajutată și de război, a dus la votul universal și la expropriere". Faptele, așadar, ne relevă caracterul activ, progresist al curentului românesc acest nume ; ceea ce nu i-a împiedicat pe ideologii bunghezi să-l considere „reacționar" întrucît reforma agrară venea în contradicție cu evoluția capitalismului european. S-a discutat mult și se va mai discuta, în ce măsură democratismul agrar (prin care se urmărea „ridicarea" țăranului, materială întîi, morală apoi, crearea unor condiții elementare ale independenței și libertății lui politice) contrazice evoluția societății moderne care își propunea, teoretic, aceleași scopuri. Oricum, la data înfăptuirii ei, reforma agrară era actul cel mai democratic și mai progresist din istoria noastră economico-socială, încît e de mirare cum atîția sociologi, de diverse nuanțe, l-au considerat imediat ca un fapt regresiv, ca o structură „medievală", iar pe țăranul abia emancipat politicește ca „reacționarul țăran al social-democrației". Întrebări la care sociologii noștri de azi urmează să formuleze un răspuns mai nuanțat, mai nepărtinitor și mai documentat.

Democratismul politico-economic, datorat în bună parte acțiunilor lui Stere, se completează cu democratismul cultural izvorît din gîndirea sa, dar sistematizat ideologic de G. Ibrăileanu. În articolul program cu care se deschide (octombrie 1906) primul număr al „Vieții Românești" se afirmă că „un popor nu-și poate justifica dreptul la existență distinctă în sînul popoarelor civilizate decît dacă poate contribui cu ceva la cultura universală, dîndu-i nota specifică a geniului său". Limitată însă la o clasă redusă, la o elită, cultura modernă nu putea să producă rezultatele dorite. „Clasele de jos", fiind ținute departe de spiritul noii culturi, potențialitățile poporului n-aveau cum să pătrundă în creația culturală. Sînt propoziții de bun simț, deși n-au lipsit afirmațiile unilaterale, privind specificul național printr-o singură clasă, cea țărănească. E drept că țărănimea, o populație majoritară, deținea, naturalmente, o mare rezervă de energii care, ajunse la nivelul manifestării spirituale, ar fi putut dezvălui aspecte inedite ale sufletului național. Căci psihologia unui popor este egală cu suma psihologiilor individuale care îl compun. Ibrăileanu încearcă, aici, să împace două teze eterogene. Polemizînd cu Junimea, susține că „formele" (străine n.n.) trebuie introduse, pentru a crea fondul". Votul universal, cultura, împroprietărirea, democrația țărănească erau necesare pentru a trezi sau stimula spiritul național în viața politică și literară. Judecata sa precede sincronismul lovinescian. Pe de altă parte, gîndește uneori prea rigid poporanist, chiar semănătorist, cînd spune că spiritul românesc e mai curat la poporul de la țară, încît „numai acei scriitori vor reprezenta spiritul românesc care sau fac parte din țărănime și n-au rupt legăturile morale cu ea", ca Goga, Ciocîrlan, sau „dacă nu fac parte din țărănime și-au plecat urechea la popor, s-au botezat în izvorul curat și românesc al sufletului popular, ca Sadoveanu", sau vin dintr-o clasă superioară ca Brătescu-Voinești dar au trăit cu poporul, „departe de influențele străine". „Influențele străine" ce sînt oare

I. Botez, C. Stere și G. Ibrăileanu la Iași, în mai 1906

dacă nu „formele" de care vorbea în altă parte ? Or, marii noștri scriitori naționali au avut o vastă cultură, deci și influență străină. Personalitatea lor a sporit, nu s-a diminuat prin inriuririle străine. Influența e nefastă numai la psihologiile fără individualitate, cînd devine imitație, „pastiche", cum spune tot Ibrăileanu, corectîndu-se, în alte texte ale sale. Altfel, raționamentul poporanist e just : masele de jos au nevoie de cultură, de „formele străine", ca potențele ascunse în ele să se înalțe la creația culturală. Iar personalitățile, talentele, din orice clasă ar proveni, fără o aderență sufletească la structurile morale ale poporului, nu pot parveni la „sensibilitate estetică profundă și reprezentativă pentru cultura autohtonă. E vorba de un democratism funciar, al scriitorului care vrea să reprezinte specificul unei națiii. Altfel, individualitățile creatoare nu pot fi repartizate cu atîta precizie într-o clasă sau alta și gradul de specificitate nu e nicidecum „în raport invers proporțional cu gradul de influență străină". Cultura stimulează personalitatea originală, deci și specificul.

Cu aceste observații, ideea emancipării literaturii naționale prin ridicarea claselor de jos la cultură, e una din cele mai drepte și nobile idei din istoria spiritualității românești. Gloria ei revine mai multor generații românești, de la iluminismul ardelean și pașoptiști la Iorga și Sămănătorul.

Ea le revine însă masiv poporaniștilor, care au înțeles necesitatea introducerii culturii și științei noi, moderne, în conștiința maselor, iar în plus, au militat și au reușit să impună condițiile economice, indispensabile poporului pentru a se revela spiritualicește, pentru a-și exprima în cultura lumii „nota specifică" a geniului său.

Marian Vasile

POSTA REDACȚIEI de Ion Gheorghe

În ziua una a lunii a IX-a din anul 1984 al Limbii Române, în acest cap de pagină scriam mulțumiri tovarășei profesoare VARTIC MARIA pentru fiicele sale de grai, minte, inimă și cultură din Cenaclul pionieresc de la Năsăud.

Trecut-au ani doi, în care tot am primit și-am dat : vorbe frumoase, cu temei, mai spornice decît sămînța de mei...

Și iată : zeul mesajelor, astăzi ne-a pus pe masă iar scrisoare, teanc, din nou, de pagini de poeme.

Fetele noastre sînt gata de lume : gătite stau miresele cuvîntului, întrucît au fost cu minte, tari în răbdare și-au vegheat în lucrare, sporind...

Și iată : s-a făcut strigarea și-acum intră unde au chemare !

Maria Vartic și noi, Ion Gheorghe, rămînem părinți, să împodobim și altele : mare-i mulțumirea că munca noastră se-arată că nu-i moară necurată, să umble în gol.

MONICA SALVAN și CORINA PILOIU stau în capul de masă al acestei pagini, încununate de lung drumul Alesului lor. Cuvîntul Ales. Să ne trăiți, bărbate fete și haidem : ne-așteaptă muncă ; nu-i de glumă în ce-am intrat noi !

I. G.

MONICA SALVAN

Rotitoare

Cerbul a vrut să ucidă
și i-au singerat coarnele.

— Cerbule orb, întoarce-te !
Acolo e groapa pe care
n-ai voie s-o vezi.

Somn aparent ucis

Ce-ar fi
să vină o noapte
și căprioru nins să plîngă

Furtuna răscolitoare
din melcul ucis
clepsidra călcată pe nerv

Ce-ar fi
să vină o noapte
și ciuta ucisă să-și facă de cap.

Vînătoare

Vînătorii
miroseau de departe
a vin

se auzea răsuflarea fierbinte
de lup

se simțeau
colții aproape lipiți
de ceafă

adia
vedere cruntă
de singe

ochii-hăituitele fiare.

Clipa

Mistrețul tînăr purta pecetea
ucigașului

Vînătorul cărunt ridică arma
la ochi

Fiara avea văz bîntuit

Cel cu armă urmărea încordat
clipa

Mistrețul respira șovăitor
de fierbinte

Vînătorul simțea în gol arma

Amîndoi închiseră ochii și
se predară

✡ ✡

Să scriu despre intimitatea
acestei hîrtii
pe care n-au rodit niciodată
pămînturi
ori poate să scriu despre lupul
care se credea căprioară
și-și spăla zilnic ochii cu
pămînt
pînă i-au crescut colții și
ghearele.

Tatuaj

Strigătul meu cu chip de iarbă,
legăm aceste panglici
pe mijlocul străzilor
să ne-nfindem sub botul umed
al turlelor moarte ;
apoi să zîmbim frumos
căci iată
ne privesc trecătorii.

Pasivitate

Călugăr-tu,
sub timpul tău de maci
te stringi chircit la osul
pietrei tale
și strigi și taci

pe albul piedestal
al ghimpilor la nemișcare
redus și tu rămîi la infinit
nici mic nici mare

înlănțuit
prin crezul tău de maci
pe care-l mușcă viermi
pasiunii
nu crezi dar taci

✡ ✡

Nu vreți să sfărîmăm
aceste poduri ?
răcnea fluturele
defilînd prin polen
Preabine... șopteau
cei din străfunduri,
preabine, dar cum ?
Oh, zîmbi fluturele
e destul, e destul
să le iubiți.

Curînd

Și iată venirea de-nceput
intimitate de după moarte.
Curînd voi începe să trec ploile
să-ți spăl ochii cu vin
să-ți pun un ciob de strugure
lîngă suflet.

Apoi o să-mi înec cocorii.

✡ ✡

Se visa venirea dinspre ziuă
ca un glas sumbru încă
nerănit

corăbierii cîntau a mirare
agățați de catargele
rupte

încă nu erau ceruri iar
fuga părea stîncă și ceară
încă.

✡ ✡

Descalță-te întrînd în oglindă
precum în cripta cu ochi
putreziți
înecata corabie și iar înecata
corabie

Descalță-te întrînd în oglindă
numai pașii tăi să rămînă afară
desculții tăi pași și iar
desculții tăi pași

să țipe copilul din tine
ucigînd încolțirea descompusă
de nesocotire de neplînset de
neputință

Descalță-te întrînd în oglindă

CORINA PILOIU

Fuga

În mijlocul cîmpului
s-au oprit să mai răsufle
un cal doi cai
și-n total erau patru
Încă nu și-au rupt picioarele
muribunzii
ce trăgeau un car de secole,
muribunzii
cu picioarele rupte
de atîtea grăbiri.

✡ ✡

Porțile căderii
tot voi o să le închideți
și nu vă mai uitați așa
la păpuși
ce nu și-au găsit măștile rupte.

Sub nisip v-ați ascuns voi
mascații.

✡ ✡

Îți scriu despre creșterea
degetelor mele
mai apoi ruperea
lipirea cu negru
Va încăpea mîna
în tine, mănușă ?
— Lăsați asta, lăsați,
răstigniți-vă
strigau ochii.

Haiku

Ușile le-ai deschis
să te duci...
rămas să privești
dincolo de ele

ai putut răbda
și tăcerea.

✡ ✡

Pregătește-ți ochii
pentru vederea
celui ce vine

✡ ✡

Arbitrul nu putea să oprească
jocul
și timpul trecuse.
Uriașii fugeau...
Să spună pletele
cît e de bătrîn
albele plete
cu miros de pămînt.

Poruncă

Fără să știți
unde plec
am să cer o plută
și am să plutesc
pe apele izvorîte
pentru pluta mea,
voi prinde peștele cel mai mic
și-o să-l duc
și-o să-l las
în sahara
unde va ploua neapărat
pentru peștele meu.

Se duc cocorii

Mîine cocorii au să-mi spună
că frunza ce-a căzut
e aproape.

Singurătate

Castelul pustiu
nu mă aștepta
pe mine
și barca era
goală
puteam fugi
dincolo de ape
să le scurg
în pustiuri.

Patriotismul creației

Urmare din pag. 1

Socialiste, programul de acțiuni pe care acest forum l-a adoptat pentru a marca Anul internațional al păcii precum și Declarația-Apel adresată partidelor și organizațiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor, constituie o vie și fermă ilustrare a voinței de pace a poporului român, angajarea sa în slujba idealurilor celor mai scumpe ale omenirii, pentru salvarea însăși a condiției vieții pe planetă. **Noi considerăm că Anul internațional al Păcii,** subliniia președintele României, **trebuie să determine acțiuni și înțelegeri concrete, reale, în direcția opririi cursei înarmărilor, a dezarmării și asigurării păcii! Numai așa se va răspunde însemnătății acestui An, voinței popoarelor ! Numai așa vom face ca, într-adevăr, acest An să marcheze un început spre dezarmare, spre încetarea confruntărilor și trecerea pe calea colaborării pașnice, spre dezarmare, spre o lume a păcii, fără nici un fel de arme!**

Problemele păcii și rezolvarea acestora preocupă intens iar politica românească a fost și rămîne în acest sens deosebit de activă și constructivă. Sînt numeroase propunerile care poartă pecetea gîndirii și acțiunii președintelui nostru, opera sa în materie de pace, de cooperare și colaborare între popoare fiind demult un act de prestigiu și de referință în patrimoniul valorilor lumii contemporane. Declarația-Apel validează încă o dată această politică și reprezintă totodată glasul rațiunii întregului nostru popor. Umanitatea are un arc de sprijin în inima și conștiința națiunii române.

Cei 65 de ani de la făurirea partidului evocă, sub raportul istoriei, al luptei pentru împlinirea drepturilor naționale și sociale ale poporului, a idealurilor și aspirațiilor sale fundamentale, un traiect deopotrivă de glorios și înfrăcărat al angajării intelectualității și a culturii și artei într-o dimensiune nouă, revoluționară. Partidul propunea o lume nouă și se angaja în făurirea acesteia. Tradiții înaintate, progresiste, ale presei românești configurau acest țel, iar partidul a avut meritul istoric de a uni forța ideilor cu aceea a acțiunii practice. S-a adresat clasei muncitoare, țărănimii dar și intelectualității, creatorilor de artă, ca vizionari și în același timp ca spirite adînc legate de acest pămînt și această istorie, de lupta pentru înfăptuirea unui crez suprem. Istoria partidului este de aceea în bună măsură și istoria culturii și artei, este contextul și condiția spiritului creator, revoluționar, acest principiu al angajării.

Congresul al IX-lea deschide orizonturi nebănuite în acest sens, forța venea din acel act al edificării revoluționare de la 23 august 1944, iar spiritul nou, patriotic în cel mai înalt grad, venea de la cel care, cu puterea virstei, a minții și inimii sale, și cu o înzestrare excepțională, călăuzea de acum, printr-un consens național, munca și viața unui întreg partid, precum și munca, gîndirea și viața unui întreg popor. Creatorii de cultură și artă, asemeni tuturor făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, în centrul de preocupări ale partidului, ale societății — aceasta este istoria culturii și artei de la Congresul al IX-lea și, pe această filieră, patriotismul creației a dobîndit noi și substanțiale deschideri.

Elogiind marele jubileu al partidului, poetul inseparabilă a istoriei țării, conștiinței mereu vie și trează a acesteia, cultura și arta își fac o datorie de onoare și amplifică o tradiție care o așază, asemeni atitor și atitor ctitorii din **Epoca Nicolae Ceaușescu,** sub semnul permanenței, într-o perspectivă de epopee. Este acesta de fapt însăși dezideratul, este cauza creației.

REMEMORĂRI

Singur în Mongolia (XXV)

Hanul se uită la kitaiul cu fața galbenă și tace ginditor. Știe multe slăbănogul acesta care merge lunecînd iute ca o pisică mlădioasă.

Îl adusese din campania dusă împotriva kitailor negri, era rudă de singe cu prințul lăsat să apere tronul fricosului împărat, cel ce fugise ca o vulpe roșie spre Nord lăsîndu-și supușii și mandarinii pradă hoardei sale dezlănțuite. Îl ține minte și pe bătrînul prinț. Îl văzuse mort în palatul mistuit pe jumătate de flăcări. Era aproape gol și, alături, la picioarele sale zăcea haina, kimonoul alb ca o lebădă sfîșiată pe care-și scrisese mesajul de iertare pentru nevrednicia și rușinea de-a se fi lăsat zdrobit de mongoli. Trei slujitori credincioși îl plîngeau ingenunchiați lîngă trupul fără viață. Dăduse ordin să-i omoare.

Pe cel de-al patrulea om din încăpere îl iertase din curiozitate și dintr-un capriciu neînțeles. Nu-l impresionaseră veșmintele scumpe și nici statura sa neobișnuit de înaltă. Mai degrabă chipul său nepăsător, împietrit într-un fel de înțeleaptă resemnare și liniștea cu care-l privea fără urmă de spaimă, cu un fel de mirare îngăduitoare.

Hotărîse să-l lase în viață și-l făcuse sfetnic apropiat. Ciudatul învățat pornit pe drumul lungului exil spre capitala mongolă, bîntuită de vînturi și arsă de soare, deși se bucura de totala lui protecție, nu luase cu sine nimic din bogățiile familiei. Ținea mai mult la niște hîrtoage îngălbenite decît la aur și pietre scumpe.

El îi spusese la puțină vreme după ce devenise un obișnuit al iurtei imperiale cuvintele acelea care sunau destul de ciudat : „N-ai să poți, o, mare han, conduce un imperiu din goana calului"...

Hanul ar vrea să știe ce gîndește acum umbra aceea nemișcată. Deschide pleoapele plumbuite și privind în aerul albăstrui al iurtei în care fumegă ierburi aromitoare, ierburi de stepă cu miros iute de floare uscată, îi face cunoscută hotărîrea sa.

Va porni de unul singur spre înălțimile munților, acolo unde se simte cu timpla aproape de timpla Eternului Cer Albastru, să mediteze.

Cere să i se aducă veșmintele de sărbătoare, uniforma lui de mare Ha-Han. Se îmbracă în tăcere neajutat de nimeni sub privirile impasibile ale sfetnicului său de taină.

E gata. Peste caftanul roșu ajurat cu blană de zibelină și-a îmbrăcat zalele albastre. De la palme și pînă la coate și-a tras un fel de mănuși protectoare de culoare galbenă. În picioare poartă cizme comode cu virful încovoiat, pe care strălucesc pintenii de aur. Părul roșcat și des și-l ascunde sub casca unui coif țuguiat ce-i acoperă urechile. Conform obiceiului nu va lua nici o armă. Și totuși...

Cu o mișcare fulgerătoare viră sub faldurile largi un pumnal subțire.

E un drum pe care l-a făcut de multe ori și de care îl leagă multe amintiri. Va străbate stepa cu iarba vălurită de vînt lăsînd în urmă ultimele iurte stinghere. Va ține o vreme firul apei și apoi va începe un urcuș nu prea greu, pînă dincolo de ultima creastă golașă.

Din acest punct se văd sclipind oglinzile argintii ale celor șapte lacuri cu apă limpede și rece. Totul în jur este pustiu. O neclintire și o tăcere lunară. Vede poienița cu margarete sălbatice de munte.

Aici se iubise odinioară, în adolescență, cu văduva unui războinic și nu va uita niciodată mirosul sălbatec al trupului ei și fierbințeala pulpelor și părul negru-albăstrui cu care-i încolăcise brațele.

Era tînăr și liber pe atunci, plecase de unul singur la vînătoare și nimerise peste această tigroaică care-l învață să iubească și-l făcu să devină bărbat. N-o mai văzuse niciodată de atunci. Adormise lîngă ea ametit de plăceri și de mirosul florilor de munte și cînd se trezise în zori, cu fața udă de rouă, femeia cu păr albastru și trupul fierbinte ca nisipul pustiului dispăruse fără urmă. O căutase multă vreme, multe zile și mai apoi, multi ani, sperînd de fiecare dată s-o regăsească...

Dincolo de poiana ninsă cu margarete albe începe să sticlească staniolul lacurilor. În unda lor se reflectă virful înalt al unui munte pe care cresc pini și cedri seculari.

Un singur cedru țisnind puternic din pămînt își tremură coroana chiar la capătul poieniței. Toți ceilalți au zburat parcă peste lac cățărîndu-se în spinarea muntelui.

Îi place acest arbore stingher și maiestuos, nepăsarea cu care înfruntă singurătățile, trufia cu care împunge înălțimile albastre.

De cîte ori l-a văzut, un gînd ascuns și dureros l-a fulgerat simțirea. Gîndul că dacă va fi să moară cîndva, dacă într-adevăr nu există secretul vieții veșnice, ei bine, atunci, aici ar dori să fie îngropat, la rădăcina lui, aici unde odinioară, în tinerețe, **i s-a părut că moare pentru prima oară.**

Ajunge lîngă trunchiul ce-și culcă umbra bogată în iarbă. Descaleca și înaintează spre el într-un fel de extaz. Pipăie cu palmele fierbinți fibra rece acoperită de mușchi moale. E rotund și mătăsos ca soldul acelei femei care-l lăsase răstignit în iarbă și ea se mistuise pierzîndu-se în văzduh sau poate în adîncul misterios și netulburat al lacului în care peștii își ating trupurile elastice.

Mircea Micu

Augustin Costinescu : „Flori"
(Din expoziția deschisă la Galeria Municipală)

CONFABULE

✡ ✡

Ar fi fost un pom înflorit
Ar fi fost o floare
Ar fi fost o singurătate
Ar fi fost o primăvară ca tine
Ar fi fost sfîrșitul sau începutul.

Iulian Neacșu

Argumentele rațiunii

Urmare din pag. 1

spre o apocaliptică conflagrație nucleară. Lupta pentru pace semnifică și angajarea esențială în favoarea democratizării relațiilor internaționale, respectul riguros al independenței, suveranității și libertății fiecărui popor, recunoașterea dreptului său inalienabil de a-și hotărî singur destinul și viitorul.

Lupta pentru împlinirea acestor aspirații umaniste primordiale, necesare vital întregului gen uman, cunoaște o ascensiune continuă pe tabla de șah a politicii lumii, forțele progresiste, democratice și realiste cucerind noi și importante poziții. Prin perfecta lor unitate aceste forțe sunt capabile să lichideze pentru totdeauna politica anacronică de opresiune și dictat, să determine reglementarea anumitor anomalii economice, sociale și politice care mențin și agravează conflictele existente sau declanșează altele noi. Aceste forțe ale Păcii și cooperării sunt capabile să impună oprirea cursei înarmărilor, să asigure instaurarea de raporturi noi, structural democratice, între toate națiunile, dincolo de mărimea și puterea lor economică ori armată, să transforme noțiunea Pace și cooperare în caracteristicile definitorii ale vieții internaționale.

Așa cum a subliniat președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, traversăm în prezent un moment hotăritor pentru determinarea unei schimbări a cursului evenimentelor în Europa și în lumea întreagă. Ținînd seama de înalta responsabilitate față de cauza păcii, a popoarelor și a existenței vieții pe Pămînt, trebuie făcut totul pentru a obține, în 1986, Anul Internațional al Păcii, oprirea cursei înarmărilor, reducerea armamentelor nucleare.

Această nobilă misiune, hotăritoare pentru cauza Păcii, cere unitatea de acțiune a tuturor forțelor progresiste, a omogenizării tuturor energiilor lor, în însumarea lor, să elimine pentru totdeauna dezastrul apocaliptic, definitiv al catastrofei nucleare.

Credincios orientării sale umaniste tradiționale, grație căreia a fost întotdeauna, în istorie, un factor constructiv al progresului umanității, poporul român este gata să sprijine orice inițiativă ori acțiune, apte să asigure dreptul fundamental al omului și al popoarelor, dreptul la existență, la pace.

Iar scriitorii, reprezentanții elevatiei, conștiinței popoarelor lor și a întregii umanități, au datoria sacră de a-și uni vocile lor de cristal într-un cor unanim de protest împotriva cataclismelor pe care le-ar putea provoca forțele demențiale ale războaielor. Martori credincioși ai contemporaneității lor, scriitorii sînt și faruri și permanente sentinele de veghe împotriva distrugătorilor vieții și culturii universale.

NUMELE POETULUI

Kira Iorgoveanu (III)

În prima secțiune a cărții sale de poeme în română, tipărite în 1985, la Editura **Cartea Românească, Ramura de măslin,** secțiune din care am mai citat poemul liminar **Ramura de măslin I,** există cîteva titluri antologice, poeme patriotice evocatoare ale străvechimii etniei noastre care nu își au echivalentul decît în poezia lui Teohar Mihadaș, cel mai mare poet tradiționalist de azi, după moartea lui Al. Philippide ; **Sentimentul strămbunilor :** „O muzică — auzeam, de unde ? Gravă, / Ca dintr-o catedrală de otavă. / Și o aromă somnu-mi alunga / Și mă purta-ncotro ? Pe undeva // Unde doar firele de iarbă cîntă / Și stropi de rouă gîtul ți-l mîngîie / Și unde o sfîrșeală dulce, sfîntă, / Te leagă-n nevăzute, cerești frîie. // Unde nu-i boală, nici neîmplinire, / Și toți în dorul neamului se scaldă / Unde-i lumină, tainică rodire / De prunci mirositori ca plinea caldă // Unde în cercuri blînde de iubire / Se odihnește trupul pămîntesc / Și unde flori ce nu știu ofilire / Din oasele străbune înfloresc // Unde un gînd de-adîncă-nchinăciune / Te face trupul să ți-l simți cetate / Contur de țară-n granițe străbune / În ochii minții-ncepe să se-arate // Strămbunii-și mînă turme și nalță la cetăți / Și-n sabia credinței firavul trup și-mplîntă / Credința lor mi-e crez și sentiment etern / Și amintirea lor în mine plînge, cîntă", **Zeul :** „Și cîte gînduri, nu naște tăcerea / Și-nsămînțează cîmpul ars, crăpat / Cîte dorinți n-așteaptă învierea / În crugul nopții veșnic încercat // Zamolxis iarăși îmi trimite lăncii / Credința — iar se cere dovedită / Și trupul meu în peplu înnăscut / Se-ndreaptă virful lanciei să-nghită // Dar semn îmi face Zeul — mă opresc / Și iar mă scaldă zorii și credința... / Reintru-n viață, zilnic preamărind / Strămbunii mei ce-mi apără ființa", **La anul 1000 :** „E-o-ncremenire-n cerc. Sînt ca o astră / Ce nu-și găsește nici o galaxie... / Și-n gură simt doar gustul de colastră / Ce-mi aducea bunicul în pruncie // Și turmele parcă-au uitat să pască / Privesc neîncrezătoare firul ierbii... / Prăpăstii uriașe — uitarea guri își cască / Prin rămuriș de piatră coroanele-și fring cerbii. // Nu-i mină de bărbat mioarele să tundă ? / Că lîna le apasă, grea, criptă de mormînt... / Și riurile curg cu unda tulburată / Furtune se stîrnesc fără să bată vînt // Și-un cînt am auzit ce nu-l mai recunosc / E bocet oare ? Imn de bucurie ? / Mă-ntoarce-n secoli, să mă regăsesc / La sîn de Valahie-nceput de an 1000" sînt poeme pe care le-ar semna oricare mare poet român.

Cezar Ivănescu

FANTASTICUL, DIMENSIUNE A „PROZEI SCURTE" ROMÂNEȘTI

VASILE VOICULESCU

V. Magicul doctrinar-„realist" (7)

Recomandînd pe Șușnea vînătorul să pună în aplicare planului „uciderii" pricoliciului întruchipat în Lup Sur, Șotropa solomonarul are în vedere nu numai faptul că cel dintîi e singurul care posedă gloanțele de argint absolut trebuitoare. Ideea că vînătorul face și el parte din tagma vrăjitorilor, că, prin alte cuvinte, are darul de a pune în practică soluția formulată de Șotropa, se impune de îndată atenției. Portretul fizic și notațiile vizînd modul de viață al personajului ni-l recomandă ca atare. Fizionomia, în genere, întreaga alcătuire trupească a lui Șușnea stau sub semnul caricaturalului demonic, unele detalii concrete nefăcînd altceva decît să releve calitatea lui de ins **însemnat, menit** a se deda la fapte necurate: „Nu bea rachiu, nu pufaia tutun. Ducea în spate o flintă veche cu încărcătura pe gură, iarba de pușcă într-un corn de bou negru, gloanțele într-o teșilă de piele la șold. N-a dat bună ziua". Cu privire la amănuntul că Șușnea manifesta o totală inapetență pentru slăbiciuni atît de omenești precum consumarea rachiului și fumatul, să reținem deci ideea de abstinență „anahoretică" în variantă profan mitică, așazicînd, ce intră și ea în arsenalul magic al tipologiei „samanice" căreia personajul îi aparține.

Trecînd acum la episodul vînătorii propriuzise a omului-lup — micronuvela relativ autonomă de care vorbeam mai înainte — să arătăm că numai atenta **lectură critică** e de natură să-i dezvăluie strînsa „scenerie" magic-fantastică. Totul se derulează în virtutea unui riguros program, cuprinzînd date și fapte de conținut ezoteric imuabile, distribuite într-o ordine dinainte stabilită, „canonizată". Cea dintîi acțiune a lui Șotropa vizează stricta determinare și delimitare **a locurilor,** unde va trebui să se petreacă vînătoarea lycantropului : („Vraciu s-a urcat în pătulul înalt, a iscodit jur împrejur ocolnița, însemnîndu-și locurile"), pentru ca după aceea să treacă de îndată la **pregătirea** acestor **locuri,** alegînd unul anume, pe care, făcînd uz de bogatul arsenal de mijloace magice avute la îndemînă, îl la cu deosebire în atenție : „A tras apoi într-un piez al stînei, cu cosorul de argint, un rotocol, l-a boscorodit, l-a afumat cu zîrnă, lupisdragi și alte buruieni la care trag fiarele și s-a așezat împreună cu vînătorul acolo". Fiecare detaliu, așadar, relevă concretețea magică a scenariului fantastic : desemnarea cercului magic din care victima nu va mai putea să scape — operație îndeplinită cu cosorul de argint, obiect alcătuit deci din același metal purificator, comun cu al gloanțelor —, utilizarea momelii clasice constînd în fumul degajat de plante cărora magia populară le atribuie însușiri speciale, în cazul de față fiind de reținut mai ales bizara lupisdragi, asupra etimologiei căreia se poate îndelung glosa. În fine, relatarea celor petrecute cît durează pînda și împușcarea omului-lup, impresionează nu numai prin „poeticitatea" înfiorat nocturnă a atmosferei, ci și prin demonismul vrăjitoresc al detaliilor pe care scenariul magic le pune în valoare :

„De cum a dat în noapte s-au pus la pîndă. Solomonarul, de-a dreptul jos, culcat în țărînă. Vînătorul, cu un genunchi în pămînt și arma gata în cumpănire. Baciul și mulțimea de călugări s-au închis în căsărie cu inimile bocnind de așteptare.

Cocoșul (e de presupus că potrivit instrucțiunilor lui Șotropa, acesta este alb, „să auză toaca-n cer și să dea veste duhurilor să se facă nevăzute" n.n.) a cîntat de culcare. Apoi, de straja intîia. Pe urmă, de a doua. La a treia, vraciul cu urechea dreaptă lipită de pămînt dete ghes vînătorului, care se aținti cu toată ființa lui spre întuneric.

Deodată, se ridică, fulger, în picioare, pușca trosni, un vaier țișni dintr-o părere de umbră și cîinii săriră cu larmă. Ceilalți călugări și oameni năvăliră afară. Șușnea și solomonarul ședeau liniștiți în cercul vrăjit. Las că acum sosește murgul zorilor, vedem noi ce a fost".

De data aceasta, însă, Șotropa se înșeală în previziunea lui. Toate eforturile făcute spre a-l găsi pe omul-lup ucis sînt zadarnice. „Aproape nimic. Prea arare o urmă părelnică. Puseseră cîinii, dăscăliți de solomonar, pe ea, o prăpădiră, o găsiră iar. Cotind, răsucind firul îi duse la mănăstire, îi întoarse la stînă, apoi sub munte unde se rupse. Cîinii se opriră neștiind încotro să mai apuce, se culcară". Bine înțeles că și investigația starețului duce la același rezultat. „Starețul așteptă veștile. Strînse toți călugării, îi cercetă. Nu lipsea nici unul. Ciobanii așișderea". Singura certitudine vizează faptul că în nopțile următoare lupul, într-adevăr, nu se mai arătă, de unde încheierea că „împușcătura mersese în plin". Însă, întrebările „În cine, și unde ?" rămîn fără răspuns deocamdată, iar sugestia lui Șotropa că „trebuiau iscodite acum satele, să afle ce om zace sau care s-a răpus" se dovedește cu totul inoperantă.

Constatarea din urmă indică o stare de lucruri plină de semnificație ; sfera de acțiune a solomonarului este totuși limitată, căci, fiind vorba de identitatea nu numai demonică ci, într-un fel, și „sacră" a insului uman al cărui „dublu", devenind pricolici, ia înfățișarea lui Lup Sur, lui Șotropa pare a-i fi interzis accesul la adevăratul secret al întîmplării. Pentru acesta este nevoie de un alt antidot magic, înzestrat cu atribute adecvate cazului în speță. Așa încît, numai o înaltă față bisericească precum părintele Teoctist, în același timp mare teozof, preocupat cu deosebire de controversatul fenomen al lycantropiei, este în măsură să ducă treaba la bun sfîrșit. De acord, cum s-a văzut, cu propunerea ca, în ultimă instanță, să se facă uz și de soluția răpunerii omului-lup, prin împușcare, soluție aparținînd lui Șotropa, bătrînul prelat își rezervă un asemenea rol privilegiat, care în concepția lui va fi în măsură să-i ateste în chip indubitabil, cum s-ar spune, la modul experimental, teoriile teozofice îndelung elaborate. Sosit la mănăstire, Teoctist acționează în consecință. Sigur pe „știința" sa, el analizează repede cazul, legîndu-l fără ezitări de persoana schimnicului. Chiar dacă naratorul nu explicitează epic faptele, ni se pare logic să credem că „ancheta" lui Teoctist a luat de la bun început în atenție pe călugărul Sofonie, fiind cît se poate de interesat de bizara putere a acestuia de a-i alunga pe lupii prădalnici. De aceea, alege fără greș calea ce duce la adăpostul schimnicului. Se înțelege, Sofonie e găsit mort în grota sa, încît teozofului nu-i mai rămîne decît să facă dovada peremptorie a ipotezei sale și să îndeplinească cel din urmă act magic menit a conduce la „uciderea" pricoliciului :

„— Acum luminați-mi bine pieptul, porunci Teoctist. Cele patru lumini își strînseră focarele în coșul scofîlcit. Repede, cu dreapta puternic încordată, el ridică toiagul ascuțit și, pînă ce ceilalți să se dezmeticească, îl împlîntă că pe un țăpoi în inima mortului".

În felul acesta, ipostaza folcloric-mitică, într-un fel, empirică, a ideii magice reprezentată de solomonarul Șotropa fuzionează cu cea savantă, animată de ezoterismul cărturăresc, a lui Teoctist teozoful și ocultistul. Ceea ce asigura solida temelie magică a demersului fantastic.

Nicolae Ciobanu

Rugbiul are nevoie de inteligență

Iubitorii rugbiului românesc au mai adăugat o înfrîngere supărătoare a echipei naționale în fața celei a Scoției, pe propriul teren. Echipa s-a demoralizat prea repede, a greșit rușinos, desfigurîndu-și propriul palmares.

Degringolada echipei este veche, preludiul ei fiind meciul pierdut la București cu Franța, căruia i-a urmat un turneu inutil și demoralizant în Franța și Anglia, unde s-a risipit o muncă clădită de cîteva generații de rugbiști. I-au urmat înfrîngerile din U.R.S.S., din Italia, ca acum să ne aflăm în fața unui scor dezolant și a unei comportări care marchează o ruptură în evoluția rugbiului românesc. Cunoștințe tehnice și tactice stăpînite de rugbiștii promoțiilor și generațiilor mai vechi sînt pur și simplu străine de actualul lot de rugbi al României. Știința placajului, a dispărut, echipa României, considerată de presa franceză drept XV-le cu cea mai bună apărare, a fost în întîlnirea cu scoțienii un bulevard pentru impetuoasele curse ale acestora. Prinderile cele mai simple, pasele de rutină n-au fost la îndemîna acestui XV românesc.

Făuritorul șiragului de eșecuri se numește V. Irimescu, ajuns antrenor federal și antrenor al naționalei fără a fi fost vreodată simplu antrenor. Marea lui realizare a fost aceea de a supune unei uzuri nechibzuite o mare generație de rugbiști, fără a le pregăti nici un om de schimb, după epuizarea lor fizică și morală. Selecții arbitrare și partizane au pus capacul acestei exploatări buimace a unei formații de aur. Turnee concepute turistic și comercial au degradat cu vremea echipa. S-a mers la înfrîngeri sigure de dragul unei deplasări. Antrenori cu experiență au fost sacrificați pentru supremația unui antrenor care nu și-a verificat niciodată vocația ca simplu antrenor de club. Rămîne și acum inexplicabilă dispariția lui Petre Cozmănescu ca antrenor de la națională. Formidabila grămadă și inaintare creată de acesta la vremea lui este astăzi de domeniul amintirii. Alți tehnicieni reputați, unii activi, alții inactivi din pricina unei federații sectare, au fost pur și simplu ținuți departe de viața rugbiului românesc. Atît Valeriu Irimescu cît și Viorel Moraru, la federație, sînt faimoși rugbiști ai **Grivței Roșii** de altă dată a cărei experiență însă n-au știut s-o transmită urmașilor. Federația de rugbi prezidează un campionat dereglat ca sportivitate, cu un nivel tehnic din ce în ce mai scăzut al jocurilor (a se vedea scorurile !), cu inechități de arbitraj care nu fac casă bună cu sportul.

Actuala federație de rugbi s-a încăpățînat să se apere și să greșească de fiecare dată tot mai mult, sub umbrela protectoare a unui C.N.E.F.S. care pare a avea perversiunea înfrîngerii.

Sportul, orice sport are nevoie de aer curat, de primenire. Rugbiul nostru are nevoie de o resurecție. Vechii și adevărații tehnicieni pot fi chemați la capul bolnavului. Alături de cei tineri, care iubesc și înțeleg acest sport, experiența tehnicienilor, dezafectați în chip sectar, ne poate aduce treptat, e adevărat, în ani de zile, pe podiumul marilor satisfacții obținute cu atîta energie, entuziasm, devotament dar risipite irresponsabil. Eșecul mentalității Irimescu, pentru că acesta nu poate fi considerat un eșec al rugbiului românesc, face vizibil eșecul mentalității gîsiere de lucru în acest nobil sport. Rugbiul are nevoie de inteligență, de subtilitate, de gratuitate.

M.U.

m a p a m o n d

POEȚII PENTRU PACE

ROLANDO CERTA

ITALIA

Pacea

Înfățișîndu-mă păcii,
— fecioară nespus de frumoasă
cu ochii bruni, adînci
nespus de triști și gînditori —
i-am spus :

„Vino, să mergem amîndoi
pe străzile lumii",

Mulți prieteni ne așteaptă,
trebuie să scapi din temniță
unde te-au întuncat.
Eu te voi ajuta să fugi.

Să mergem
Dincolo de sîrma ghimpată
și cavalerii apocalipsului
sînt străzile soarelui
și cerul azurului,
mările glorioase, fluviile,
munții și codrii cei veșnici,
vom da de durerea lumii
dar și de iubire și zîmbet,
de josnicie și acra răutate,
dar și de omenie și dulce inocență.

Să mergem.
Nimeni nu va putea să ne oprească.
Cine să aibă dreptul să ne poprească-n lanțuri ?

Tineri din nou, va să rostim
cîntarea tinerilor lumii.
Și al luminii și-al înțelepciunii zeu
din străvechiul Delfi, ombilic al Pămîntului,
va sfinți cu razele sale iubirea,
iubirea logodnă pe viață,
iubirea aerul sufletului,
iubirea singura noastră speranță.

Să mergem
Spre zorii cei fragezi
scurtînd vocile dimineții,
grăind bucuria de-a fi liberi
liberi ca firea trezită blînd
liberi ca vîntul
liberi ca apa mării și-a fluviilor
liberi ca păsările,
slobozi de coșmar,
renăscuți spre a fi.

RAFAEL ALBERTI

SPANIA

Ah, cîte chinuri, cîtă remușcare

Desfac ziarul. Ce chin fără sfîrșit !
Ce remușcare să scrutezi în pace
cîmpiile, cerul nevinovat, azurul îngeresc,
tainica vale ascunzîndu-și riul,
munții smochinilor și măslinilor
desfăcîndu-și în tihnă brațele vîntului...
Oh, cîte chinuri, cîtă remușcare
să viețuiești chiar numai un minut
fără să faci ceva-mpotriva morții,
imuna moarte, liberă s-omoare
cu armele în mîini !

„Pace" — sculptură de Emil Ruși

SLAVKO JANEVSKI

IUGOSLAVIA

Poem soldatului doi metri sub pămînt

Eu am încetat să mai fiu.
Coardele gîtlejului
mi-au rămas sub albele clopote.
La asfințitul soarelui vîntul se-așterne
pe ele.
Noapte bună, păsări.

Eu am încetat să mai fiu,
Pupilele ochilor
mi-au rămas în azurul valurilor.
La asfințitul soarelui avide virtejuri
le sorb.
Noapte bună, neguri.

Eu am încetat să mai fiu.
Cele zece degete ale mîinilor
mi-au rămas în rădăcina ierbii.
La asfințitul soarelui fetele culeg
buchete de flori.
Noapte bună, oh nopți.

Eu nu mai sînt...
Pe fruntea mea-i săpată
noaptea cea bună
noaptea cea rea
noaptea cea lungă

JUAN OCTAVIO PRENZ

ARGENTINA

E vechi jocul, domnilor principi

Să te-narmezi pentru a dezarma
sau să proclami noaptea pentru a ocroti ziua
să dai înapoi limbile ceasului în căutarea viitorului
sau să vezi soarele răsărind din asfințit.

E vechi jocul, domnilor principi

„Să instaurăm tortura pentru-a-nsufleți veselia
să spunem trandafir în loc de pumnal
sau mîine în loc de abis
să spintecăm o sămînță să dansăm un pact militar
sau pur și simplu
să apărăm moartea pentru a instaura viața"

E vechi jocul, domnilor principi

(Copiii îl cunosc. Se joacă așa :
toți se așează cu spatele,
departe unul de altul.
Un copil strigă făcînd pe mielul :
„Trăiască lupul" Și toți
se risipesc în căutarea
lupului. Sau făcînd pe îngerul :
„Trăiască diavolul". Și toți
se risipesc în căutarea diavolului.
Cei ce-au descoperit glasul
cîștigă fără-ndoială jocul).

E vechi jocul, domnilor principi

TITOS PATRIKIOS

GRECIA

Strigăt prevestitor

Strigătul nostru-i sălbatic
dar mai sălbatică-i noaptea ce ne paște.
Să bată deci clopotele-n dungă
pretutindeni să cheme alarma.
Să bată clopotele
și toți bărbații să afle
toate mamele
toate satele arse
să fie auzit glasul Eladei
pe deasupra cămășilor petsrițe
pe deasupra publicității pestrițe
pe deasupra ziarelor pestrițe
ce-ncearcă s-ascundă bezna măcelului.

Strigătul nostru-i sălbatic
cum sălbatică ne este țăria
de-a vrea pentru cîmpiile noastre semințe,
de-a dori pentru riurile noastre stăvilare,
de-a iubi vechile marmuri
de-a iubi pacea.

În românește de
Geo Vasile

Din LIRICA BULGARĂ

NIKOLAI KĂNCEV

Clipe calde

Aici prima mea tinerețe poate se va repeta.
În seara care s-a liniștit, după cum uneori se pare,
timpul pleacă undeva spre bine : ridică-mi-te soare.

După atîtea ploi, stau secătuit de gînduri.
Răpește-mi viața, dacă a ta nu-ți ajunge,
și naște-mă pentru alte atotîncăpătoare spații...

E frig : pădurea freacă arborii ce-i are
ca să obțină foc — corpurile noastre răspîndesc lumini.

Nu știu cînd am trecut de frontierele posibilului.

LIUBOMIR LEVCEV

Pămîntul poeților uciși

Între Cercul Arctic
și Tropicul Racului
(inte patimă
și cuget)
și-atît de departe de cer —
se-ntinde-nflorind un pămînt,
bogatul, frumosul pămînt
al poeților lumii, uciși.
Și versurile vin.
Pline de beznă versurile-apasă.
Mă surp sub ele
Pe cînd, iată,
după un dat străvechi secerătoarea
cu secera ar vrea un snop de raze
să secere : — Dar tu ești viu ! —
Dezamăgită strigă vulturița.

Un lup îmi cercetează-adîncul rănii.
Pămînt sub mine !
Și pămînt în mine !
Strigătul insomniei, și Maritza
învolburată-a singelui îmi surpă
înaltul mal al inimii. Și-atunci
s-aude cum scriu
versuri pe pămîntul poeților lumii uciși.

* * *

Aseară mă-ntorceam acasă singur.
Deodată, m-a bătut pe umăr cineva.
așa cum fac prietenii cei buni, adesea.
M-am răsucit atunci cu bucurie,
dar s-a-ntîmplat să-mi spun că n-a fost nimeni.
Pe umărul meu însă strălucea
palma gălbuie-roșie a unei
frunze
nemăsurat de mari
și grele
de castan...

Și toată seara-aceea am fost vesel.
Și mamă-mea, privindu-mă pieziș,
m-a întrebat deodată :
— Ce prieteni
de altădată iar ai întîlnit ?...

În românește de
Alexandru Ivănescu

UN POET - O LUME

Kaisîn Kuliev

Micul popor balcar, care sălășluiește, pitit parcă, prin văile tăiate adînc de apele repezi ale Caucazului a dat multinaționalei literaturi răsăritene un mare poet. El se numește Kaisin Kuliev, s-a impus opiniei publice din mica republică după cel de-al doilea război mondial, iar pe plan unional de vreo trei decenii încoace. Pentru volumul de versuri „Cartea pămîntului", Kaisin Kuliev a primit în 1974 Premiul de Stat al U.R.S.S.

Versuri din Cartea pămîntului

★

— De ce ai, munte, chip triumfător ?
— Pentru că sînt
Decît argintul mai strălucitor
Și veșnic mîngîiat de vînt.
— Dar și mai sus există frumusețe,
Pe unde norii curg necontenit
— Eu sînt nemuritor. Precum vedeți,
Pe locul meu mă aflu neclintit.
— Da, dar pe locul ăsta de demult.
Erau doar ape vălurind spre zare.
Ce s-a ales din vajnicul tumult ?
Și unde este nesfîrșita mare ?

★

Visează orbul să scruteze zarea,
În cruntă suferință bolnavul-vindecarea,
Iar călătorul chinuit de cale
Visează doar la pragul casei sale.
Învinsul mai visează la victorii
Pășind semeț ca toți învingătorii...
Iar cel căzut în vrej de sărăcie
Visează numai valul salvator
Și o ieșire din nimicnicie
La mal de bunăstare vestitor.
Nădejdea e un licăr în noaptea de tăciune,
La cel viteaz e frînă, la slab e cutezanță
Cît despre mine ce-aș mai putea spune,
De n-ar fi fost pe lume ea, speranța ?

★

Îi strig din urmă timpului fugar :
— Redă-mi speranțele din prima tinerețe !
Apoi cer anilor răspunsul în zadar :
— Unde mi-s prietenii de suflet și bineț ?

Apoi din nou strig timpului-călău :
— Redă-mi curajul și cu vrednicia !
Să nu mă tem de munte și de hău,
În vesel cînt să-mi fie trăinicia !

Nici un răspuns. Doar anii ca mișeii
Fug val cu val ca un pîrîu de munte,
Și mi-a rămas o iarnă. Fulgeii.
Trosnesc copacii. Timpiele-s cărunte.

★

Să nu mîncăm cu ursul miere,
La umbră de copac, pe iarbă,
Străbunul înțelept ne-o cere
Știind mai multe despre forța oarbă.

Înțelepciunea s-a călit în vreme
Făcîndu-se și lege și povață,
Dar îl admir pe cel ce nu se teme
Cu ursul să mănînce față-n față.

Prezentare și traducere de
Stelian Gruia

„MOROMEȚII" ÎN LIMBA FRANCEZĂ

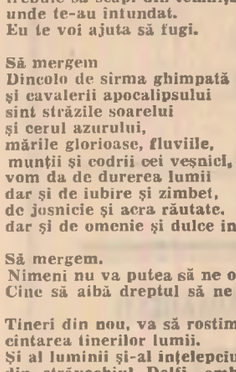

A apărut la Editura **Minerva** traducerea în limba franceză a capodoperei lui Marin Preda, **Morometii**, I. Traducerea este semnată de Maria Ivănescu, eminenta traducătoare în limba română a celor două capodopere ale lui L.F. Céline, **Călătorie la capătul nopții** și **Moarte pe credit**, și de asemenea a **Întrusului** în limba franceză. Prefața la acest întîi volum al capodoperei lui Marin Preda este semnată de criticul literar Mihai Ungheanu, cel care, primul, a tipărit o carte despre opera lui Marin Preda.

REVISTA STRĂINĂ

● **DICȚIONARUL** miturilor și tradițiilor culturii, publicat de către Institutul editorial de stat, este considerat de către critica poloneză a fi cea mai importantă apariție recentă la Varșovia. Cele o sută de mii de exemplare ale primului tiraj au constituit un excepțional succes de piață, iar comentatorii au fost unanimi în evidențierea marilor calități ale lucrării. Autorul este Wladyslaw Kopalinski, un cunoscut autor de dicționare și lexicoane, care a reunit pe aproape 170 de coli editoriale o uriașă cantitate de noțiuni referitoare la mitologie, legende, tradiții populare, basme, personaje importante din istorie și cultură, conducători de mase, descoperitori, femei celebre, localități celebre și construcții, capodopere ale arhitecturii, picturii, sculpturii și muzicii, personaje și opera literare, citate celebre, proverbe și simboluri, după cum ne informează un articol difuzat de Agenția „Interpress". „Prezentul dicționar, scrie autorul în introducere, s-a născut din dorința de a contracara, măcar într-o măsură modestă, procesul de rupere a legăturilor și continuității în cultură. Participarea conștientă transmisă nouă de către numeroasele generații de înaintași este o chestiune de importanță incalculabilă". Editorul afirmă într-o notă : „Dicționarul vine în întîmpinarea greutăților cititorului, spectatorului sau auditorului doritor de a pătrunde pînă la conținuturile ascunse ale unui cuvînt, nume sau denumire, permițînd descifrarea unei aluzii neclare, înțelegerea unei tradiții umaniste, a unui mit, legendă, epopee, folclor, operă de artă, personaj sau eveniment din istorie sau literatură. Dicționarul vrea nu numai să dea răspunsuri rapide și concise la întrebările aruncate în treacăt ; ambiția lui este, de asemenea, sau poate mai ales de a introduce pe cititor în teme separate, de a indica legătura lor cu alte teme, cu fondul și istoria lor".

● **PREMIUL „KONRAD SWINARSKI"** este acordat de revista poloneză „Teatrul", încununînd cele mai de seamă realizări ale tinerilor regizori, producțiile de avangardă din mișcarea teatrală contemporană. Această distincție poartă numele unui mare scenograf polonez care a pierit acum 10 ani într-o catastrofă de avion. În anul 1983, laureatul premiului „Swinarski" a fost Janusz Wisniewski, reprezentantul unui teatru „de autor", exacerbînd virtualitățile unei imagini de tip cvasiexpresionist, continuator al unei linii reprezentate de creația lui Tadeusz Kantor. Spectacolele lui Janusz Wisniewski au fost realizate la „Teatrul nou" din Poznan, cu titlul : „Panopticul à la Madame Tussaud" și „Sfîrșitul Europei", bucurîndu-se de un amplu ecou internațional și fiind încununate, de asemenea, de un premiu la Festivalul internațional de teatru de la Nancy. În anul 1984, premiul „Swinarski" a fost decernat lui Krzysztof Babicki, aparținînd grupului artistic de la teatrul „Litoralul" din Gdansk. Cea mai apreciată dintre producțiile sale a fost montarea piesei lui Tadeusz Rozewicz, „Capcana", cu care teatrul din Gdansk a susținut un turneu plin de succes în Uniunea Sovietică și în Republica Democrată Germană. Printre montările lui Babicki, criticii menționează, de asemenea, spectacolul cu „Grădina cu vișini" a lui Cehov, în care regizorul și-a permis o serie de abateri de la textul clasicului rus, precum și o serie de adaptări de mare frumusețe scenică. La sfîrșitul anului 1985, premiul a mai fost acordat lui Janusz Nyczak, pentru spectacolul cu „Trei surori" de Cehov, realizat de asemenea la „Teatrul nou" din Poznan.

● **ROMANUL** lui Pavlo Zagrebelnîi, „Eutaxia, prințesă din Kiev" a fost editat în U.R.S.S., în cadrul unei colecții publicate de Editura „Raduga". El răspunde unui interes crescînd al publicului pentru proza istorică. Este vorba de un mare cneaz din Kiev, din secolul al XI-lea, care o dă pe fiica sa în căsătorie împăratului german Henri, cel care s-a umilit la Canossa în fața papei. Este evocată pe larg atmosfera de destrămare de la curtea împăratului, dezlănțuirea pasiunilor înfrînate de morala oficială, precum și uriașul apetit pentru viață al diferitelor pături sociale din cetățile evocate. Din punct de vedere stilistic, acest roman a fost considerat de către critici a fi destul de tern, impresionînd numai prin tablourile de epocă și prin voluptatea reconstituirii obiceiurilor și moravurilor din Kievul secolului al XI-lea.

● **O CARTE** de mare interes a apărut recent la Beijing. Sub semnătura lui Ya-Hanzhang a fost publicată o lucrare intitulată **Biografiile Dalai Lama.** Este evidențiată istoria acestui titlu tibetan, precum și semnificația poziției fundamentale a deținătorilor lui în practicile spirituale și în viața administrativă și politică a acestei regiuni autonome a Chinei. Sub semnătura lui Doje Cedain că titlul a fost creat în sec. al XVI-lea **China populară.** Aflăm din articolul lui Doje Cedain că titlul a fost creat în secolul al XVI-lea de către prințul mongol Altan Khan, care l-a acordat lui Gonan Gyaco, reprezentant al grupării spirituale Kargyutpa. În limba mongolă „Dalai" înseamnă „ocean", iar „lama" înseamnă în tibetană un „om de adîncă înțelepciune". Traducerea liberă a titului ar fi, deci, „Ocean de înțelepciune". Primul Dalai Lama, Gonan Gyaco, a trăit pînă în anul 1588, (primind titlul în luna mai a anului 1578). Alegerea purtătorilor ulteriori ai titlului s-a făcut după mai multe proceduri, la început prin adoptarea unei tradiții a „grupării albe", a budhismului tibetan, iar mai apoi prin adaptarea lor unor circumstanțe diferite. În recenzia sa, Doje Cedain afirmă următoarele : „Ya Hanzhang, autorul cărții, face referire la evenimente istorice pentru a pune în lumină poziția deținută și rolul jucat de purtătorii titlului de Dalai Lama și pentru a evidenția cum tibetanii, alături de populația han, de mongoli și de celelalte naționalități din China au contribuit la crearea Chinei multinaționale".

● **O LUCRARE** recenzată amplu în presa de mare tiraj este „Paranormalul, documente, oameni și metode". Sub semnătura lui Henry Broch este trecută în revistă o gamă amplă de fenomene care au fost înregistrate în diferite perioade sub aparența de fenomene suprasenzoriale. În fața unor atari manifestări, care scapă în general atitudinii critice, și unei investigații științifice riguroase, autorul acestei lucrări își propune o tratare exigentă și nepărtinitoare. Bazîndu-se pe documente irefutabile, susținîndu-și ipotezele cel mai adeseori cu fotografii aflate deasupra oricăror suspiciuni de contrafacere, Henry Broch se referă la unele ipoteze care pot să justifice abordarea științifică a acestui domeniu controversat. Citîm dintr-un comentariu asupra lucrării lui Henry Broch : „Autorul procedează mai întîi la o analiză minuțioasă și savantă a citorva cazuri precise („cosmonautul de la Palenque", de exemplu). Înainte de a defini în general metodele pe care le folosește, el ia în considerare exemplul concret al unor specialiști în fenomene paranormale, din diferite țări și din Uniunea Sovietică. Cea mai mare parte a lucrării este consacrată apoi dezvăluirii raționamentelor adoptate de aceștia : aparența rigorii, tentative de a introduce sistemul cantitativ de apreciere, utilizarea procedeelor de ilozionism și magie, bazate pe desen. În concluzie, autorul, profesor de fizică, dă el însuși un veritabil expozeu metodologic, cu reflecții filozofice de mare actualitate. Această carte aduce o documentație considerabilă, cu citate numeroase, cu referințe bogate la sfîrșitul capitolelor ; de asemenea, cu altele, și mai numeroase, care sînt grupate în anexă, în funcție de temele la care se referă, cu liste de reviste și de organizații consacrate acestor probleme, dînd posibilitatea fiecărui cititor de a-și exercita simțul critic în fața presupuselor fenomene paranormale".

● **O CARTE CONSACRATĂ** „Femeilor în opera lui Lev Tolstoi" semnează Marie Semon. Avem de-a face cu o teză de doctorat publicată de Institutul de studii slave de la Paris, o cercetare adîncă a operei marelui prozator. Perspectiva adoptată de autoare tinde să lumineze întreaga operă a contelui Tolstoi, cum ne previne însăși autoarea : „La un mare creator, cum este Tolstoi, în fiecare aspect rezonează întregul". Un comentator ne previne : „De fapt, este imposibil să izolezi ceea ce gîndea Tolstoi despre femei în viața obișnuită sau ceea ce credea el că gîndește (opiniile sale asupra acestei probleme sînt adeseori retrograde, am spune azi că au un caracter „macho", pretinzînd supremația bărbaților), este greu, deci, să deosebim aceste atitudini de cele pe care le adoptase cînd scria **Război și pace** sau **Invierea**, unde poziția sa este mult mai nuanțată. În alt fel spus, Marie Semon ne vorbește foarte bine de Tolstoi artistul, ca și de filozoful ce era. Mai mult, unele indicații în legătură cu textul rusesc permit să întrevezi procedeele folosite de romancier, îndeosebi în dialoguri. O secțiune foarte bogată este consacrată romanului **Ana Karenina**, alta se ocupă de „discursul feminin". Romanul foarte misogin și negru care este **Sonata Kreutzer** și unele povestiri apropiate ca ton, dar mai puțin celebre, nu sînt nici ele uitate. Fără a se cantona în domeniul literaturii ruse, Marie Semon își susține opiniile prin foarte numeroasele referințe la Malraux, E. M. Foster, Jung și alții cu privire la creația romanescă și la sursele sale de inspirație.

SPORT

Miercuri, joi și din nou vineri

Motto : „De-a lungul a patru ani, roțile de căscaval promise de Lucescu și sforarii care l-au învelit în osanale ritmate și rimate, ca pe un templu budist, s-au dovedit, de cele mai multe ori, mincate de șoareci pe dinăuntru... Echipa națională e demult în declin. Culmea ironiei ! de la turneul final al Cupei Europei. Ajuns acolo prin muncă încordată, dar și prin noroc — cuvînt pe care nu-l invocăm decît la mare ananghie, Lucescu nu și-a mai plecat urechea decît la lingușitori, a cărat în echipa reprezentativă cinci jucători de la Corvinul și doar unul sau doi de la echipa campioană. După turneul din Franța, isprăvit penibil pentru noi, toți cei ce au încercat să-i critice pe Lucescu au fost îndepărtați, Federația de fotbal și C.N.E.F.S. s-au lăsat cu bună știință la mîna antrenorului Lucescu, admițîndu-i toate moșturile și toate capriciile" („Luceafărul" din 19 octombrie 1985).

Miercuri. dimineața.

Continuăm munca fizică și neaducem aminte de Mircea Lucescu și tagma pe care se sprijină. Declarațiile semnate de Lucescu, Mircea Pașcu și Michael Klein, după meciul cu Scoția sînt dacă nu complet smintite, cel puțin lipsite de loialitate. Lucescu, Pașcu și Klein susțin că meritam să-i batem pe scoțienii care ne-au bătut cu 3—0. Pictori naivi, cei trei uită să citeze și declarația lui Franz Beckenbauer, care zice textual că echipa condusă de Mircea Lucescu, asistat de tovarășul Pașcu, component de bază Michael Klein, putea fi învinsă de scoțieni la sase, șapte goluri diferență. O să mi se reproșeze : de ce Beckenbauer ? Răspund : pentru că același Beckenbauer, după meciul România—Portugalia, disputat la Lisabona, spunea la fel de cinstit : am venit să văd echipa Portugaliei și sînt bucuros să vă spun că am văzut o echipă mult mai bună, România. Ce s-a întîmplat între timp ? M-am prostit eu ? S-a deșteptat, din înverteli, peste noapte, Lucescu ? Nu! S-a smecherit peste măsură federația română de fotbal.

Miercuri, ora prînzului.

Plec la Panciu în județul Vrancea (Aud glasuri invidioase ?) Sînt superstițios, cînd joacă Steaua, trebuie să ies afară din București, altfel nu cîștigă. Și eu vreau ca Steaua, care va înfrunta diseară una din cele mai mari echipe din lume, să cîștige. Trag linie și aștept. Înfrigurat. Aștept să fie bine.

Miercuri seara.

Vinul e galben și n-are pereche pe lume de bun ce se găsește. Se pune întrebarea : să-i invidiez eu pe cei de la masa presei de la Bruxelles sau ei pe mine ? Răspunsul stă scris pe marginea ulcelei și-l murmură buzele sub formă de îndemn aurit : Hai, Steaua ! Hai, băieții !

Miercuri seara, dupăă...

Vom juca în finală la Sevilla.

Joi. Pauză mihnită. Puteam să-i batem pe belgieni. O vom face la București. Vă dau scorul : 3—0 pentru Steaua.

Vineri. M-am întors de la Panciu. Nici un pic de durere de cap, ceea ce înseamnă că vinul bun e făcut spre cinstea omului.

Tot vineri. Aflu că Steaua a înaintat o scrisoare federației române de fotbal prin care anunță faptul că niciodată conducerea echipei nu a urmărit să strice buna desfășurare a campionatului și nici a programului echipei naționale. De data aceasta se vede că, în sfîrșit, am și eu o dată dreptate : Lucescu și Federația română de fotbal își fac de cap. Am vrut să trec sub tăcere faptul că echipa națională, sub conducerea lui Lucescu, supraantrenor la Dinamo, în același timp, a luat bătaie, în Irak, de la o echipă de liga III-a. Bazaconiile azvîrlite de Lucescu, Pașcu și Klein cum că echipa națională a luat bătaie cu 3—0 de la Scoția pentru că nu erau în rîndurile ei 3—4 jucători de la Steaua mă fac să rosesc de rușine. Lucescu a introdus în națională, de la Steaua, un singur jucător : Boloni, Iovan a jucat numai întîmplător. În rest, vorba poetului englez, mincinună.

E timpul ca Lucescu să opteze : echipa națională sau Dinamo ? Dacă ar fi după mine, eu l-aș trimite acasă.

C.N.E.F.S. se face vinovat pentru toate abuzurile de la federația de fotbal. Dar să știe tovarășii din biroul conducerii acestui Consiliu că noi sîntem umbriți și de marile eșecuri înregistrate de handbaliști, voleibaliști și, mai recent, rugbiști. E de-a dreptul jenant să amintim că nu cu mult timp în urmă eram printre cei mai buni din lume în pogoanele handbalului, voleiului și rugbiului.

Cineva trebuie să plătească. Și cu cît mai repede cu atît mai bine.

Fănuș Neagu

Luceafărul
Revistă editată de
UNIUNEA SCRIITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef :
Nicolae Dan Fruntelată,
Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu
(secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Scînteii nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95
Tiparul executat la :
COMBINATUL POLIGRAFIC
CASA SCÎNTEII